

DEĞER

AYLIK KÜLTÜR VE YAŞAM DERGİSİ

SAYI
111
MART
2023

Değer **06**

Dünya Kadınlar Günü **12**

Röportaj **20**

Bir Diriliş Muştusu
Çanakkale

İmkansız Mümkün Kılan
Kadınlar

Tamer KARADAĞLI

Ceza ve Tevkifevleri
Genel Müdürlüğü Yayınıdır

f cte.adalet.gov.tr

g cte.adalet.gov.tr

DEĞER

Hos geldin Ya Şehr-i Ramazan

Ey iman edenler! "Oruç sizden öncekilere
farz kılındığı gibi size de farz kılındı."

Bakara-183

Hakan ERDEM

Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü

SAHİBİ

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Adına
Enis Yavuz YILDIRIM
Genel Müdür

YAYIN KURULU

Çelebi YILMAZ
Genel Müdür Yardımcısı
Yayın Kurulu Başkanı

Evren AKBEY
Daire Başkanı

Hüseyin ÖZ
Tetkik Hâkimi

Hakan ERDEM
Yazı İşleri Müdürü ve Editör

YAZARLAR

A. Gül AŞIK DÖNERGÖZ • Ayşe ÇOLAKOĞLU
Celal CEYLAN • Deniz ÖZYÖRÜK
Dilek DEREBAŞI • Ejder TOPAL
Ferhat ÇELİKER • Gamze BOLATCAN
Gamze ÇALIŞGAN • Gülden YARDIMCI
Hüseyin ÖZTÜRK • İsa TİYEK
Muzaffer KARAGÜVEN • M. Recep KOLCU
Mehmet VARNALI • Muhammed Emin GEYLANI
Murat Ali KIRBIYIK • Nurgül AÇIKGÖZ
Ramazan SAĞIR • Samet YURTTAŞ
Suna ÖĞÜR • Sedat ERDOĞDU
Şirin Ceren GÖMLEKSİZ • Ümmü GÖKDEMİR
Yasin YILMAZ

KONUK YAZARLAR

Prof. Dr. Müdiye Yıldız BIÇAKÇI

FOTOĞRAFLAR

Hüseyin ÖZTÜRK • Cesim ŞEKER
Recep ELAL • Hasan AKBAŞ

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Hacı Bayram Mah. Ağah Efendi Caddesi
No: 12/1 Altındağ/ANKARA
Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67
Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91
E-posta: ctedeger@gmail.com

Grafik Tasarım

BrainTurk Reklam Tanıtım Tasarım Ofisi

Baskı

Ankara Açık ÇiK Matbaası
İstanbul Yolu 15. km Hava Müzesi Karşısı
Şaşmaz/Ankara
Tel: (0312) 278 76 10 Faks: (0312) 278 25 68

Matbaa-Baskı Şefi

Zafer KARAKAYA

Yayın Türü

Yerel Süreli Yayın

Basım Tarihi

26/04/2023

cte.adalet.gov.tr

Değerli Okurlarımız,

Kültür ve Yaşam dergisi Değer'in 111. sayısında "Çanakkale Ruhu" değerimizle sizlerle buluşuyoruz.

Değer'de bu ay Çanakkale destanına özel makalelerimizi sizler için hazırladık. Bu sayımızda Çanakkale'nin önemi, Mehmet Akif Ersoy'un Çanakkale'ye bakışı, cephede kahramanca mücadele eden askerlerimizin ailelerine yazdığı mektuplar ve Çanakkale zaferini anlatan şiirleri bulabilirsiniz.

18 Mart 1915'te Türk ordusunun kahramanca savaştığı Çanakkale Zaferi, Türkiye tarihinin en önemli olaylarından birisidir. İtilaf Devletlerinin Osmanlı İmparatorluğu'na denizden ve karadan başlattığı savaşta Türk ordusu tarih yazmıştır. Çanakkale'nin geçilmez olduğu bu savaş ile bütün dünyaya kanıtlanmıştır.

Çanakkale Savaşı, dünya tarihine unutulmayacak bir damga vurmuş inancın ve azmin nasıl güçlü bir kale olduğunu gösteren, eşine az rastlanır bir mücadelenin zaferi olmuştur.

Anadan, yârdan, evlattan geçip 'vatan' diyerek can verenlerin kanıyla yazdığı bir destandır Çanakkale. On beşlilerin kahramanlaştığı, Hakk'ın batılı, birliğin ayrılığı yendiği zor bir imtihandır Çanakkale.

Kimi Erzurumlu, kimi Konyalı, kimi Tokatlı, kimi Antepli sayısız binlerce askerimizin omuz omuza savaşılar yazdığı tarihtir Çanakkale. Önündeki arkadaşının şehadetini görüp onun düştüğü yere -sadece bir dakika sonra öleceğini bildiği hâlde- geçen ve gözünü kırpmadan vazifeye atılan Mehmetçiklerdir onlar. Mehmet Âkif Ersoy'un da söylediği gibi: "Bedr'in aslanları ancak bu kadar şanlı idi."

Bir gözünü kaybettiği hâlde diğer gözüyle savaşa devam eden, bir bacağını kaybedince diğer bacağıyla koşan, parmağını kaybettiğinden habersiz silahıyla hücum eden, mermileri üzüm taneleri gibi toplayan, göğsüyle kurşunlara siper olan yiğitlerin arşa yükseldiği yerdir Çanakkale.

Türk Milleti "Çanakkale Geçilmez" diyerek süngüsüyle metrekareye 6000 merminin düştüğü yerde kahramanca mücadele eden şehitlerini asla unutmayacaktır. Onlar övgülerin en güzeline layıktır. Ey bu topraklar için toprağa düşmüş askerler, mekânınız cennet olsun...

18 Mart Çanakkale Zaferi'nin 108. yılında, başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm şehit ve gazilerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz.

Yeni sayımızda görüşmek dileğiyle...

DEĞER İÇİNDEKİLER

MART • Çanakkale Ruhu

BAŞYAZI: 05

12 Mart 1921'de Mehmet Akif Ersoy'un kahraman ordumuza hitaben yazmış olduğu şiirin İstiklal Marşı olarak kabul edilmesinin 102. yılını kutluyoruz. İstiklal Marşı'nın TBMM'de kabul edilmesinden sonra kendisini tebrik edenlere Mehmet Akif Ersoy, "Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın." diyerek hangi zorluklarla kurtuluş mücadelesi verildiğini de bizlere anımsatmaktadır.

EDİTÖRDEN: 01

Kimi Erzurumlu, kimi Konyalı, kimi Tokatlı, kimi Antepli sayısız binlerce askerimizin omuz omuza savaşıarak yazdığı tarihtir Çanakkale. Önündeki arkadaşının şehadetini görüp onun düştüğü yere -sadece bir dakika sonra öleceğini bildiği hâlde- geçen ve gözünü kırpmadan vazifeye atılan Mehmetçiklerdir onlar. Mehmet Akif Ersoy'un da söylediği gibi: "Bedr'in aslanları ancak bu kadar şanlı idi."

DEĞER: 06

Bir Diriliş Muştusu Çanakkale

EDEBİYAT: 08

Çanakkale Şehitlerine

AYIN ÖNEMİ: 09

Kanla Yazılmış Mektuplar

MANEVİYAT: 10

Çanakkale Ruhu ve Şehitlik

DÜNYA KADINLAR GÜNÜ: 12

İmkansız Mümkün Kılan Kadınlar

AİLE: 14

Şımarık Değil Öz Güvenli Çocuklar Yetiştirebilmek

HAYATIN İÇİNDEN: 16

Neden Minnettar Olmalıyız?

CANLILAR ALEMİ: 18

İri Gözlü Uysal Hayvan: Lemurlar

RÖPORTAJ: 20

Tamer KARADAĞLI

PSİKOLOJİ: 28

Afetin Psikolojik Yüzü

YÜZYILIN FELAKETİ: 30

Yüzyılın Yası: Yüreğimiz Düğüm Düğüm...

FOTO DEĞER: 32

20

Röportaj

TAMER KARADAĞLI

40

Gezi

Güney Afrika Cumhuriyeti

18

Canlılar Alemi

İri Gözlü Uysal Hayvan:

Lemurlar

TARİHİN ARKA SOKAĞI: 34

Tarih 1914 Çanakkale...

DEĞERLİ ŞAHSİYETLER: 36

Dursun Fakih

HİKÂYE: 38

Birinci Dünya Harbi

GEZİ: 40

Güney Afrika Cumhuriyeti

SPOR: 48

İdmancılar

FESTİVAL: 50

Kültür Yolu Festivallerinin Başkent Ayağı

Başkent Kültür Yolu Festivali

SİNEMA: 52

Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak

EĞİTİM: 56

Değişimi ve Gelişimi Yükseklerle Taşıyacak

Bir Kanat Gücü: Ana Dil Eğitimi

İLETİŞİM: 58

Algı Dünyasında Seçimlerin Paradoksu

TEKNOLOJİ: 60

Cümlelerle Sanat Eseri

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?: 61

Kabak Tadı Vermek

PRATİK BİLGİLER: 62

SİZDEN GELENLER: 63

Çanakkale

BULMACA: 64

Siz Neredeyseniz Derginiz Orada!

Değer Dergimiz Turkcell Dergilik ve Türk Telekom e-dergi uygulamalarında. Bütün operatörlerden dergilik uygulamasını indirerek dergimizi okuyabilir, kaydedebilir, paylaşabilirsiniz.

Merhaba Değerli Okurlar,

Tarih boyunca nice zaferler kazanmış Türk milletinin şanlı mazisindeki en büyük zaferlerden biri olarak kabul edilen Çanakkale Zaferini mart ayı sayımızda sizlerle buluşturuyoruz.

Çanakkale Savaşı, bir milletin her bir ferdiyle savaşa dâhil olduğu, **“Çanakkale düşerse ülke düşer.”** endişesiyle nice kahramanlıkların yaşandığı emsali olmayan bir savaştır. Osmanlı Devleti'nin yıkılmak üzere olduğunu düşünen düşman birliklerinin Çanakkale'yi geçerek İstanbul'u işgal edip I. Dünya Savaşı'nı bitirme niyetiyle çıktıkları bu seferde ecdadımızın kahramanlıklarıyla hezimete uğrayışlarının 108. yılını kutlarken vatan toprağı için şehit düşen Mehmetçiklerimizi rahmet ve minnetle anıyorum.

Çanakkale Zaferinin ardından dönemin Birleşik Krallık Başbakanı Winston Churchill yaşadıkları hezimet sonrası, "Türkler, Çanakkale'yi zorlayan çağının en ileri tekniğine sahip güçlerin karşısına adeta bir kale gibi dikilmişlerdir." sözleriyle mağlubiyeti beklemediklerini fakat Türk milletinin zafer için insanüstü gayretleriyle savaştıklarını dile getirmiştir. İşte düşman için bu hezimetin müsebbibi hiç şüphe yoktur ki kahraman Türk milletinin yüreğindeki vatan sevgisi ve ulvi Çanakkale ruhudur.

12 Mart 1921'de Mehmet Akif Ersoy'un kahraman ordumuza hitaben yazmış olduğu şiirin İstiklal Marşı olarak kabul edilmesinin 102. yılını kutluyoruz. İstiklal Marşı'nın TBMM'de kabul edilmesinden sonra kendisini tebrik edenlere Mehmet Akif Ersoy, **“Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmazın.”** diyerek hangi zorluklarla kurtuluş mücadelesi verildiğini de bizlere anımsatmaktadır.

Kıymetli Okurlar,

Geçtiğimiz şubat ayında yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremlerin acısını hâlâ yüreğimizde hissediyoruz. Ancak bizler öyle eşsiz bir milletin evlatlarıyız ki birbirimizin derdi ile dertlenir, birbirimizin yaralarını sarabilmek için gayret gösteririz. Dünyanın gıpta ile baktığı bu dayanışma, birlik ve beraberlikle inşallah en kısa zamanda ayağa kalkacağız. Şimdi bir yandan depremin yaralarını sararken bir daha yaşamamayı temenni etsek de afetlere karşı kurumsal kapasitemizi artırmak için gayret göstereceğiz.

M. Emin GEYLANI
Van T Tipi Kapalı CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Bir Diriliş Muştusu: Çanakkale

İnsan yaşamını anlamlı kılan durumlardan bir tanesi sahip olduğu değerlerin farkında olması ve geçmişiyle kurduğu bağların sağlamlığıdır. Çünkü insanlık tarihi boyunca her milleti bugününe taşıyan zor dönemleri vardır. Bu zor zamanlardan bihaber olan bir toplumun gelecekle ilgili sağlam bir tasavvura sahip olması mümkün değildir. İnsanlığa hep umut vadetmiş olan Türk halkının da böylesi zor zamanları olmuş ve olmaya da devam edecektir. Çünkü iddiası büyük olan bir milletin sınavı da her zaman büyük olmuştur. Doğudan batıya adalet ve umut taşımış olan bu millet, defalarca bu yüce misyonun bedelini ödemiş ve ödemeye devam etmektedir.

İnsanlık tarihi açısından maddi imkânlarla ölçülemeyecek kadar büyük sonuçların ortaya çıktığı durumlar vardır. Tüm milletin yek vücut olduğu Çanakkale Zaferi bunlardan bir tanesidir. Çünkü tüm mazlum coğrafyalara yardım elini uzatan ve gayesi gönüllerin fethi olan Osmanlı Devleti, insan sömürmeyi kendisine düstur edinen tüm emperyal güçlere karşı Çanakkale'de zorlu bir sınav vermiştir. Zor olduğu kadar sırlarla da dolu olan bu zafer; renkleri, dilleri, ırkları farklı olsa da bir olmanın, beraber olmanın en güzel örneğini oluşturmuştur. "Girmeden tefrika bir millete düşman giremez. Toplu vurdukça yürekler onu top sindire-

mez." diyen Mehmet Akif'in bu sözünün canlı bir örneği olarak savaşın en kızgın olduğu anlarda Pakistan'ın Mehmet Akif'i olan Muhammed İkbal, Çanakkale ruhuna destek vermek için bir miting düzenler. Bu mitinge katılım azami düzeydedir. İkbal'in yaptığı konuşma başta kendisi olmak üzere herkesi ağlatmıştır. Pakistan fakir bir ülke olmasına rağmen meydana serilen sergiye herkes elin-

“

Çanakkale ruhu fedakâr, samimiyet ve kahramanlığın örnekleriyle dolu bir ruhtur. "Söz konusu vatansa gerisi teferruattır." diye haykıran kahraman şehitlerin hayat ve hatıralarının olduğu bir arşivdir.

de olanı bırakarak Payitaht-ı İslâm olan Türkiye'ye destek olmak ister. Kimi parmağındaki yüzüğünü kimi kulağındaki küpesini ve kimi de ciğerparesini koyar ortaya. Manzara dehşet vericidir. Çünkü bir kadın, gönderecek hiçbir şeyi olmayan bir kadın, yeni doğmuş bebeğini alarak meydana gelir. Doğruca zengin bir eve doğru yönelerek kapıyı çalar ve hizmetçilere efendileriyle görüşmek istediğini söyler. Başta ne olduğunu anlamadıkları kadını göndermek isterler ancak ısrarcı olduğunu gördükleri için efendilerine haber verirler. Kapıya çıkan adam ne istediğini sorar? Kadın cevap olarak bebeğini satmak istediğini söyler. Sebebinin sorsa da herhangi bir cevap alamaz. Bunun üzerine adam parayı vererek kadının takip edilmesini ister. Parayı alan kadının miting meydanındaki sergiye gelip parayı bıraktığı görülünce adama haber edilir. Durumu öğrenen adam şaşkınlık içerisinde kadının bulunup getirilmesini ister ve bebeği Çanakkale cephesine yardım göndermek için sattığını ve bunu neden yaptığını sorar. Kadın, Osmanlının zayıf düşmesiyle birlikte İngilizlerin yaptığı zulümlerden kurtulamadıklarını söyler. Olur da Çanakkale'de bir yenilgi olması durumunda vatanın, namusun, evlâdın hasılı hiçbir değer anlamının kalmayacağını söyleyerek asırlara haykırılması gereken bir cevap verir. Nitekim İkbal'de Osmanlı'nın son kalesi olan Çanakkale'nin düşmesi durumunda Müslümanlar arasındaki birliğin teminatı olan hilafet makamının ortadan kaldırılması tehlikesini vurgulayarak gerekli uyarıyı yapmıştır. İşte Çanakkale ruhu fedakar, samimiyet ve kahramanlığın örnekleriyle dolu bir ruhtur. "Söz konusu vatansa gerisi teferruattır." diye haykıran kahraman şehitlerin hayat ve hatıralarının olduğu bir arşivdir.

Netice itibarıyla böylesi bir ruhun varisleri olan bizler, hak ve adalet bekleyen tüm coğrafyaların yegane ümidi ve hayalimiz. Bizlere düşen birlik ve beraberliğin en güzel örneği olan bu ruhu yeniden canlandırmaktır. Başından sonuna olağanüstü olaylarla dolu olan Çanakkale bugün dahi

düşmanın uykularını kaçırabilmektedir. Çünkü Çanakkale, iman gibi bir kaleyle tüm milîyet-i İslâmiye ile yekvücut ve küffara demir yumruk olduğumuz kutlu bir zaferdir. Son olarak sözlerime Akif'in Çanakkale destanındaki Çanakkale ruhunu tasvir eden birkaç dizesiyle son vermek istiyorum;

Şühedâ gövdesi, bir baksana, dağlar, taşlar...

O, rükû olmasa, dünyâda eğilmez başlar,

Yaralanmış temiz alnundan, uzanmış yatıyor;

Bir hilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler batıyor!

Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker!

Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer.

Ne büyüsun ki kanun kurtarıyor Tevhîd'i...

Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi...

Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?

"Gömelim gel seni târîhe" desem, sığmazsın.

Murat Ali KIRBIYIK
Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı
Memur

Edebiyat

Çanakkale Şehitlerine

*Şu Boğaz Harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi,
-Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya-
Kaç donanmayla sarılmış ufacak bir karaya.
Ne hayâsızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı!
Nerde -gösterdiği vahşetle "Bu: Bir Avrupalı!"
Dedirir- yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi,
Varsa gelmiş, açılıp mahbesi, yâhud kafesi!*

Bu dizelerle başlıyordu Mehmet Akif Ersoy'un "Çanakkale Şehitlerine" şiiri. Öyle bir şiir yazmıştır ki Akif, adeta o savaşı canlandırmıştır dizelerinde. Bir tarafta eski gücünden eser kalmayan Osmanlı diğer tarafta cihan harbini kazanmak üzere olan dünyanın en güçlü orduları.

Bütün amaçları Çanakkale'yi geçip payitahta ulaşmak olan düşman birlikleri o kadar emindirler ki zaferden birkaç güne İstanbul'a varacaklarını, padişahı derdest edip Osmanlı'yı yok edeceklerini düşünerek keyiflenmektedirler. Ancak bir şeyi unutmışlardır ki tarih boyunca Türk milleti asla pes etmemiştir. Şehitliği en yüce makam bilen bir halkı ölümlle korkutamaz hiçbir düşman. Analar evlatlarını kına yakıp göndermişlerdir cepheye. Gerekirse iki gözü evladı Allah'a kurban olsun ama ezan susmasın, düşman postalı memleket toprağına basmasın.

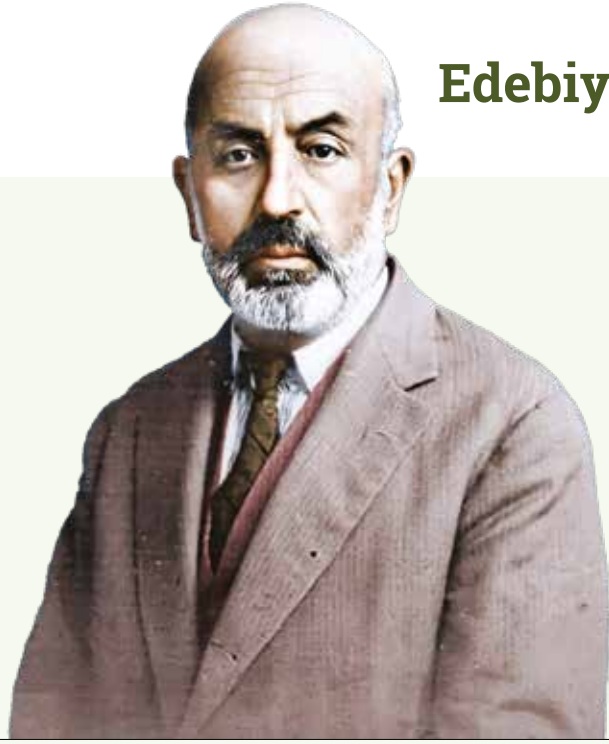
Çanakkale'de o kadar şiddetli bir çatışma yaşanmıştır ki Akif bu kıyameti şiirinde şöyle betimlemiştir bizlere:

Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer;

O ne müthiş tipidir: Savrulur enkâz-ı beşer...

Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el, ayak,

Boşanır sırtlara, vadilere, sağnak sağnak.

18 Mart 1915'te binlerce şehit verilerek kazanılan bu zafer ardında nice yarım kalan hikâyeler, nice sevgili yolu bekleyen eşler, nice babasını bekleyen yetimler bırakmıştır. Anadolu'nun her köşesinden ağıtlar yakılmıştır her ayrılığa. Vuslatlar ahirete kalmıştır belki ama ezan susmamış, vatan toprağı düşmana bırakılmamıştır asla. Binlerce Mehmetçik feda edilmiştir bu uğurda ve en ufak bir isyan olmamıştır bahtlarına.

Çanakkale Zaferi'nin bir başka önemi de bütün dünyadaki mazlumların umutlarını canlandırmasıdır. Çünkü dünyanın en güçlü ülkeleri kabul edilen İtilaf Devletleri "Hasta Adam!" Osmanlıya mağlup olmuştur. Demek ki onlar da yenilmez değillerdir. Onlar da karşılarında cesurca duran olursa hezimete uğrayabilirler. İşte bu zafer mazlumların gelecekteki ayak seslerinin ilk işaretidir.

Mehmet Akif Ersoy, şiirini bu zafer uğruna can vererek şehit olan Mehmetçiğin eriştiği makamı müjdeleyerek bitirmektedir: "Ey şehid oğlu şehid, isteme benden makber, Sana âğuşunu açmış duruyor Peygamber."

Bizlere bu vatani emanet bırakan, bu uğurda bedeller ödeyen tüm şehitlerimizin ruhları şad olsun.

Samet YURTTAŞ
Edirne Kapalı ÇIK,
Öğretmen

Ayın Önemi

Kanla Yazılmış Mektuplar

"Muhterem Komutanım; sağ kolumu kaybettim, zararı yok sol kolum var. Onunla da pekâlâ iş görebilirim. Beni üzen şey yarımın kapanmamasından dolayı kıtama katılamamam ve düşmanla çarpışamamam. Hastaneden kurtularak halen harbe iştirak edemediğim için beni mazur görünüz, affediniz, muhterem komutanım."

Çivril Kazası Madenler Köyü'nden Kadir Oğlu Mehmet

"Sebeb-i hayatım, feyz-i velinimetlerim. Sevgili Peder Valideme, Babacığım, Valideciğim. Arıburnu'nda ilk girdiğim müthiş muharebede sağ yanımdan ve pantolonumdan kurşun geçti, hamdolsun kurtuldum. Fakat bundan sonra gireceğim muharebelerden kurtulacağıma ümidim olmadığından bir hatıra olmak üzere şu yazılarımı yazıyorum. Hamdüsenalar olsun Cenâb-ı Hakk'a ki beni bu rütbeye kadar erişti. Yine mukadderat-ı ilahiye olarak beni asker yaptı. Siz de anne babam olmanız dolayısıyla beni vatan ve millete hizmet etmek için ne suretle yetiştirmek mümkün ise öylece yetiştirdiniz. Sebebi feyz-i rıfatım ve hayatım oldunuz. Cenâb-ı Hakk'a ve sizlere çok teşekkür ederim.

Sevgili peder ve valideciğim; gözbebeğim olan zevcem Münevver ve oğlum Nezipçigimi evvela Cenâb-ı Hakk'ın sonra sizin himayenize emanet ediyorum. Onlar hakkında ne mümkün ise lütfen yapınız. Oğlumun tâlim ve terbiyesine siz de refikamla birlikte lütfen gayret ediniz... Ey akraba, dostlar ve sevenlerim cümlenize elveda. Cümleniz hakkınızı helal ediniz. Benim tarafımdan cümlenize hakkım helal olsun. Elveda, cümlenizi Cenâb-ı Hakk'a tevdi ve emanet ediyorum. Ebediyen Allah'a ısmarladım, sevgili peder ve valideciğim..."

Ovacık Kurbin'deki Karargâhtan Oğlunuz Mehmet Tevfik Kolağası

"Pınarbaşı ilçesi Kılıç Mahmutbey köyünden Ahmet Efendi kızı eşim Hanife Hanım'a;

Ben şerefli bir Türk askeriyim. Asker olmam nedeniyle gidip gelememek, gelip bıraktıklarımı bulamamak olabilir. Bu gibi durumların insanlık âleminde meydana gelebileceği inkâr olunamaz. Şu vasiyetnameyi yazmak hemen ölmek demek değildir. İlahi mukadderat ben seni tanımadığım, sen beni tanımadığın halde uzak memleketlerden bizi birbirimize nasip etti. Allah'ın emrine ve peygamberin kavline göre nikâhımız kıyıldı. Yaşadığımız sürece geçimimizi sağlamaya çalıştım. Şayet vatanım uğruna şehit olursam Yüce Allah elbet ruhlarımızı birleştirir. Böyle bir hal olduğunda mevcut eşyam ve taşınabilir mallarımdan mihri müeccelinizi (payınıza düşen tazminatı) almanız için sizi vekil tayin ediyorum. Eğer yetmezse hakkınızı helal edeceğinize ve beni borçlu yatırmayacağınıza eminim. Birbirimize verdiğimiz sözlerden dönmemenizi ister ve umarım. Ruhuma bir mevlid okutmak vicdanınıza kalmıştır. Kendim için başka bir şey istemiyorum. Şehitlik bana yeter. Bu vasiyetnamemi aldıktan sonra yüksek sesle ağlamamanızı dilerim. Allaha emanet olun."

Zahit Üsteğmen

"Dört asker doğurmakla iftihar eden şanlı Türk annesi! İçinden öğüt alınacak mektubunu, Divrin Ovası gibi güzel ve yeşillik bir ovacığın ortasından geçen derenin kenarındaki armut ağacının altında otururken aldım. Tabiatın yeşillikleri içinde mest olmuş ruhumu bir kat daha takviye etti. Okudum, okudukça büyük büyük dersler aldım. Tekrar okudum. Böylesi güzel ve mukaddes bir vazifenin içinde bulunduğumdan sevindim. Gözlerimi açtım, uzaklara doğru baktım. Yeşil yeşil ekinlerin rüzgâra mukavemet edemeyerek eğilmesi, bana annemden gelen mektubu selamlıyor gibi geldi. Hepsı benden tarafa doğru eğilip kalkıyordu ve beni annemden mektup geldi diyerek tebrik ediyorlardı... "Ey âlemlerin Rabbi! Ey şu öten kuşun, şu gezen ve meleyen koyunun, şu secde eden yeşil ekin ve otların, şu heybetli dağların Halik! Sen bütün bunları bu Müslüman Türk milletine verdin. Yine onlarda bırak. Çünkü böyle güzel yerler, seni takdis eden ve seni ulu tanıyan bu millete mahsustur. Ey benim Rabbim! Şu kahraman askerlerin bütün dileği; ismi Celâli'ni İngilizlere ve Fransızlara tanıtmaktır. Sen bu şerefli dileği ihsan eyle ve huzurunda titreyerek böyle güzel ve sakın bir yerde sana dua eden biz askerlerin süngülerini keskin, düşmanlarını kahreyle ve bütün bütün mahfeyle diyerek bir dua ettim ve kaktım. Artık benim kadar mesut, benim kadar mutlu bir kimse tasavvur edilemezdi..."

04 Nisan 1915 Oğlun Hasan ETHEM

Muzaffer KARAGÜVEN
Bolvadin Denetimli Serbestlik
Müdürlüğü Manevi Rehberlik Birimi
Vaiz

Çanakkale Ruhu ve Şehitlik

Ülke olarak zor zamanlardan geçiyoruz. Yaşadığımız acının tarifi imkânsız. Büyük ızdıraplar, kopup giden hayatlar, enkazda yok olmuş aileler, kıyameti andıran şehirler ve daha niceleri. Yürek dayanmıyor, gözlerimiz yaşlı, söyleyecek söz bulamıyoruz. Suskunluğumuz her şeyi anlatıyor aslında. Bir baba düşünün eşi ve üç çocuğunu kaybetmiş. Cenaze namazında vakarla ayakta durmaya çalışıyor. İnanç ve itaatte tam bir teslimiyet. Bir babanın dağ oluşunu resmediyor aslında. Bir çocuk düşünün; iki ağabeyi, ana babasını kaybetmiş küçücük yaşta yapayalnız kalmış. Hayatın acısı ve zorluğu ansızın yakalamış kendini.

Evet, depremde canımız gitti. Yakınlarımız gitti. Geleceğe dair planlar, yaşamışlıklar, ümitler, hatıralar, her şey yok oldu. Paranın, malın-mülkün, makamın hiç olduğunu idrak ettik. Asıl olan hayatı sevmekti, sevdiklerimizin yaşarken kıymetini bilmekti. Ailenin, arkadaşın, akrabanın yanında olmaktı. Kimseyi kırmamak, hep beraber yaşanılır kılmaktı dünyayı. Kışı bahara çevirmek, zorlukları birlikte aşmaktı.

“

Sen ki, son ehl-i salîbin
kırarak savletini,
Şarkın en sevgili sultânı
Salâhaddîn'i,
Kılıç Arslan gibi iclâline
ettin hayran...
Sen ki, İslâm'ı kuşatmış,
boğuyorken hüsrân,
O demir çenberi göğsünde
kırıp parçaladın;
Sen ki, rûhunla beraber
gezer ecrâmı adın;

Mehmet Akif ERSOY

Depremde vefat eden tüm kardeşlerimize rahmet diliyoruz. Allah ÷lkemize böyle acılar göstermesin bir daha. Kalanlara sabr-ı cemil ihsan etsin Rabbimiz. Yaralı kardeşlerimize acil şifalar versin. İnancımızda ağır hastalık, yangın, suda boğularak ve deprem nedeniyle enkazda can verenler şehittir. Ölüm anında çektikleri sıkıntı ve acılar şehitliğinin şahididir.

Tarihte nice sahneler vardır şehitliğe açılan. Çanak-kale bunun en nadide örneğidir. Ecdadımız şehit olacağını bilerek düşmana karşı canını siper etmiş kutsal vatana düşmanın girmesini engellemiştir. Çünkü vatan namustur. Vatan uğruna can verilen-dir. Her karış toprağı şehitlerin kanıyla sulanan mukaddes yurttur. Çanakkale ruhu; beraber çarpan yürekleri bir araya getiren, aynı dava ve ideal uğru-na topyekûn tek vücut mücadelenin adıdır. Çünkü Çanakkale ruhunda ölüm vuslat, ölüm şehadettir. Şehadet ise ölümsüzlüğün adıdır. Bayrak inmesin, ezan dinmesin, vatan toprağına halel gelmesin diye canından, yârinde vazgeçmektir.

Çanakkale ruhu bizlerin övünç kaynağıdır. Dünya da ahiret de Allah'ın elindedir. Ölümü ve hayatı yaratan ancak "O" dur. Dolayısıyla Çanakkale ruhunda Allah için yaşayıp ve Allah yolunda can vermek mümin için vazgeçilmez olmuştur. Çanakkale ruhu ölüme yepyeni anlamlar kazandırmıştır. Allah için çarpışarak, mücadele ederek ölmenin peygamberlik makamından sonraki en yüce makamlardan olduğu bilincini aşlamıştır bizlere. Bu bilinçle Müslüman Türk halkı asırlardır dinlerini, istikballerini savunmuşlardır. Çanakkale ruhu "ölürsem şehit kalırsam gazi" anlayışının en canlı şahidi olmuştur. Tarihimizin şanlı sayfalarında fetih ve gazalar hep bu anlayışın sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Çanakkale ruhu ölümü öldüren yiğitlerin destanıdır.

Müslüman için ölüm bir bitiş ve yok oluş değil sonsuz hayata varış için bir vesiledir. Özellikle şehitlik mertebesi Allah'ın nezdinde büyük mükâfat ve nimetlere mazhar olmaktır. Bu dünyaya veda eden şehitler için Rabbimiz "en güzel dost" ifadesini kullanmıştır. Allah Resulü de şehidi şu şekilde

tanımlamıştır;

"Dünya kendisine içindekileriyle ikram edilse bile yeniden dünyaya gelmek istemeyen gelse de tekrar tekrar şehadeti arzulayan kimsedir."

İstiklal Marşı şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un;

"Bastiğın yerleri 'toprak' diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun incitme yazıktır atanı;
Verme, bu dünyaları alsan da bu cennet vatanı"

dizelerinde ifade ettiği bu gerçeğe sahip çıkmak ve özellikle çocuklarımıza aktarmak en önemli vazifemizdir. Vatan, bayrak, ezan gibi mukaddes değerlerin önem ve kıymetini her daim diri tutulmalıyız. Çanakkale ruhunu anlamlı ve değerli kılmak, onu yarınlarımızın teminatı olan gençlerimize aşlamak zorundayız.

Bakara Suresi 154. ayetinde Allah şöyle buyurur;

"Allah yolunda öldürülenler için "ölüler" demeyin. Hayır, onlar diridirler, fakat siz bilemezsiniz."

Ayetin ifade ettiği anlamı düşündüğümüzde şehitlerin diri olduğu apaçık beyan ediliyor. İnancımız da şehitlerin şehitliğine Allah ve melekleri şahitlik eder. O yiğitler ki hayatın tüm güzelliklerini elinin tersiyle itmişler, korku ve kaygıdan uzak bir vaziyette Allah'a tam bir teslimiyetle şehadet mertebesine ulaşmışlardır.

Çanakkale ruhunda şehitlerimizin kanlarıyla suladığı mukaddes toprağın yanında kanlı elbiseleri onların nişaneleridir. Normal zamanda insanlar kefenlenerek gömülürken şehitlerimiz kanlı elbiseleriyle gömülür. Çünkü o elbise bir imtiyazdır. Şehidin kanı korkunun cesarete, tereddütün teslimiyete dönüştüğünün en güzel ispatıdır.

Bu vesileyle Allah, vatan, namus ve istiklal uğruna canlarını feda eden tüm şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyor, gazilerimize sağlık ve afiyet diliyorum.

Güldane ÖZBEY
Karabük Adli Destek ve Mağdur
Hizmetleri Müdürlüğü
Psikolog

Dünya Kadınlar Günü

İmkansızı Mümkün Kılan Kadınlar

Dünya nüfusunun yarısından fazlasını kadınlar oluşturmaktadır; kimilerine göre ise kadın 'dünyanın en büyük azınlığıdır.' Peki, bu azınlık yeryüzünde ne kadar yer kaplamış, nereye ait olmuş, nelere sahip çıkmıştır?

Kadın, ekildiği her saksıda filizlenmenin yolunu bulabilen bir tohum, farklı topraklarda tüm olumsuz koşullara rağmen yeşermesini başaran bir fidan gibidir. Kabul edildiği topraklarda hızla kök salan kadın, bir damla suya karşılık bir kucak dolusu meyve ile ait olduğu yeri bereketlendirir. Kadınlar ve erkekler, yaratılışları gereği, kişilikleri, fiziksel yapıları, düşünceleri ve yetenekleri bakımından birbirinden farklı çizgiler çizmektedir. Kadın ve erkeği birbirinden farklı kılan bu kişilik yapıları tarih boyunca birçok toplumda eşitsizlik olarak algılanırken tüm bu kalıpları yıkan, örnek olan, cesaret veren, bulunduğu çağın ötesine geçerek adını bugünlere koyu harflerle yazdıran nice kadınlarımız vardır. Bu kadınların sayıları bir okyanus oluştursa da biz birkaç damlasından bahsedebiliriz.

İlk Kadın Öğretmen Fatma Rafet Angın

Henüz küçük bir çocukken öğretmen olmaya karar veren ve Türkiye Cumhuriyeti tarihinin ilk kadın öğretmenlerinden biri olan Fatma Rafet Angın, 95 yıllık yaşamı boyunca öğrenen kadının aynı zamanda öğreten kadın olduğunun somut bir örneği olmuş kız meslek liselerinin kuruluşunda görev alarak genç kızların hayata karışması ve eğitim alması için çabalamıştır. İlk öğretmenler gününde yılın öğretmeni seçilmiş, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim

Bakanlığı'nda Bakanlık Danışmanı olarak görev almıştır. 'Cehaletin en büyük korkusu kadındır.' sözünün de kanıtı olarak öğrenen kadın tarihsel süreçte aynı zamanda öğreten olmaktan vazgeçmemiş, Türk toplumunda köy enstitülerinde yetişen kadın öğretmenler köylere giderek toplumun kalkınmasına öncülük etmiştir. Tek bir amaç için değil çok yönlü bir hedefle yola çıkan öncü kadınlar, bildikleri ve öğrendikleri

her şeyi köylü halka öğretmeye çalışmış, köylü halk için akşam kursları açmış okuma yazmanın yanı sıra biçki, dikiş, nakış, örgü eğitimi de vermiş ve kadın öğretmenler ile birlikte köylere ilk kez dikiş makineleri girmiştir. Ev işi, beslenme, temizlik gibi konularda rehberlik etmişler, erkeklere ziraat eğitimi vermişler, köylerde birliği sağlamış, küs olan-

ları barıştırmışlardır. Kadın öğretmenler yalnızca Türkiye'de değil yurt dışında da öğretmenlik yapmış sadece bir köye değil tüm ülkeye örnek olmuşlardır.

Murassa Madalyası Alan İlk Kadın

Erkek mesleği olarak kabul edilen savaş pilotluğunun başarılı bir örneği olan Sabiha Gökçen'in havacılık ile tanışması, güçlü Türk kadınının azimli mücadelesi ile toplumsal normlar karşısında çizdiği başarılı bir çizgidir. Küçük yaşta kaybeden Sabiha Gökçen, Mustafa Kemal Atatürk'ün manevi kızı olarak büyümüştür. Kadınlar için oluşturulan sınırları aşarak, kendisine dünyanın birçok yerinde de erkekler tarafından yapılabilir olarak kabul edilen pilotluk mesleğini seçmiştir. Ankara Ergazi'deki Türkkuşu'nda planörcülük ve paraşütçülük öğretmenliğine başlamış ardından Eskişehir Askeri Tayyare Okulu'na gitmiştir. Orada askeri pilot eğitimi almış ve iyi bir derece ile mezun olmuştur. 1937 tarihinde Türk Hava Kurumu'nun 'Murassa Madalyası' verilen ilk kadın unvanını almıştır. Başarıları ile hem ülke içinde hem de ülke dışında adını duyuran Gökçen, Balkan Turu sırasında Yugoslavya'nın 'Beyaz Kartal Nişanı' ve 'Hava Ordularının Brövesi' ile ödüllendirilmiştir. Meslek-

Dünya Kadınlar Günü

taşı Ali Kemal Esiner ile evlenen Sabiha Gökçen, evlenen kadının kocasının soyadını taşıması zorunluluğunun tam aksi bir durum olarak eşine 'Gökçen' soyadını vermiştir.

İlk Türk Kadın Doktor Hatice Safiye Ali

Türk kadınlarının her alanda neler yapabileceğini göstermesi açısından son derece önemli olan ve günümüze adını koyu harflerle yazdıran ilk Türk kadın doktor Hatice Safiye Ali. Küçük yaşlardan itibaren edebiyata, müziğe ve yabancı dile ilgisi olan ve henüz 16 yaşındayken yedi dil konuşup yazdığı bilinen ilk kadın doktorumuz tıp eğitimi için yurt dışına gönderilen kızlardan biridir. Cinsiyete dayalı ayrımcılığın meslek hayatında da 'kadın işi' ve 'erkek işi' olarak ifade edildiği bir dönemde Safiye Ali'ye kadın doktor olduğu için önyargı ile yaklaşılmıştır. Fakat cesaretini kaybetmeyen Safiye Ali kendini tanıtmaya devam etmiş zamanla kadınların güvenini kazanmış ve muayenehanesi dolup taşmıştır. Ek olarak

Alman ve Amerikan Elçilikleri'nde de doktorluk yapmıştır. Anne çocuk sağlığı üzerine önemli katkılar sağlayan Safiye

Ali'nin adı "Süt Damlası Bakımevleri" ile anılır. Anne sütünün çocuk gelişimindeki önemini savunan Safiye Ali, anneleri emzirmeye teşvik ederek annelere eğitimler vermiş Süt Damlası Merkezi sayesinde tüm çocukların süte ulaşmasını sağlamıştır. Kendisi bir anne olmamasına rağmen binlerce yoksul, zayıf, hasta çocuğa anne şefkati ile dokunmuştur. Türk tarihinde öncü kadınlar arasında yerini alarak ölümsüzleşmiştir.

Anadolu'da Köprü İnşa Eden İlk Kadın Mühendis

Toplumsal normların çizdiği sınırları aşarak cinsiyetler arası iş bölümünün karşısında başarılı örneklerinden biri olan, hayallerinin peşinden giden bir diğer kadın Sabiha Rifat Gürayman. Türkiye'nin ilk kadın inşaat mühendislerinden olan ve Fenerbahçe Spor Kulübü'nün ilk kadın voleybolcusu olarak tarihe geçen Gürayman, o yıl ilk kez kız öğrenci alan, bugünkü adı ile İstanbul Teknik Üniversitesi olan Mühendis Mekteb-i Alisi'ne girmiştir. Döneminde birçok kişi kadından mühendis olmayacağını söylese de pes etmeyerek eğitimini başarı ile tamamlamıştır. Ankara Bayındırlık Baş Mühendisliği'ne

atandığı dönemde Ankara-Beypazarı Karayolu'nda yapılan köprünün inşaatında aktif olarak görev almıştır ve 'Anadolu'da köprü inşa eden ilk kadın mühendis' unvanına layık görülmüştür. Öyle ki asıl adı Karboğaz olan bu köprü yöre halkı tarafından 'Kız Köprüsü' olarak anılmıştır. Hayatının en gurur duyduğu görevinde ise 35 yaşında yer almış ve Anıtkabir inşaatında başmühendis olarak 10 yıl boyunca bu görevi sürdürmüştür. Eğitim ve meslek hayatı boyunca yalnızca mühendislik ile ilgilenmeyen Sabiha Rifat Gürayman, çok yönlü kişiliği ile birçok alanda cesaretiyle gururlandırmıştır. Fenerbahçe Spor Kulübü'ne katılarak Türkiye'nin ilk kadın voleybolcusu olmuş ve Fenerbahçe taraftarları tarafından 'Uçan Parmaklar' olarak anılmıştır. Başarılı ve kendine güvenen kadınlardan güç alarak sağlam temelli gelecek inşa etmenin, farklı alanlarda daha fazla ve daha görünür şekilde yer alarak mümkün olacağına bir kanıttır Sabiha Rifat Gürayman.

Tarihin farklı zamanlarına ve farklı yerlerine sıçrayan birer kıvılcım olarak gördüğümüz bu kadınlar, bugünün merceğinden baktığımızda aslında bulundukları yeri aydınlatan birer alev topu haline dönüşmüştür.

Daha nice farklı alanda, kadın için çalışma hayatına dahil olma durumunun ancak 'ihtiyaçtan' ve 'istisnai' olarak görüldüğü dönemlerde tüm olumsuz koşullara rağmen azimle mücadele eden, bugün dahi hemcinslerine cesaret veren kadınların çokluğunun gururunu yaşamaktayız. Kadın, bereketi ve üreticiliği ile güzellikleri çoğaltabilen, şefkati ve merhameti ile sevgi bakımından kurak olan gönülleri yeşertebilen bir cevherdir. Bugün bizler bu cevherin birer parçası olarak geçmişten örnek aldıklarımızla bir arada geleceği inşa edeceğiz.

Linda Mcfarlane'nin dediği gibi; 'Kadınlar omuz omuza verdiklerinde aradan kimse geçemez.'

8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlu olsun...

Kaynaklar: 1. Balci, M. Karadeniz, Y. (2018). Cumhuriyet Modernleşmesinin Genç Kadın Pilotu: Sabiha Gökçen. Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi 2-11-7 2. Akay, M. (2017). Köy Enstitülerinde Yetişen Kadın Öğretmenlerin Türk Toplumuna Etkileri. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü YL Tezi, Aydın.1-2: 109-110 3. Konya, D. (2018). Türkiye'nin İlk Kadın Doktoru: Safiye Ali Ve Çalışmaları. Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, Kadın Çalışmaları Özel Sayısı. Cilt 19. Sayı 42. s. 37-46

Dilek DEREBAŞI

Karabük T Tipi Kapalı CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Aile

Şımarık Değil Öz Güvenli Çocuklar Yetiştirebilmek

Her anne-baba kendine güvenen, öz güveni yüksek, mutlu, başarılı, sorumluluk sahibi çocuklar yetiştirmek ister ve bunu hedefler. Peki, çocuklarımızı nasıl öz güvenli bireyler olarak yetiştirebiliriz? “Öz güveni yüksek çocuk” dediğimizde anlamamız gereken tam olarak nedir?

Öz güven bir duygudur ve bu duygu kendini davranışlarla gösterir. Öz güveni; kişinin kendi değerini bilme, kendisine saygıyla, sevgiyle ve dürüst bir şekilde davranabilme yeteneği olarak tanımlayabiliriz. Bu özelliklere sahip bir çocuk dürüst, sorumluluk bilinci gelişmiş, şefkat duygusuna sahip, sevgi duyan, sevgisini gösterebilen ve yaptığı işte yeterli olabilen bir bireydir. Öz güveni yüksek bir çocuk kendi yeterliliğine güvenebilir. Kendi kararlarını yine kendisi verebileceği gibi gerektiğinde başkalarından da hiç çekinmeden yardım isteyebilir. Kendi değerini bildiği gibi başkalarının değerini de bilir, farklılıklara saygı duyabilir. Öz güveni yüksek bireyler esnek bir düşünce yapısına sahiptirler. Duyguların farkına varırlar ve akılcı hareket ederler.

“

Çocuğunuza yaptığı bir hatadan dolayı “Sen beceriksizsin, anlamıyorsun.” demek yerine çocuğun davranışını ve kişiliğini ayırttırın ve şöyle deyin: “Bu davranışın şu an bulunduğumuz yer için uygun değil, bunu tekrarlamamanı istiyorum.”

Öz güven, hayat boyu gelişmeyle devam eden bir olgudur. Doğumla gelişmeye başlar, erken yaşlarda da belirginleşir. Öğrenilen bir kavramdır. Belli bir düzeye ulaşınca kadar gelişir. Uzmanlar genellikle 10 yaşında öz güvenin gelişimi tamamlandığını ve bir süre sonra ergenlik döneminde çocuğun öz güvenini test etmeye başladığını belirtirler. Çocukların öz güvenini en çok etkileyen kaynak ise anne ve babadır.

Çocuğa Öz Güven Nasıl Kazandırılır? Kendi Hakkında Kararlar Vermesine İzin Verin!

Çocuğunuzun yaşına uygun olarak kendi seçimlerini yapmasına ve risk almasına izin verin. Örneğin; yemek zamanı ne kadar yemek yiyeceği, hangi kıyafeti giyeceği gibi basit kararlar olabilir. Yemek zamanı zorla yedirmek yerine, çocuğunuz eğer az yer ve sonra acıktığını söylerse “Yemek zamanı yeterince yemedin, bir sonraki öğünü beklemen gerek.” diyerek çocuğun davranışının sorumluluğunu almasını sağlayabilirsiniz. Çocuk böylece ne zaman ne kadar yemesi gerektiğini öğrenmiş olur. Bu basit örneklerle bile çocuğa kendi davranışlarının, kararlarının sorumluluğunu alma bilincini aşılamış olursunuz. Çocuk yaşına uygun kararları kendi verebildiği ve sorumluluğunu aldığı seviyede öz güveni gelişecektir.

Teşvik Edin

Övgü güzel bir kavramdır. Neye ve ne kadar yapıldığı ise önemlidir. Örneğin; çocuğunuz güzel bir şey yaptığında “Sen harika bir çocuksun, bravo!” demek

yerine “Harika bir iş çıkarmışsın.” deyin. Böylece çocuğu bir kalıba oturtmadan çocuğun gösterdiği çabayı takdir etmiş olursunuz. Alışlagelmiş cümlelerle takdir edilen çocuktan ziyade çabası takdir edilen çocuğun yaptığı işi ileriye götürme motivasyonu daha fazladır. Bu motivasyon artışı ve bir şeyleri başarma hissi çocuğun kendine olan güvenini artıracaktır. Fazla kılıplaşmış övgüler, çocuğun gelişmesi için gerekli olan motivasyon ve güveni kendinde yeterince bulamamasına sebep olur.

Öze Değil Davranışa Odaklanın

Çocuğun başarısızlıkları ve hataları elbette olacaktır. Önemli olan bunlardan dolayı çocuğu eleştirmemektir. Örneğin; yaptığı bir hatadan dolayı “Sen beceriksizsin, anlamıyorsun.” demek yerine çocuğun davranışını ve kişiliğini ayırtın ve şöyle deyin: “Bu davranışın şu an bulunduğumuz yer için uygun değil, bunu tekrarlamamanı istiyorum.” Bu gibi cümlelerle çocuğun özüne değil, davranışına odaklanmış olursunuz. Bu cümleyi duyan çocuk yanlış olanın kendisi değil davranışını olduğunu anlar. Böylece öz güveni zedelenmez ve yaptığı hatanın sorumluluğunu alır. Hataların sorumluluğunu almak çocuğa güven kazandırır.

Tehdit Etmeyin

Tehdit ederek çocuğu yönlendirmeye çalışmak çocukta bazı korkuların yerleşmesini sağlar. Örneğin; “Bunu yapmazsan seni annene söylerim.” gibi cümleler çocukta korkular yaratarak öz güvenini zedeler. Bunun yerine çocuğa seçme hakkı tanıyın. Duygularını ve düşüncelerini özgürce, tedirgin olmadan belirtebileceği bir ortam sunun. Sizinle farklı düşündüğünde veya sizden farklı bir seçim yaptığında kızmayın. Düşüncesine saygı duyun böylece ileride çocuk, karşısındaki insana ne istediğini ve ne düşündüğünü söylemekte zorlanmaz, kendine güvenir.

Sorumluluk Verin

Sofra hazırlarken çocuğunuzun size yardım etmesi, onun da masaya tabak kaşık koyması, alışverişten dönerken hafif bir poşeti taşıması, kendi kendine giyinmesi gibi küçük adımlarla bile çocuk bir şeyleri kendi başına yapabildiğini anlar. Bu da kendini değerli hissettirdiği gibi kendine olan güvenini artırır.

Kıyaslamayın

Çocuğunuzun hiç kimseyle kıyaslamayın. Hele kardeşi ile asla... Çünkü bu durum kardeş kıskançlığına sebep olabilir. Her çocuk biriktir. Onu sadece kendisi ile yarıştırm.

A.Gül AŞIK DÖNERGÖZ
Kayseri Denetimli Serbestlik
Müdürlüğü Psikolog

Hayatın İçinden

Neden Minnettar Olmalıyız?

Günlerimiz yoğun, haftalarımız dolu, zihinlerimiz ise hep meşgul. Sürekli bir koşturmaya içindeyiz. Bir şeye yetişme çabasıyla bir işten diğerine koşuyor, hayatı yakalamaya çalışıyoruz. Bu koşturmada hayatımızda olup biten birçok olay karşısında eksik olan ya da kötü giden anlara odaklanıyoruz. Hâl böyle olunca iyi ve güzel olan birçok durum gözümüzden kaçıyor. Etrafımızda olan durumları fark edebildiğimizde, küçük anlardan mutlu olduğumuzda her şey bu bakış açısıyla farklı bir anlam buluyor.

Şimdi derin bir nefes alın ve yavaşça nefesinizi verin. Hissettiğiniz kaygıları, endişeleri bırakın ve rahatlayın. Bu anda yaşayın. Etrafınızdaki görüntüleri, kokuları ve sesleri fark edin. Şu anda sizi iyi hissettiren bir şey var mı? Neler hoşunuza gitti? Mesela; her gün içtiğiniz çayı şu an farkındalıkla için. Tadına, kokusuna, rengine odaklanın. Her gün içtiğiniz çaydan farksız olsa da farkındalıkla içtiğinizde bir değişiklik olmaz mı? Çaya minnettar olabilir miyiz? Evet, çay içebilecek sağlığımız olduğu için minnettar olabiliriz. Minnettarlık farkında olmaktır. Sahip olduğumuz şeylerin değerini bilmektir. Minnettarlık hissederken o anda olan şeyleri fark ederiz.

“

Hissettiğim tüm duygular için minnettarım. Hayatımda sevginin ve bana neşe veren her şeyin varlığına minnettarım. Çalıştığım iş için minnettarım. Sahip olduğum her şey için minnettarım.

Hayatın İçinden

Minnettarlık, pozitif psikoloji alanında kişiliğin güçlü yanlarından olan kavramlardan biridir. Çoğunlukla minnet etme kavramı ile karıştırılsa da birbirinden oldukça farklıdır. Minnet etme, yardım alan tarafın yardım eden tarafa borçlu hissettiği ya da yapılan iyiliğe karşılık vermesi gerektiğine inanıldığında ortaya çıkan ve çoğunlukla rahatsızlık hissettiren bir duygudur. Minnettarlık ise hoş giden bir yaşantıdır ve olumlu duygularla ilişkilidir. Minnettarlık, bir kişinin nazik davranışı karşısında hissedilen şükran duygusudur. Ancak her zaman kişiler arası değildir. İnsanüstü veya insan dışı kaynaklara yönelik de olabilir. Buna göre minnettarlık, insanlardan veya varlıklardan bir fayda sağlandığında bunu fark etme ve olumlu duygularla karşılık vermeye yönelik kişisel bir eğilim olarak tanımlanmaktadır.

Minnettarlığın Etkileri

Minnettarlık deneyimlerinin ve bunları ifade etmenin; bireylerin duygusal, sosyal ve bedensel iyiliğe olumlu etkileri bulunmaktadır. Bununla ilgili yapılan araştırmalar minnettarlık arttıkça yaşam doyumu, iyimserlik, umut ve dayanma gücünün arttığını; depresyon, kaygı, kıskançlık ve materyalizmin ise azaldığını göstermektedir. Minnettar bireyler daha uzlaşmacı, olumlu ilişkiler kurabilen ve başkalarına karşı daha yardımsever, destekleyici, bağışlayıcı ve empatik davranma eğiliminde olurlar.

Minnettar bireyler, yapılan bir iyiliğe karşılık verme isteği ile nazik davranışlar sergileme eğilimindedirler. Olumlu ve güçlü sosyal bağlar kurabilirler. Araştırmalar minnettarlığın hâlihazırda kabul gören 24 karakter gücünden yaşam doyumuyla en yüksek düzeyde ilişkili bulunan beşi arasında (diğerleri sevgi, umut, merak ve hayattan zevk alma) yer aldığını göstermektedir. Minnettarlık, kişinin yaşamını olumlu yönde etkilemesi ve bunu sürdürebilmesi için farkında olunması gereken bir özelliktir.

Kendinizi minnettar olmaya alıştırm. Bu bakış açısına sahip olduğunuzda hayatınızda olan birçok duruma farklı açılardan bakabildiğinizi fark edeceksiniz. Sizin için yapılan küçük ya da büyük şeyler nedeniyle başkalarına teşekkür etmekten çekinmeyin.

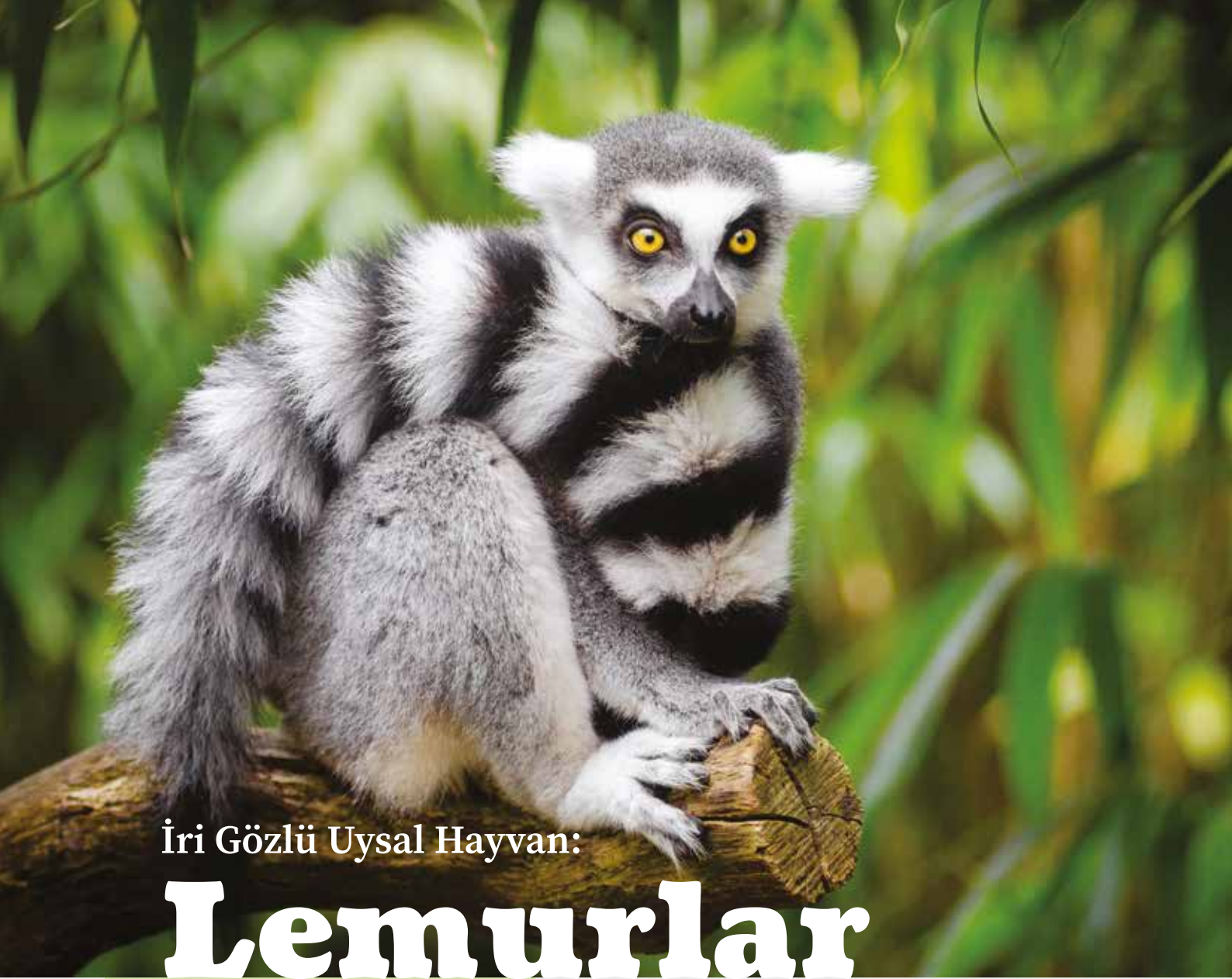

Şimdi hayatınızda sahip olduğunuz şeyleri düşünün ve farkında olun. Kendinizi minnettar olmaya alıştırm. Bu bakış açısına sahip olduğunuzda hayatınızda olan birçok duruma farklı açılardan bakabildiğinizi fark edeceksiniz. Sizin için yapılan küçük ya da büyük şeyler nedeniyle başkalarına teşekkür etmekten çekinmeyin. Tabii ki kendinize teşekkür etmekten de... Ben hepinize yazıyı okuduğunuz için teşekkür ederim. Yazımı minnettarlık cümleleriyle sonlandırmak istiyorum.

Hissettiğim tüm duygular için minnettarım. Hayatımda sevginin ve bana neşe veren her şeyin varlığına minnettarım. Çalıştığım iş için minnettarım. Sahip olduğum her şey için minnettarım. Yağmurun yağmasına, güneşin doğmasına minnettarım.

Ramazan SAĞIR
Devrek Açık ÇİK,
Öğretmen

İri Gözlü Uysal Hayvan:

Lemurlar

“

Lemurların adaya 2000 yıldan daha kısa bir süre önce gelen Madagaskar halkı tarafından aşırı avlanma veya habitat değişikliği nedeniyle sayılarının azaldığı düşünülmektedir.

Değerli Okurlar, mart sayımızın canlılar âlemi sayfasının bu ayki konuğu maymun ailesinden iri gözlü, uzun kuyruklu, uysal hayvan lemurlar.

Lemurlar, gündüzleri ağaç dallarında dinlenir, gece faaliyet gösterirler. Bitkisel ve hayvansal gıdalarla beslenir. En küçük türleri fare büyüklüğündedir. Ağaçlarda yaşamayı tercih eden lemurlar, gruplar halinde yaşar. Lemurlar genellikle otobur canlılardır, meyve yaprakları ile beslenir. Büyük bambu lemurları, Madagaskar adasının doğu ve kuzeybatı yönünde yer alan yağmur ormanlarındaki bambu saplarıyla beslenir. Primatların en küçüğü olan fare lemurları ise etçil olarak da beslenir. Fare lemurları meyve dışında böcek de yer. Çatal taçlı lemurlar, Madagaskar'ın batı kıyısındaki ormanlarda yaşarlar, reçine ve böceklerle beslenirler.

Lemurlar, tilki benzeri yüze, büyük gözlere, maymun benzeri vücuda ve uzun arka bacaklara sahiptir.

Lemurlar genellikle kırmızımsı, gri, kahverengi veya siyah yünlü kürklere sahiptirler. Bazı lemur türleri ise çeşitli şekillerde beyaz desenlere sahiptir. Bu işaretlerin dışında göz halkaları ve taç yamaları da olabilir. Lemurların her ne kadar büyük gözleri ve ürkütücü sesleri olsa da aslında uysal hayvanlardır. Maymunlardan daha zekidir ve koku duyuları daha keskindir.

“

Lemurlar, gündüzleri ağaç dallarında dinlenir, gece faaliyet gösterir. Bitkisel ve hayvansal gıdalarla beslenir. En küçük türleri fare büyüklüğündedir. Ağaçlarda yaşamayı tercih ederler.

Lemurlar, insanlar dışında mavi gözlü tek primattır. Lemurların görüşleri azdır. Bazı türler gün içinde aktif olsalar da gece yaşamına adapte olmuş olan gözler, düşük ışıktaki daha keskindir. Dişi lemurlar genelde çift memelidir fakat üç memeli olan türü de vardır. Lemurlar genelde tek bir yavru doğururken “varecia” türü lemur, ikiz veya üçüz doğurabilir. Gebelik dönemi 2 ile 5 ay arasında sürmektir. Doğan yavru lemurları annesi ağzında taşır. Doğduktan birkaç ay sonra anne tarafından süttten kesilen yavrular 2 ile 4 yıl içerisinde ergenliğe ulaşır. Ayrıca Lemurlar yaklaşık 18 sene kadar yaşayabilirler.

Lemurlar kendi kendilerinin doktorudur. Bu hayvanlar eskilere dayanan ada yaşantıları sayesinde kendi sağlık sorunlarının bazılarını çözmeyi başarmışlardır. Örneğin; kırmızı yüzlü kahverengi lemurlar, solucanların bağırsaklarında neden olduğu gastrointestinal parazitlerden kurtulmak için içerisinde toksin bulunan kırkayakları yiyerek bağırsaklarında yuva kurmuş bu parazitleri öldürürler.

Lemurlar Şarkı Söyler

Lemur çığlıkları olarak nitelendirilse de aslında lemurların kendi aralarında birbirlerine mesajlar ilettikleri şarkıları vardır. Hem erkek hem de dişilerin söylediği şarkılar vardır. İndri indri türü lemurların söylediği şarkının arkasındaki nedenlerden birinin bölgesini işaretlemek ve bölgesinin kendi-

sine ait olduğunu diğer lemurlara iletmek olduğu tahmin edilmektedir. Memeli canlıların çoğunda erkek egemenliği görülürken lemurlarda bu durum tam tersidir. Lemurlarda dişiler topluma hükmeder, grubu yönetme vesilesiyle yükselen bir kadın lidere sahiptirler.

Lemurlar, ekosistem üzerinde önemli role sahiptir. Ekosistem içerisinde önemli bir tohum dağıtıcı görevi yapmaktadırlar.

Tohum dağıtıcılığı; tohumların veya polenlerin bir alandan diğerine taşınarak çiçeklere aktarılmasıdır. Bu sayede lemurlar yedikleri meyvelerin çekirdeklerini dağıtarak bu meyvelerin başka yerlerde de yetişmesine vesile olurlar. Birçok çiçekli bitki ve ağaç türü, tohumlarını dağıtmak için büyük ölçüde lemur türlerine bağımlıdır.

Lemurlar sadece Madagaskar adasında yaşamaktadır. Madagaskar'ın doğu tarafındaki yağmur ormanlarında yaşayan lemurlar son zamanlarda Komor Adalarına da salınmıştır. Makigiller ailesinin neredeyse her türü ve her soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Muhtemelen adaya 2000 yıldan daha kısa bir süre önce gelen Madagaskar halkı tarafından aşırı avlanma ve habitat değişikliği nedeniyle sayılarının azaldığı düşünülmektedir.

Röportaj: Hakan ERDEM
Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü

Röportaj

TAMER KARADAĞLI

Değer Dergisine Konuştu

“Birçok çocuğun küçüklüğünde önemli bir yer edinen ve tekrarları halen izlenmeye devam eden Çocuklar Duymasın’ın sevilen başrol oyuncusu Tamer Karadağlı, Değer Dergisinin konuğu oldu. Karadağlı 15 yıldır çeşitli aralıklarla farklı kanallarda da olsa reytingleri zorlamaya devam eden, tekrar bölümleri dahi izlenme rekorları kıran dizinin başarısının sırrını, gelişimini ve projelerini anlattı. İnfaz ve koruma memurlarının çok önemli bir görevi yerine getirdiğini ifade eden Tamer Karadağlı, “Allah onları başımızdan eksik etmesin.” dedi.

“

**Çocuklar Duymasın
aslında hayatın ta
kendisi. Her ailede
konuşulan ufak
tefek meselelerin
dizisidir. Bizde çok
büyük meseleler
olmuyor. Mesela;
küçükken Havuç
(dizideki oğlum) cep
telefonu istiyordu.
Havuç büyüdü,
şimdi araba istiyor.**

Merhaba Tamer bey hoş geldiniz. Kendinizden bahseder misiniz?

Merhaba hoş buldum. Ben 1967 yılında Ankara'da doğmuş genç bir anne babanın iki çocuğundan biriyim. Büyüğü benim, benden 10 yaş küçük kız kardeşim Özgecan var. Ankaralı bir ailenin çocuğu olarak doğdum ve küçük yaşta Amerika'ya gittim. Sonra 3. sınıfta Amerika'dan döndüm ve lise için tekrar gittim. Tekrar geri döndüm ve Bilkent Üniversitesi tiyatro bölümünü burslu kazandım. Sonra üniversiteyi bitirdim ve hem seslendirme hem dizi hem de filmlerde profesyonel oyunculuk hayatına başladım ve devam ediyorum.

Peki, sizi tiyatroya yönlendiren birisi oldu mu ailenizde?

Tümüyle kendi seçimimdi. Ben okulu bitirdikten sonra profesyonel şekilde çalışmaya başladım. Okulu bitirmeden oyunculukla ilgili hiçbir şey yapmadım.

Oyuncu olmadan önce okul hayatınızda sizi yönlendiren birisi var mıydı?

Ben Ankara kolejindeydim. O zamanlarda insanlar doktor olmak, mühendis olmak, işletme okumak gibi daha başka alanlara yönelmişlerdi. Sadece ben vardım oyuncu olmak isteyen.

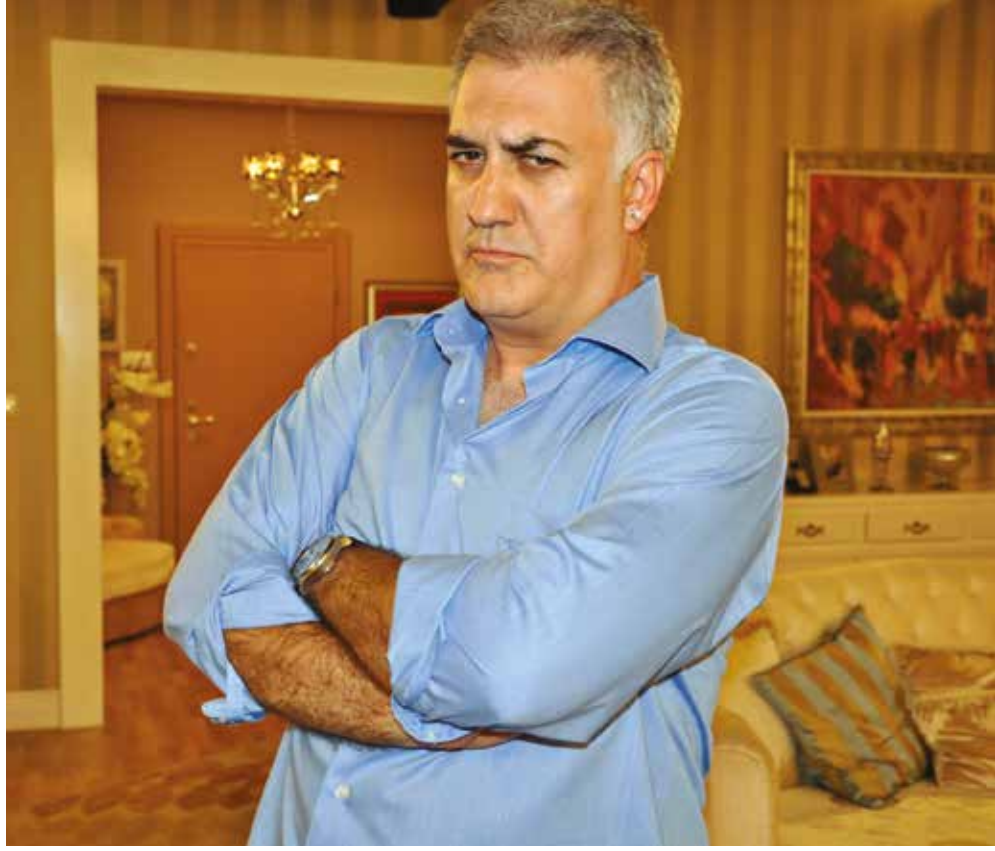
İlk oyunculuk deneyiminizden bahseder misiniz?

Lisedeyken ilk kez okulda sahneye çıkmıştım. Prova süreci çok hoşuma gitmişti. Daha sonra oyunların akşamları oynanması, alkışları almak, beğeniliyor, takdir ediliyor olmak çok güzeldi ve ondan sonra profesyonel olarak oyunculuk yapmaya karar verdim.

Profesyonel oyuncu olmak için amacım tiyatro bölümüne girip o klasik eğitimi alıp ondan sonra profesyonel hayata atılmaktı. Ben de onu yaptım.

“

İnsanlar eski bölümleri izlediği zaman çocukluğuna, gençliğine dönüyor. 17 sene önceki dönemine dönüyor. Eski Türk filmlerine ilgi de bu yüzdendir. Nostaljik tarafı Türk insanının hoşuna gidiyor.

Çocuklar Duymasın dizisinde rol teklifi ne zaman geldi?

Çocuklar Duymasın dizisinde oynama teklifi ben İstanbul'a taşındıktan yaklaşık 3 yıl sonra geldi. Okul bittikten sonra hem seslendirme yapıyordum hem de Ankara dizisi olan Ferhunde Hanımlar adlı dizide oynuyordum. 1400 bölüm oynadık, günlük diziydi. 1400 bölüm Ferhunde Hanımlar dizisinde Doktor Selçuk rolünde oynadım. Okulu bitirir bitirmez bir dizide başladım ve devlet tiyatrosunun çok değerli oyuncularıyla oynama şansı elde ettim.

İstanbul'a gitmeden önce ciddi bir deneyim elde etmiş oldum. Daha sonra Ferhunde Hanımlar bittikten sonra İstanbul'a taşındım ve İstanbul'da da aynı şekilde devam ettim. Çocuklar Duymasın projesi benim neredeyse en inanmadan girdiğim işti. Hani "Ummadık taş baş yarar." derler ya öyle oldu. Biz bir kartopu oynarken o kartopu çığa dönüştü diyebilirim.

Çocuklar Duymasın'ın ilk bölümleri daha çok seviliyor gibi. İlk bölümlerin bu kadar çok izlenmesinin sebebi nedir?

Çünkü insanlar eski bölümleri izlediği zaman çocukluğuna, gençliğine dönüyor. 17 sene önceki dönemine dönüyor. Eski Türk filmlerine ilgi de bu yüzdendir. Nostaljik tarafı Türk insanının hoşuna gidiyor. Biz bıraktıktan 15 sene sonra bu çektiğimiz bölümler ilgiyle izlenmeye devam edecektir. Bu durum bizim kendi içimizde yaşadığımız nostaljik duygularla alakalı bir durum. Nasıl ki eski fotoğraflara baktığımız zaman "Şu günü hatırlıyor musun, ne güzel eğlenmiştik." diye baktığımız fotoğraftaki etkinin dizi hali Çocuklar Duymasındır. Benim de çok hoşuma gidiyor o ilgi. Keşke o eski bölümler yayınlandığında biz de telif haklarından yararlanıp hak-

“

Almanya'da konuştuğum insanların en çok söylediği şeylerden birisi, "Size teşekkür ederiz. Biz dilimizi unutmadık sizin sayenizde. Bizim çocuklarımız bunları seyrederek büyüdüler." diyorlar. Bu olay benim açımdan çok gurur verici.

kımızı alabilsek, anti parantez onu da söylemiş olalım.

2002'de başlayan ve belirli periyotlarda devam eden dizinin başarısının sırrı nedir?

Bilsek, biz de bilmiyoruz. Bunu çok soran oluyor. Bilmiyorum ki bilsek uygulardık, başkaları da uygulardı. Bu biraz masanın dört ayağının eşit olması gibi bir durumdur. Yani doğru senaryo, doğru bir kast, doğru hikâyeler, doğru dönem, doğru konular... O yüzden insanlar kendisinden çok şey bulabiliyor bu dizide belki de başarının sırrı budur. Çocuklar Duymasın aslında hayatın ta kendisi her ailede konuşulan ufak tefek meselelerin dizisidir. Biz de çok büyük meseleler olmuyor. Mesela; küçükken Havuç (dizideki oğlum) cep telefonu istiyordu. Havuç büyüdü sonra araba istemeye başladı. İnsanlar da televizyon izlerken o günün stresini atmak için 1-2 saat tebessüm etmek, gülmek istiyor. Çocuklar Duymasın dizisi de ailecek seyredebilecekleri sakın bir liman.

Dizide doğaçlama yapıyor musunuz?

Doğaçlama var, tabii ki olması gerekiyor. Bizim dizimizde özellikle Birol Güven'in de zekâsı, dehası orada ortaya çıkıyor. Türk insanını çok iyi gözlemleyen biri, kendisi Darıcalı. Aslında Darıca daha kapalı bir yer, insan ilişkileri daha yakın aile değerlerini, toplumun değerlerini daha rahat gözlemleyeceği bir yer. Öyle bir alt yapıdan geldiği için bunu müthiş bir biçimde avantaja çevirdi. Çünkü gözlem yeteneği çok iyi. O yüzden o değerleri çok rahat görebiliyor. Aynı şey bizler için de geçerli. Biz de ailemizden gelen,

kendi etrafımızda olan şeyleri harmanlıyoruz. Birol Güven yazdığı senaryonun kelimesi, virgülü değiştirilemez diyen bir yazar değil. Karşılıklı anlayışla giden doğru bir formüldür bu. Doğaçlama olmasaydı "ba ba ba, anaa" gibi tabirler olmazdı. Bunlar o doğaçlama ile çıkan şeyler.

Dizi ekibiyle etkinliklere katılıyorsunuz. Yurt dışındaki vatandaşlarımızdan size gösterilen tepkiler nasıl?

Yurt dışında ilgi inanılmazdı. Çünkü gurbetçilerimizin sürekli bizleri görme şansı yok. Sadece televizyonlarda görebiliyorlar ve gurbet elde bizimle karşılaştıkları zaman ilgileri inanılmaz oluyor, bizim de çok hoşumuza gidiyor. Bizler de onların ayağına gitmiş olduk. Onlarla iç içe olmak çok keyifliydi, çok mutlu olduk, ben de çok mutlu oldum. Hoşuma giden şeylerden biri şu oldu. Al-

Seslendirme yaptığınızı biliyoruz. Atatürk'ü de seslendirmiştiniz. Atatürk'ü seslendirmek zor oldu mu?

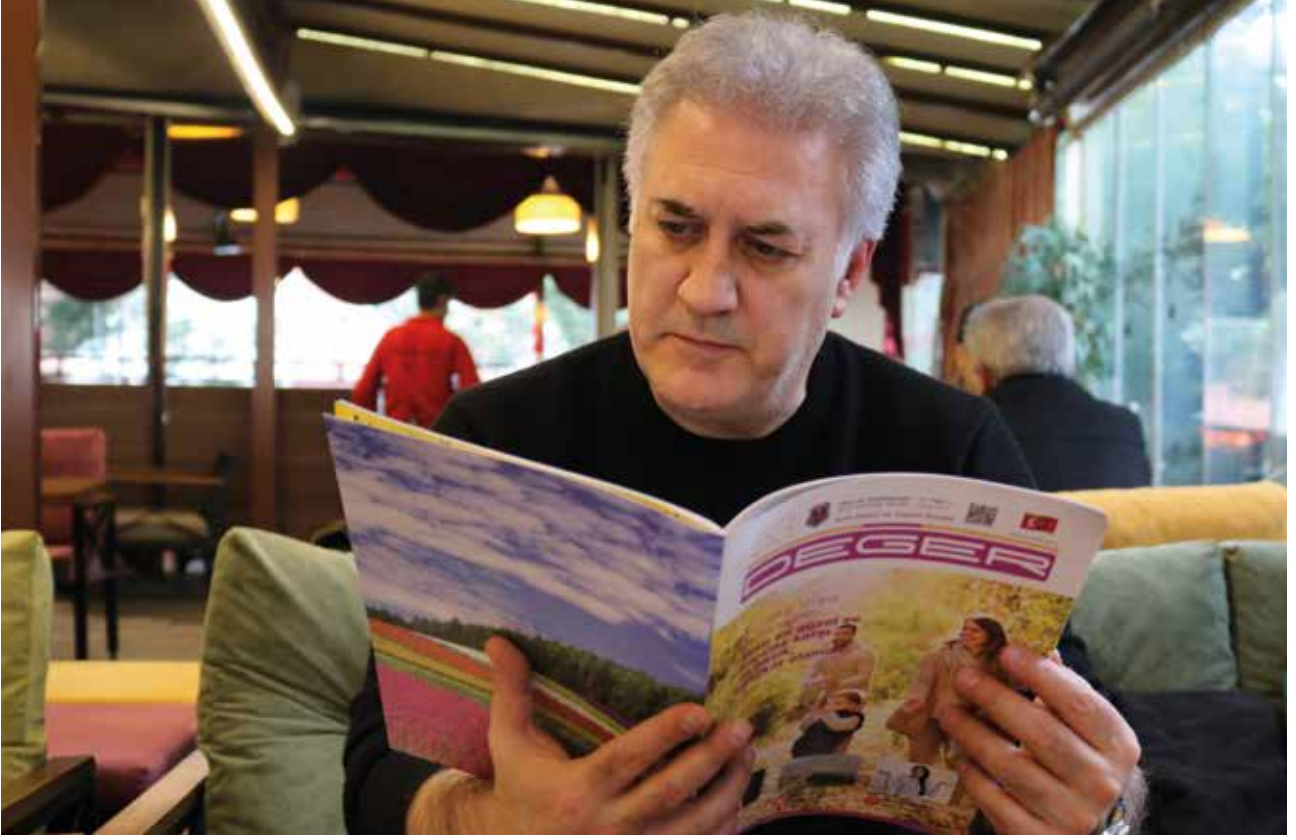
Börü filmi çekilmiş son iki haftasıydı. Filmin yapımcısı Alper Çağlar aynı zamanda Dağ 2 filminin yönetmenidir. O sadece yapımcı olarak oradaydı ama Atatürk ile ilgili olan sahneyi o çekmek istedi ve beni aradı. "Tamer abi 5 dakikalık bir sahnemiz var. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ile Mareşal Fevzi Çakmak'ın 28 Ekim'deki konuşmasını içeren" dedi. Atatürk'ün çok hasta olduğu bir dönem ve 10 Kasım'da vefat ediyor zaten. "Burada çok benzeyen bir oyuncu bulduk, makyajla çok benzettik ama ben senin seslendirmeni istiyorum." dedi. Ben de şeref duyarım dedim ve Atatürk'ün bulabildiğim ne kadar konuşması varsa hepsini defalarca dinledim. Konuşma tarzını, tonlamalarını doğru yakalayayım diye. Atatürk'ün oturduğu yerde konuştum. Mikrofonlar ona göre ayarlandı, ambiyans ve ses aynı olsun diye. Çok güzel oldu. Filmi izlemeye gittiğimde çok etkilendim. Hem filmi çok beğendim hem de kendi yaptığım işten son derece mutlu oldum. Adımın da jeneriğe yazılmasını istemedim, özel teşekkür bölümünde geçti adım sadece. Çünkü adım jeneriğe yazılıydı insanlar mantık yürütüp bulabilirdi, o zaman da konsant-

“

Ben abartılı bir hayat yaşayan birisi değilim. Dışarıdan bakıldığında "bu ünlüler de acayip yaşıyordur." gibi algılansa da ben gerçekten öyle değilim. Ben evcimenim aslında. Evimi severim, güzel yemek yaparım ve bu yüzden kilo aldım.

manya'da bir sürü insanla konuşuyoruz. Onlar da ilk bölümden beri izlemişler, defalarca izlemişler. Sadece kendileri değil, çocukları da defalarca izlemiş. Çocukları Türkçe'yi bizim diziyi izleyerek öğrenmeye başlamış. Çünkü Almanya'da aile içinde Türkçe konuşuluyor olsa bile sokağa çıkınca Almanca konuşuyorlar. Öz dillerinde bir problem olabilir korkusu yaşıyorlarmış ama konuştuğum insanların en çok söylediği şeylerden birisi, "Size teşekkür ederiz. Biz dilimizi unutmadık sizin sayenizde. Bizim çocuklarımız bunları seyrederek büyüdüler." diyorlar. Bu olay benim açımdan çok gurur verici gerçekten.

rasyonu bozmuş olacaktım. O konsantrasyonu bozmamak amacıyla hiç bahsetmedik bile. Film vizyona girdikten iki hafta sonra açıldık. Bu işten para da almadım. Bu işin onuru yeter, bu işten para almak bana yakışmazdı. Alnımın, yüreğimin hakkıyla çıktığına inanıyorum o işten. Müthiş bir ilgi gösterildi. Daha sonra seyredenler sizin olduğunuzu hiç anlamadık dediler. Bu da işimi doğru yaptığımı gösterir.

Biraz da sosyal hayatınızdan bahsedelim. Tamer Karadağlı'nın bir günü nasıl geçiyor?

Çok normal, ben abartılı bir hayat yaşayan birisi değilim. Dışarıdan bakıldığında "Bu ünlüler de acayip yaşıyorlar." gibi algılansa da ben gerçekten öyle değilim. Ben evcimenim aslında. Evimi severim, güzel yemek yaparım ve bu yüzden kilo aldım. Kaloriye dikkat etmiyorum, aslında dikkat etmem gerekir. Sadece brokoliyi yemem onun dışında her şeyi yerim. Kitap okurum, film seyrederim, arkadaşlarımla görüşürüm, iş görüşmelerimi yaparım, röportajım varsa röportajlarımı yaparım. Ayrıca iki haftada bir Ankara'ya kızımı görmeye geliyorum.

Kızınızı çok özleyor musunuz?

Uzakta olmak tabii çok zordur. Çünkü ne olursa olsun istediğim anda göremiyorum ama Ankara'da çok iyi bir eğitim alıyor. O yüzden içim çok rahat Zeyno'nun Ankara'da büyüyor olması benim için de çok iyi. Çünkü ben de Ankara'da büyüdüm. Ankara'nın kültürü başkadır. Ankara'nın başka bir disiplini vardır. Ankara'da olması ve o disiplinle büyüyor olması benim de çok hoşuma gidiyor. Bir de çok iyi ve akıllı bir annesi var. Onu çok iyi yetiştiriyor. Bu nedenle gözüm arkada kalmıyor.

“

Hükümlü-tutukluların da yarın öbür gün ceza infaz kurumundan çıktktan sonra topluma entegre olmaları gerekiyor. O yüzden onların haklarının olması gerektiği ve bizlerin onlara ellerini uzatması gerektiğine inanıyorum.

“

Bizim kendimize has değerlerimiz var. Yurt dışında da yaşadım. İnsan yurt dışında yaşayınca o değerlerin biraz daha farkına varıyor. Eskiden odaya bir büyüğün girdiği zaman ayak ayaküstüne atılmazdı. İşte bu değerlerin de korunması gerektiğine inanıyorum.

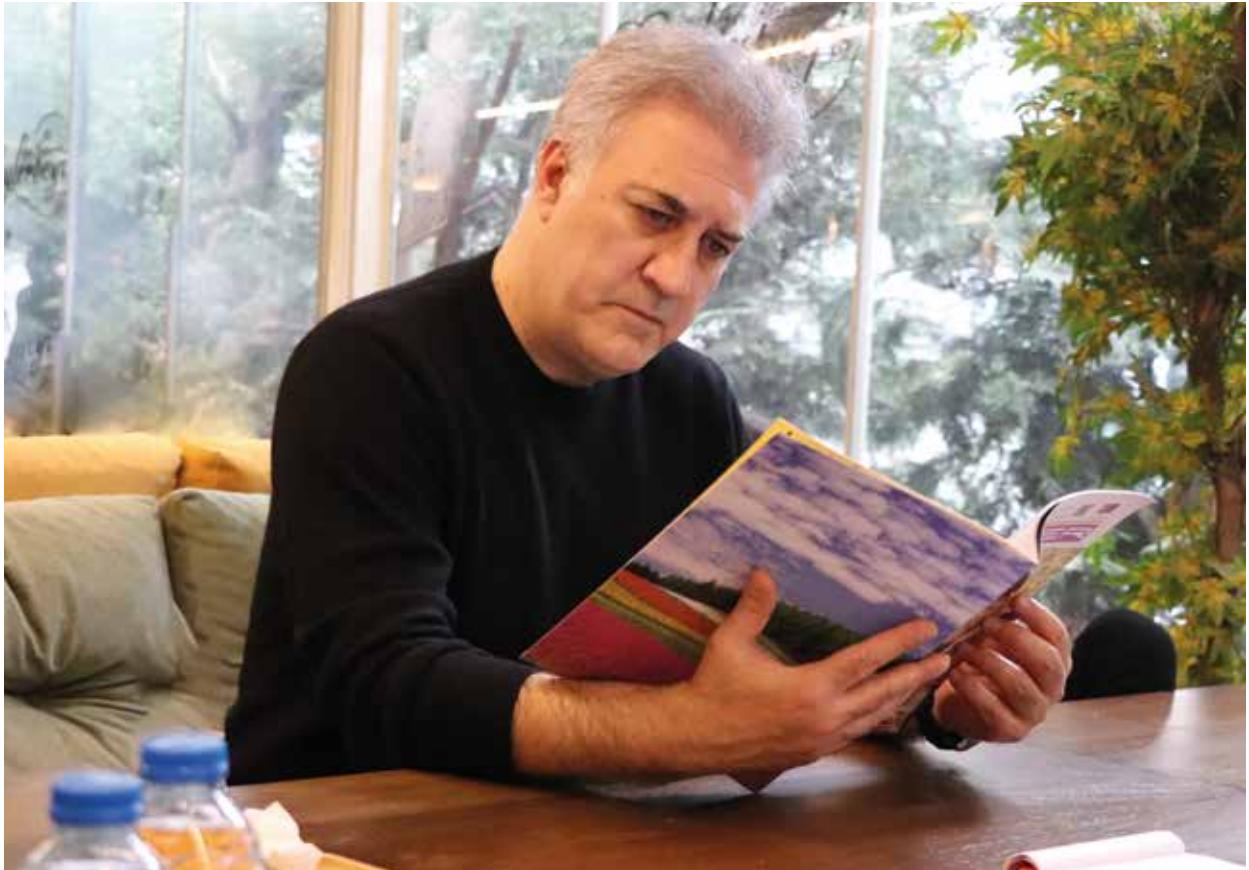
Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz ceza infaz kurumlarında topluma mâl olmuş ünlü isimleri personel ve hükümlü-tutuklularla söyleşilerde misafir ediyor. Siz de Çocuklar Duymasın ekibiyle bir ceza infaz kurumunda konferans yapmayı düşünür müsünüz?

Zevkle geliriz. Nasıl ki dışarıda başka organizasyonlarda zaman zaman konuşmacı olarak davet ediliyoruz, belli yerleri ziyaret ediyoruz, ceza infaz kurumlarına da söyleşiye gelmek isteriz. Hükümlü-tutukluların da yarın öbür gün ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra topluma entegre olmaları gerekiyor. O yüzden onların da haklarının olması gerekir ve biz de onlara el uzatmalıyız.

Dergimizde toplumun değerlerine yer veriyoruz. Dergimiz adını o değerlerden alıyor. Sizin hayatınızdaki en önemli değer nedir?

Benim en büyük değerim kızımdır. Bana sorsalar bugüne kadar yaptığın en büyük başarı nedir? diye. En büyük başarım “Kızımı ileride vatana, millete hayırlı bir evlat olarak yetiştirmemdir.” derim.

Bunun dışında tabii ki bizim ülkemiz değerleri olan bir ülkedir. Amerika, İngiltere gibi değiliz. Bizim kendimize has değerlerimiz var. Yurt dışında da yaşadım. İnsan yurt dışında yaşayınca o değerlerin biraz daha farkına varıyor. Eskiden odaya bir büyüğün girdiği zaman ayak ayaküstüne atılmazdı. İşte bu değerlerin de korunması gerektiğine inanıyorum. Bizi biz yapan değerler bunlar. Biz bu değerleri Çocuklar Duymasın dizisinde de işliyoruz zaten. Taş fırın erkeği Haluk karakteri, aslında daha gelenekçi bir adam daha değerlerine örf ve âdetlerine bağlı bir adam ve bunların da mesa-

jını bazen esprili bir dille bazen de ciddi bir şekilde veriyoruz. Bu kadar izlenen, tekrarları bile yüzlerce kez izlenen bir dizinin kamu görevi de olduğunu düşünüyorum. O yüzden biz o kamu görevimizi yerine getirmekle de yükümlüyüz. Dizide zaman zaman bayram sahnesi oluyor. Haluk tek tek arıyor arkadaşlarını, büyüklerini ve ona diyorlar ki “Neden mesaj yazmıyorsun?” Haluk, o ne demek diyor. Birine değer veriyorsan, birini bir yere davet ediyorsan, bayramını kutluyorsan, telefonu açar şahsi olarak davet edersin. Başka bir örnek, bana cep telefonundan mesaj olarak düğüne davet ediyorsa gitmem diyor. Beni arayacak, beni davet edecek o zaman gideceğim altınımı alacağım. Cep telefonundan mesaj olarak davet ediyorsan ben de altını cep telefonundan fotoğrafını çekip gönderiyim diyor.

Dergimizi nasıl buldunuz?

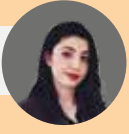
Çok yönlü bir dergi. Her sayfasında farklı bir tadı olan, son derece öğretici bir dergi. Kutluyorum, sizi ve emeği geçen herkesi tebrik ediyorum.

Ceza infaz kurumunda çalışan personelimize bir mesajınız var mı?

Zor bir iş yapıyorlar. Allah kolaylık versin. Hiçbir iş kolay değil baktığınız zaman fakat infaz ve koruma memurlarının işi bizden biraz daha zor. Yoğun çalışma temposu içerisinde. Allah kolaylık versin, Allah başımızdan eksik etmesin onları.

Hükümlü-tutuklular da çok seviyorlar sizi onlar için neler söylemek istersiniz?

Bir an önce topluma karışmalarını, birçok şeyi öğrenip, hatalarından ders alıp aynı hataları tekrarlamamalarını umuyorum. Mümkün olduğunca çabuk topluma entegre olmaları gerektiğine inanıyorum. Eminim içeride geçirdikleri o zaman zarfında yaptıkları hataların farkına varacaklardır. Nerede hata yaptıklarını, nerede yanlış yaptıklarını muhakeme etmeleri için gerekli zamanları var. Bir an önce en sağlıklı şekilde topluma karışmaları gerektiğine inanıyorum. Onlar da bizim insanımız, yarın bir gün cezalarını bitirip dışarı çıkacaklar, aramıza karışacaklar ve sorumlu bir vatandaş olarak hayata devam edecekler. Asla dışlanmamaları gerektiğine inanıyorum. Çünkü cezalarını çekip bedelini ödemiş oluyorlar. Allah onlara da ailelerine de sabır versin. Onların da zamanla sorumluluk alan bireyler olarak topluma karışmalarını temenni ediyorum.

Nurgül AÇIKGÖZ
İnegöl Denetimli Serbestlik
Müdürlüğü Psikolog

Afetin Psikolojik Yüzü

Ülkemizde Kahramanmaraş merkezli 11 ilde yaşanan depreminin sonucunda insanlarımız birçok maddi ve manevi kayıplara uğradı. Yaşanan bu kayıplar kişilerin birçok duyguyu bir arada yaşamasına neden oldu. Bu kapsamda biz de depremin psikolojik yönünü ve depremten etkilenen insanlarla nasıl iletişim kurulması gerektiğini anlatacağız.

Deprem sonrası psikolojik reaksiyonlar arasında korku, keder, suçluluk ve öfke gibi güçlü zihinsel ve duygusal durumlara rastlanabilir. Uyku ve odaklanma sorunları ortaya çıkabilir. İnsanların büyük çoğunluğu deprem deneyiminden önce çok sarsıcı bir travmayla karşılaşmamış oldukları için dünyayı ve yaşadıkları yeri güvenli bir yer olarak kabul eder, yakınlarındaki insanların birdenbire ölebileceği düşüncesini taşımazlar. Bu güven ve inanç, ömür boyunca yavaş yavaş inşa edildiğinden ortaya çıkan ani değişime aynı hızla uyum gösterebilmek insan psikolojisi için çok zordur. Her koşulda yapılması gereken ilk yaraların sarılmasından sonra yaşanan trajedinin kabullenilmesi, yaşamın yeniden anlamlandırılması ve kalınan yerden yaşamsal sorumluluklara devam edilebilmesidir.

İnsanların büyük bir bölümü birkaç hafta içerisinde yeni duruma alışıp iç dengelerini kurup zorluklarla başa çıkarken bazı insanlar için bu sıkıntılı süreç, aylar ve bazen yıllar boyu devam edebilir. Bu duruma travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) adı verilir. Travma sonrası stres bozukluğu belirtilerinde travma yaratan asıl olayın sürekli olarak zihinde ve rüyalarda canlanması, travmayı anımsatan uyaranlardan kaçınma, duygusal küntleşme, yaşama yönelik umutsuzluk, uyuyamama, öfke ve huzursuzluk bulgularına rastlanır. Tanı için bu bulguların bir aydan daha uzun süre devam ediyor olması sosyal yaşam, iş yaşamı ve diğer uğraşılarda ciddi bozulmalara yol açması kriterleri aranır.

Afet sonrasında verilen tepkiler afetin boyutuna ve bireylere göre değişebilir. Bir afetzede temel olarak bazı psikolojik süreçlerden geçer. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

“

Travma sonrası stres bozukluğu belirtilerinde travma yaratan asıl olayın sürekli olarak zihinde ve rüyalarda canlanması, travmayı anımsatan uyaranlardan kaçınma, duygusal küntleşme, yaşama yönelik umutsuzluk, uyuyamama, öfke ve huzursuzluk bulgularına rastlanır.

Şok Dönemi: İlk yirmi dört saat veya daha uzun sürebilmektedir. Bu dönemde ani fizyolojik tepkiler, aşırı hassasiyet ve kısıtlanma hissi, mantıklı düşünememe ve karar verememe sorunları, unutkanlık ve dikkati yoğunlaştırma sorunları, halüsinasyon görülebilir.

Tepki Dönemi: İki ile altı gün sonrasında görülür. Bu dönemde oluşabilecek travmatik tepkiler ise duygusal karmaşalar şeklinde kaygı, öfke, sinirlilik, suçlama, güvensizlik, yalnız kalma korkusu yaşanabilir. Bedensel tepki olarak ise titreme, bulantı, kardiyak sorunları (çarpıntı vs.) ve yerinde duramamak gibi tepkiler görülebilir.

Zihinsel İşleme ve Olanları Düşünme Dönemi: Yaklaşık bir haftanın sonunda bu dönem başlamaktadır. Bu dönemde oluşabilecek travmatik tepkiler ise şu şekilde sıralanabilir:

- Afetzedede olayla ilgili konuşmak istemez.
- Kaybedilenler için yas tutulmaya başlanır.
- Üzüntü ve özlem gibi güçlü duygular yoğun olarak yaşanabilir.

İyileşme ve Yeniden Uyum Dönemi: Afet durumu üzerinde fazlaca zaman geçmiştir ve artık yaşama uyum sağlama dönemi başlamaktadır. Bu dönemde oluşabilecek davranışsal tepkiler ise şu şekilde sıralanabilir:

- Direnç gösterme yavaşlar ve yaşama uyum gösterme davranışları görülür.
- Duygusal iyi hissetme yaşanır ve gelecek planları kurulmaya başlanılır.
- Yaşanılan afet anıların bir parçası olur ve zihni ilk zamanlar gibi yoğun olarak meşgul etmez. Bireylerde iyilik hali görülebilir ve kişi afet sürecini hayatın bir parçası olarak görmeye başlar.

Deprem Sonrasında Kişiyle İletişim Nasıl Olmalıdır?

Afetten zarar görmüş bir kişiyle iletişim kurarken bütün iyi niyetimize ve içtenliğimize rağmen bazı davranışlarımız yarardan çok zarar verebilir. Bunun için bir depremzedeye iletişim kurarken şu üç şeye dikkat etmek gerekir; empatik, pragmatik, pratik.

- Deprem sürecini yaşayan kişi, konuşmak istemediği takdirde buna zorlanmamalıdır. Kendisinin arzu ettiği bir zamanda duygu ve deneyimini paylaşabileceğini bildirmek kişinin rahatlamasını sağlayacaktır.
- Mahremiyetine saygı gösterip uygunsa hikâyelerini gizli tutmak gerekir.
- Kişinin yanında durun ama aynı zamanda yaşına, cinsiyetine ve kültürüne uygun bir mesafede kalın.
- Kişilerin kendilerini nasıl hissettiklerini ve size anlattıkları kayıp ya da önemli olayları anladığınızı belli edin. Örneğin; “Çok üzgünüm, senin için ne kadar acı olduğunu hayal edebiliyorum.” diyebilirsiniz.
- Sessizliğe izin verin.

Afetzedelerle İletişim Kurarken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Bilmediğiniz şeyleri uydurmayın.
- Uygun olduğundan emin değilseniz kişiye dokunmayın.
- Kişiyi olayları anlatması için zorlamayın.
- Kimsenin hikâyesini yarıda kesmeyin ve acele ettirmeyin.
- Kendi sorunlarınız hakkında konuşmayın.
- Doğru olmayan sözler ya da güvenceler vermeyin.

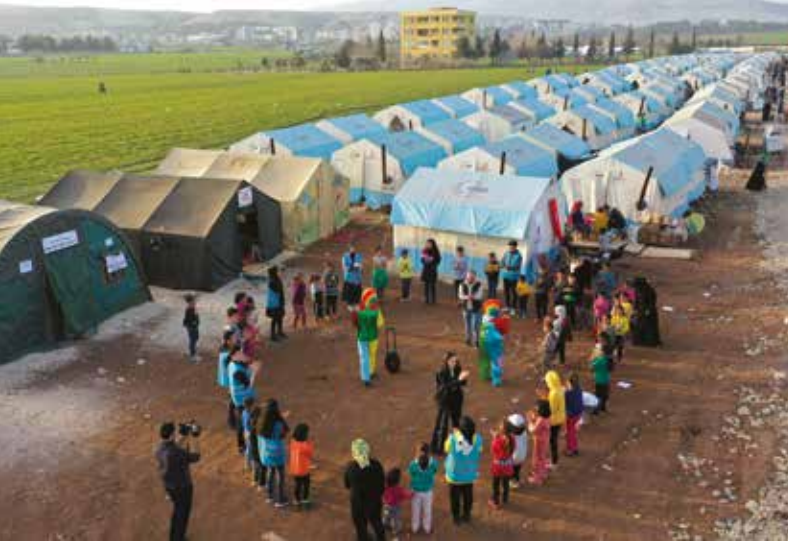

Gülden YARDIMCI
Erzurum E Tipi Kapalı CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Yüzyılın Felaketi

Yüzyılın Yası

Yüreğimiz düğüm düğüm...

Her yutkunuşumuz zehir oluyor sinemize ve biz "ne vakit bir yaşamak düşünsük sus deyip acının adıyla başlıyoruz."

Kaybetmek ne kolaymış, ne çabuk viran olurmuş yurdumun bağları ve sevdiğinden ayrılmak meğer ne çok dokunurmuş insana.

Sevdiklerimize söyleyemediklerimizle dolu sevgi atlasımız ve ertelenen mutluluk vaatli hayallerimiz bir bir çıkıyor geleceğimizin önüne.

Sevdiğimizi söylerken ne kadar cimri ama öfkemizi kusarken ne kadar da müsrifmişiz. Hani babalar diyemez ya evladına onu ne kadar çok sevdiğini söyleyemez ama evladı uyurken gidip onun başını okşar, üstünü örter ya hani bu acıdan sonra anılarımız da ne kadar çok bu duruma benziyor değil mi? Sevdiklerimizi kara toprağa verdik. Arkalarından gözümüzden dökülen yaşlar... Onları bir daha göremeyecek olmanın ve onları ne kadar çok sevdiğimizi hiçbir zaman bilemeyecek olmalarının hikâyesi bizimkisi.

Biz yürekten sevenler, yüreğinden dudağına tüm yolları Palandöken gibi geçit vermeyenler...

“Baba oluyorsun yakışıklı!” notu enkazda tüm diriliğiyle zamana, acılara ve geçmişe kafa tutarken sahibinin heyecanı birikiyor dudağımızın kenarına. “Acaba hayattalar mı?” diyoruz.

Meğer insanlık bir bütünmüş. Yurdunda birinin hanesine acı düşünce, yüreğinde bir yerleri kanayınca sen de kanıyormuşsun. Komşusu açken tok yatanların diyarı Türkiye’de ülkesinde bir bebek annesiz kaldığında, bir anne evladını kaybettiğinde nasıl nefes alsın hiçbir şey olmamış gibi?

Bu ülkenin ferdi olup da acının bir ucundan tutmak mümkün müdür? Depremle aynı gün bölgeye yardımlar ulaştırılmaya başlandı. Nice gönüllü elinde avucunda ne varsa alıp bölgeye koştu. Severek aldığı kıyafetini, en sevdiği eşyasını kardeşlerine götürmek için yola çıkanlar hayat oldu hayatını kaybedene.

Kimse televizyon karşısında sadece izleyici olarak kalmadı felaket karşısında. Tüm Türkiye cenaze eviydi 6 Şubat itibarıyla ve hakkıyla yaşandı acılar ve hakkıyla taşındı acının yükü.

Refakatsiz kalan yavrular için 300 binin üzerinde başvuru yapıldı. Herkes sadece kapısını değil yüreğini de açtı annesini babasını kaybeden yavrulara. Anne babaları birdi bin oldu.

“

Dünyada nerede bir gariban varsa Türk’ü bekler. Bundandır Belçika’dan arama kurtarma çalışması için gelen ekipteki gönüllünün “Biz aynı durumda olsak biliyoruz ki Türkiye en önde gelen ülke olurdu. Buraya gelme konusunda biz de bir an olsun tereddüt etmedik.” demesi.

“Evim yuvan olsun.” dedi evi olan evi viran olana. “Evin yapıncaya kadar evimde yaşa. Ocağında aşın pişinceye kadar aynı aşı paylaşalım.” dedi yurdum insanı yurduunun insanına. Tekrar akraba olundu kan bağına gerek kalmaksızın.

Bir Yunanlının, “Güçlü kal komşu, biz seni öyle bildik.” mesajıyla komşu ülkelerin desteğini gördük.

Müslüman ve Türk diyarı için cümle sahipsiz gariban coğrafyası için ayağa kalkmak zorundayız. Dünyada nerede bir gariban varsa Türk’ü bekler. Endonez-ya’daki tsunamide, Güney Kore’deki savaşta, Afrika’nın her santimindeki açlıkta, hastalıkta, Afganistan’daki darbeye yardım eli uzatan bizdik çünkü. Bundandır Belçika’dan arama kurtarma çalışması için gelen ekipteki gönüllünün “Biz aynı durumda olsak biliyoruz ki Türkiye en önde gelen ülke olurdu. Buraya gelme konusunda biz de bir an olsun tereddüt etmedik.” demesi.

Ülkesine dönen Güney Koreli ekip tarihten de gelen bir gönül bağıyla “Bir kişiyi daha kurtaramadığım için özür dilerim.” yazdı depremzede çadırına.

Kardeşlerimiz şimdi çadırda, konteynerde hangi dört köşe ısıtır bizi onlar evlerine girmeden. Dişimizle, tırnağımızla öreceğiz evlerinin inşaatını ve ne zaman yüzlerinde gülümseme görürsek o vakit yüzümüze konacak tebessüm.

Bir kedinin canı için bile yıkım durduran, helikopter indiren, 16 saat uğraşan bir millet sahipsiz bırakmaz kardeşini karda kışta. Çünkü o ısınmadan ısınmaz yüreği...

Tasarım: Hakan ALKOÇ
Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı
Memur

Foto Değer

Abdullah KAYA
Nazilli E Tipi Kapalı ve Açık ÇİK,
Öğretmen

Tarih 1914 Çanakkale

Dünya tarihinin seyrini değiştiren zamanlar vardır. Kısacık bir zaman diliminde yaşananların binlerce yıl iz bırakacak anlamları vardır. İşte Çanakkale Savaşları da bizlere ve dünya tarihine eşsiz, unutulmaz anlamlar bırakmıştır.

20. yüzyıla girerken kutuplaşan dünya büyük devletlerin savaş meydanında hesaplaşacakları o dönemde yaşayan herkes için aşikâr bir durumdu. Bilinmeyen ise hangi güçlü devletin hangi büyük parçayı alacağı idi. Sanayi Devrimi ile güçlenen ve teknolojisini ağır silahlara yatıran devletler artık küçük bir kıvılcımın parlamasını bekliyorlardı. İşte o kıvılcım Avusturya-Macaristan veliahtının bir Sırpı tarafından suikaste uğramasıyla ateş topuna dönecek ve o ateş topu Avrupa'dan Asya'ya oradan da Afrika'ya kadar uğradığı her yeri yakıp yıkarak küle döndürecekti.

Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcında tarafsız kalan Osmanlı Devleti, savaşın asıl amacının Osmanlı topraklarını paylaşmak olduğunu çok iyi bilmekteydi. Bu minval üzerine politikasını geliştirmek isteyen Osmanlı Devleti bu ateş topundan sakınmayacak ve Almanya ile müttefiklik anlaşması yaparak savaşa dâhil olacaktı. İngiltere, Fransa ve Rusya'nın başı çektiği devletler, Osmanlı başkentini yani İstanbul'u ele geçirip kısa süre zarfında Osmanlı Devleti'ni saf dışı bırakmak niyetinde idiler. Bu planın hayata geçirilmesi, en kısa yol olan Çanakkale ve İstanbul Boğazı'nın işgali ile mümkündü. Bunun için de Çanakkale önlerine düşman askerleri yığılmaya başlamıştı.

Yahya Çavuş

Tarihin Arka Sokağı

Çanakkale Muharebeleri dünya savaş tarihinde çok büyük izler bırakacaktı. 2 yıl boyunca kanlı çarpışmaların yaşandığı ve küçücük bir alanda yüz binlerce askerin gırtlak gırtlığa boğuşması harp tarihindeki yerini alacaktı. Büyük savaşların büyük kahramanları olur. Bazen bir tek asker çatışmanın seyrini değiştirip kendi kahramanlık hikâyesini yazarak zafer kazandırabilir. Bu nadir ama baki bir durumdur. Böyle bir zafer kazandıran kahramanlardan biridir **Ezineli Yahya Çavuş**.

Ezineli Yahya Çavuş, 1877 yılında Ezine'de hayata gözlerini açtı. Gençlik yıllarını memleketinde geçiren Yahya Çavuş, Osmanlı Devleti'nin Balkan devletleriyle yaptığı Balkan Savaşları'na katılarak büyük faydalar sağladı. Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması ile Osmanlı'da seferberlik ilan edilmiş ve eli silah tutan herkes orduya katılmak üzere askeri birliklerine gitmeye başlamışlardı. Çanakkale Cephesi'nde göreve başlayan Yahya Çavuş 9. Tüme'ne bağlı 26. Alay 10. Tabur 1. Takım komutanı olarak işgal güçlerinin çıkarma yapması muhtemel olan Seddülbahir'i korumak amacıyla yola çıktı.

25 Nisan 1915'te düşman kuvvetleri Çanakkale'de beş ayrı noktaya asker çıkarma harekâtına girişti. Çıkarma yapılan yerlerden biri olan ve stratejik önemi olan Ertuğrul koyunda kahraman askerlerimizle düşman askerleri arasında ölümüne bir savaş yaşanıyor. Asker ve teçhizat bakımından kat ve kat üstün düşman askerlerine direnen kahraman Mehmetçğimiz harp meydanını düşmana dar ediyordu. Bu kanlı çatışmaların yaşandığı alanda bulunan 10. Bölük Komutanı Yüzbaşı Hüseyin Bey, en ön siperde savaşırken ağır yaralandı. Hüseyin Bey savaş dışı kalırken bölüğün diğer rütbeli askerleri de bir bir şehit düştü. Komuta artık Yahya Çavuş'a kalmıştı. Balkan Savaşları'ndaki tecrübesini konuşuran Yahya Çavuş emrinde kalan az sayıda askerine düşmanın ateş yağdırdığı hedefleri belirleyerek tek tek ateş altına aldırdı. Az sayıdaki kahraman askerlerimiz Yahya Çavuş

önderliğinde insanüstü gayretleriyle büyük bir orduya dönüşmüş ve savaşın en kritik çıkarmasının başarısız olmasını sağlamışlardı. Yahya Çavuş ile birlikte sayıca yetmişden az olan askerlerimizi İngiliz Generali Nepier anılarında karşılarında bir tümen bulunduğunu sandığını ifade etmişti.

Ertuğrul Koyu Harekâtı'nın birinci gününde az sayıdaki askeri ile düşmanın denizden içeri girmesini engelleyen, 24 saat aralıksız düşman askerleriyle çarpışan Yahya Çavuş harekâtın ikinci gününde bacağından ağır bir yara almasına rağmen çatışmaya devam ederek askerlerini güvenli bölgeye çekmeyi başardı. Tedavisi tamamlanır tamamlanmaz cepheye koşarak geri döndü. Bu büyük kahraman çok istediği şehitliğe 4 Haziran 1915'te yapılan 3. Kırte Muharebeleri esnasında kavuşacaktı. Düşmanla yapılan süngü savaşında ağır yara alan Ezineli Yahya Çavuş şehadete yürüyecekti.

Bir tek kişinin nasıl büyük bir orduya dönüşerek kahramanlık destanı yazabileceğini gösteren Ezineli Yahya Çavuş şehadete ulaşırken onun gibi nice kahramanlarımız Çanakkale'de, Galiçya'da, Allahuekber dağlarında, ıssız ve ateş gibi kavrulan Mısır ve Irak çöllerinde vatani için tek tek toprağa düşüyorlardı.

*"Bir kahraman takım ve de Yahya Çavuş'tular
Tam üç alayla burada gönülden vuruştular
Düşman tümen sanırdı bu şahane erleri
Allah'ı arzu ettiler, akşama kavuştular."*

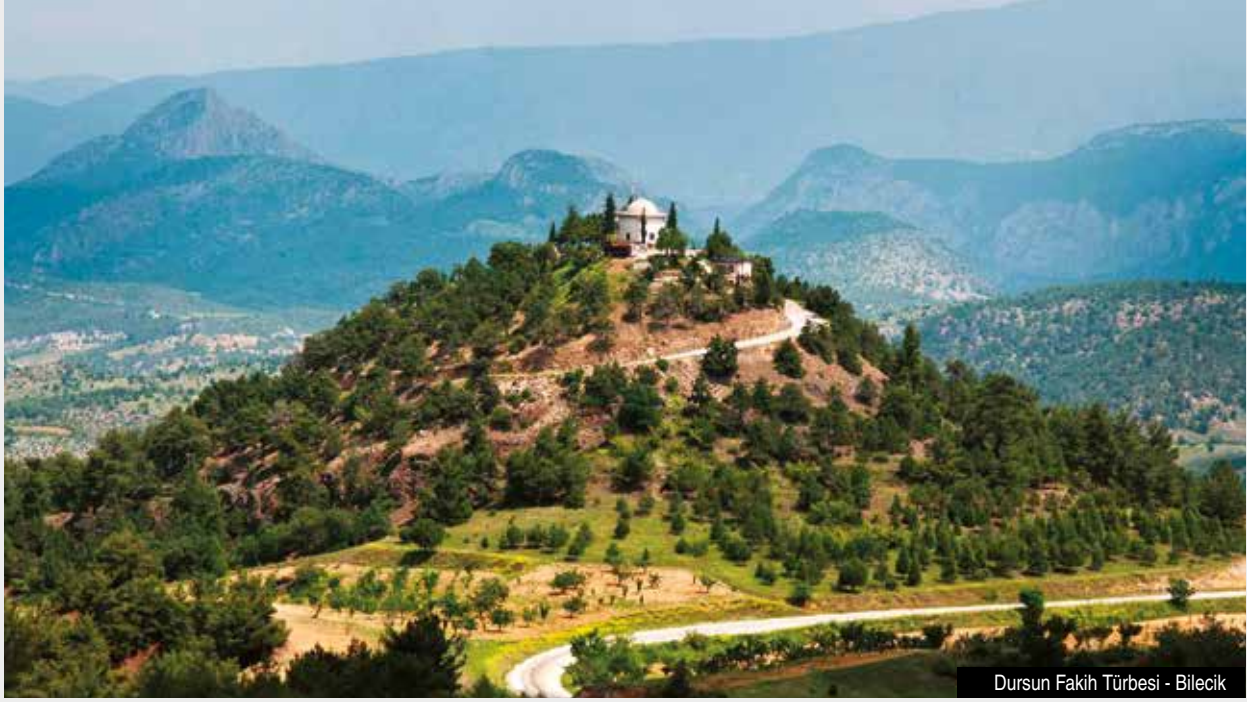
Tarihimizin arka sokaklarında kalmış bugün belki de birçoğumuzun unuttuğu büyük kahramanlarımız mevcuttur. Bizler için asıl olan tarihimize ve güzide kahramanlarımıza bakarak yarınımızı şekillendirmektir. Unutmamalıdır ki hiçbir şey geçmişten bağımsız değildir ve gerçek zafer unutanların değil hatırlayanlarındır.

Ejder TOPAL
Kahramanmaraş E Tipi Kapalı ve Açık
CİK, Öğretmen

Dursun Fakih

Osman Gazi adına ilk hutbeyi okuyan, ilk Osmanlı kadısı, âlim ve şair.

Dursun Fakih Türbesi - Bilecik

Hayatı ve Eğitimi

Dursun Fakih'in hayatı hakkında bilinenler oldukça sınırlı ve ihtilaflıdır. Doğum tarihi, ana ve babası hakkında verilebilecek sağlıklı bir bilgi yoktur. Erken dönem Osmanlı kronikleri onun nereli olduğu konusunda herhangi bir bilgi vermezken 16. yüzyıl biyografi yazarlarından Taşköprüzâde, Karaman'dan olduğunu kaydetmiş sonraki kaynaklar da onun verdiği bu bilgiyi tekrarlamıştır. Nitekim Dursun Fakih'in memleketi hususundaki rivayetleri etraflıca tartışan Mehmet Gel, 13. yüzyıl sonlarında Karacahisar/Eskişehir civarında bulunduğu bilinmekle birlikte eldeki bilgiler çerçevesinde nerede doğup büyüdüğünün kesin olarak belirlenemediğini ifade etmiştir.

Dursun Fakih, Şeyh Edebâli'nin damadı ve Osman Gazi'nin bacanağıdır. Eğitimi, hocası ve aynı zamanda kayın babası olan Şeyh Edebâli'den almıştır. Ona mürid oldu ve seyrüsülûkünü (insanı Hakk'a ulaştıran tavır, amel, ibadet, fiil, hareket ve davranış tarzları) onun yanında tamamladı. Şeyh Edebâli'nin ölümünden sonra onun yerine geçerek ailesine reis (kesin olmayan rivayetlere göre), zaviyesine şeyh olduğu, bir taraftan dersler okuttuğu diğer taraftan fetvalar verdiği kayıtlarda mevcuttur. Osman Gazi'nin yanında bulunarak onunla birlikte savaşlara katıldığı ve gazilere imamlık yaptığı bilinmektedir. Karacahisar'ın fethinden sonra Osman Gazi tarafından şehrin kadılığına ve kiliseden çevrilen caminin imamlığına getirildi. Dursun Fakih burada Osman Gazi adına ilk cuma hutbesini okudu. Kaynaklara göre bu hutbe Osmanlı'nın istiklâl alâmeti olarak okunan ilk hutbesidir. Daha sonra Eskişehir'de Osman Gazi adına ilk bayram hutbesini de yine Dursun Fakih okumuştur.

Yunus Emre, Âşık Paşa ve Gülşehrî ile aynı çağda yaşamış olan Dursun Fakih, ilim adamlığından başka ayrıca Osmanlı Devleti'nin ve devrinin ilk şairlerindendir.

Dursun Fakih, Şeyh Edebâli'den bir müddet sonra vefat etmiştir ancak kesin ölüm tarihi belli değildir. Ancak Osman Gazi'nin vefatından sonra Osmanlı'nın başına geçen Orhan Bey'in İznik'in fethinden sonra Dursun Fakih'i Bilecik kadılığına getirdiğine dair rivayetten hareketle en azından 1331 yılına kadar yaşadığı şeklindeki doğruluğu kesin olmayan bir bilgi de mevcuttur. Dursun Fakih'in kabri, Bilecik'te Şeyh Edebâli Zâviyesi içindeki türbededir. Kendisine birisi Karacahisar'da bir tepenin üzerinde bir diğeri de Söğüt'ün Küre köyü yakınlarına da bir tepe üzerinde olmak üzere iki makam daha isnat edilmiştir.

Edebî Kişiliği

Dursun Fakih, divan edebiyatı geleneğinin kuruluş döneminde yaşamış ve bu süreçte rol oynamış önemli bir şahsiyettir. Dönemin ve sosyal çevrenin şartları çerçevesinde dinî kıssa ve menkıbelerden başka İslam tarihiyle ilgili destanlardan, efsanelerden ve masallardan da beslenmiş olan iyi-kötü ve Müslüman ile küffar çatışmasının ele alındığı cenk nameleri halkın manevî tekamülünde etkili olmuştur. Genel olarak Türkçe kelimelerle örülü, sade bir dille kaleme alınmış eserleri, Orta Anadolu'ya nispet edilen dil özelliklerini barındırmaktadır. Divan şiiri geleneğinin kuruluş aşamasında sıklıkla görüldüğü üzere Dursun Fakih'in mesnevîleri de vezin hatalarıyla ön plana çıkmaktadır.

Dursun Fakih'ten bir örnek verelim;

Gazavât-ı Bahr-ı Ummân ve Sandûk (Cumhûr-nâme)'den

*Ol melik eydür adum Anûk benin
Mustafâ'ya Ali'ye âşik benin
Düşde gördüm Mustafâ peygâmberi
Bilesinde geldi gördüm Hayderi
Zü'l-fükârı çekdi bana ol gâzî
Arz kıldı bana İslâm özi
Beni da'vet kıldı İslâm dînine
Kendinün âyînine, erkânına
Ben de öninde Müsülmân olmuşam
İki yıldur ehl-i îmân olmuşam
Sakladum kâfir dîninden dînümü
Şöyle kim hiç kimsene bilmez beni*

Gazavât-nâme adlı eserinin ilk iki sayfası

Eserleri

Dursun Fakih hakkında bilgi veren birinci el kaynaklarda Dursun Fakih'in eser yazdığına dair herhangi bir kesin kayıt yoktur. Günümüzde eldeki mevcut bilgilere dayanılarak Dursun Fakih Türk edebiyatında cenk-nâme geleneğini başlatan kişi sayılmış ve aşağıdaki dört eser kendisine atfedilmiştir:

1. Gazavât-nâme: Gazavât-ı Resûlullâh, Gazavât-ı Mukaffa, Kıssa-i Mukaffa, Gazavât-ı Hazret-i Ali Kıssa-i Mukaffa, Gazavât-ı Kıssa-i Mukaffa Hazret-i Ali Kerremallâhu Veche Cengi adlarıyla da bilinen tercüme yoluyla edebiyatımıza kazandırılmış dinî nitelikteki eser eski Anadolu Türkçesine ait ilk örneklerden birisi olması bakımından önemlidir.

Manzumede Hz. Peygamber'in başta Hz. Ali olmak üzere Hâlid bin Velid ve diğer sahâbelerle birlikte puta tapan Benî Pinhân kabilesinin reisi Mukaffa'ya karşı giriştiği savaşlar anlatılmaktadır. Kısa bir münacaat ve naattan sonra asıl konuya girilen bu mesnevî, aruzun "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün" kalıbıyla yazılmıştır. 640 beyitlik metnin üç nüshası mevcuttur. İlk olarak Sadettin Buluç'un bir tebliğle tanıtarak özetini verdiği eser üzerine iki yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Gazavât-nâme, 2002 yılında Numan Külekçi tarafından Gazavât-ı Resûlullâh, 2008 yılında İsmet Çetin tarafından Gazavât-ı Mukaffa adıyla kitaplaştırılmıştır.

2. Gazavât-ı Bahr-ı Ummân ve Sanduk: Cumhûr-nâme, Kıssa-i Ummân, Gazavât-ı Ummân, Gazâ-i Bahr-ı Ummân Şecâ'at-ı Şâh-ı Merdân adlarıyla da bilinen eser edebiyatımıza tercüme yoluyla kazandırılmıştır. Bilinen beş nüshası vardır. Aruzun "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün" kalıbıyla yazılmış 1300 beyitlik bir mesnevîdir. Hz. Ali'nin meziyetlerini anlatma iddiasıyla kaleme alınan hikâyede İsfahan'dan ticaret için kırk tüccar arkadaşıyla beraber Umman'a yola çıkan Abdullah isimli birisinin Umman ülkesini yöneten Cumhûr Şâh ve onu etkisi altına alan, içinde bir cin olan Sandûk ile karşılaşması, kırk tüccarın Sandûk'un yaptığı büyüye aldanıp tesiri altında kalması, Abdullah'ın da ellerinden kurtulup Hz. Muhammed (s.a.s.)'e gelip durumu anlatması, bunun üzerine Hz. Muhammed'in ada sakınlarını Hak din olan İslamiyet'e davet etmek için onlara önce Hâlid bin Velid, Sa'd ibn Vakkâs ve Zübeyr ibn Avvâm'ı daha sonra da Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'i göndermesi ve sahabelerin başlarından geçen ilginç olaylar dile getirilmiştir.

3. Gazavât-ı Muhammed Hanefî: Âmil Çelebioğlu'nun şahsî kütüphanesindeki 510 beyitlik bu mesnevî, aruz vezninin "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün" kalıbıyla kaleme alınmıştır. Hz. Ali ile oğlu Muhammed Hanefî'nin gençlik dönemindeki kahramanlıklarının anlatıldığı eserdir.

4. Hz. Peygamber'in Ebû Cehil ile Güreş Tuttuğudur: Tek nüshası "Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi, Seyfettin Özege 544"te kayıtlı mecmuanın 5a-12b varakları arasında bulunan 269 beyitlik küçük bir mesnevîdir. Aruzun "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün" vezniyle yazılan eserde Hz. Peygamber'in Ebû Cehil'e karşı gösterdiği mucizeler anlatılmıştır.

Sedat ERDOĞDU
Kartal H Tipi Kapalı CİK,
2. Müdür

BİRİNCİ DÜNYA HARBI

Yıldırım Orduları Grubu'nun lağve-dildiği şifresi Mustafa Kemal Paşa'ya ulaştığında yanında Ali Fuat Paşa ile Albay Fahrettin vardı. Yıldırım Orduları Grubu lağvedilmiş, ordu dağıtılıyordu. Mustafa Kemal Paşa şifreyi okuduktan sonra birden sert bir şekilde emir subayına şu emri verdi:

“Haritayı getir çocuk!” Harita getirilmiş masanın üzerine serilmişti. Mustafa Kemal Paşa, Albay Fahrettin ile Ali Fuat Paşa'yı masanın başına çağırdı ve elini harita üzerine koyarak;

“Şimdi bakınız. Elimizde kalan bu Anadolu topraklarını da işgal etmeye hazırlanmaktadırlar. Zaten başlamışlardır bile. Çünkü burası dünyanın en mühim yeridir, onlar için çok önemlidir.

Bu toprakları istedikleri gibi paylaşmaya kalkacaklardır. Bizim milletimizin hayat hakkını da böylece ebediyen ortadan kaldıracaklarını hesap etmektedirler.” Albay Fahrettin dâhil karargâh komutanlığı odasındakiler tarihi bir anı yaşamaktaydılar.

Mustafa Kemal Paşa harita başında konuşmasına şöyle devam etti; “Fakat bilirsiniz ki buna izin alamayacaklardır. Bunu görecektir. Bu muvaffakiyetsizliklerine şaşıracaklardır. Sonra da insanlık bu yaptıklarından utanacaktır.”

Albay Fahrettin ve odadakiler, bunun nasıl yapılacağını düşüncesine daldılar. Yapacak bir şey kalmamıştı, karargâh boşaltılacaktı.

O gün karargâh binasının önündeki

Türk bayrağı; bayrağımız, gözümüz canımız, her şeyimiz, karargâh boşaltılacağı için indirilecekti. O gün karargâhın boşaltıldığı gündü. Kim bilir kaç cephe dövmüş komutanlar, Mehmetçikler, bayrak gönderi önünde selam durmuşlardı. Genç bir süvari zabiti gözleri dolmuş bayrağımızı indiriyordu. O sırada Mustafa Kemal Paşa'nın mavi gözlerinin üzerindeki gür sarı kaşları çatılmıştı. Albay Fahrettin, o cephelerde çelikleşmiş komutan ağlıyordu. Bayrak indirme töreni bitmişti. Mustafa Kemal Paşa Albay Fahrettin'in gözlerinin içine bakışlarını dikti:

“Ağlama! Burası Türk Yurdu'nun terk edilmeyecek topraklarıdır, bir gün mutlaka ve mutlaka bu bayrak yeniden

burada dalgalanacak.” Mehmetçiklerin gözlerinde öfke vardı. Bir çavuş ağlıyordu. Mustafa Kemal Paşa o çavuşu Çanakkale’den tanırdı.

Mustafa Kemal Paşa bu defa Mehmetçiklere dönüp:

“Yılmak, yılgınlık hiç olmamalı. Sizinle mutlaka ve muhakkak yine beraber olacağız. Vatan toprakları için harp ettiniz. Ve yine harp edeceksiniz. Zamanı gelecektir. Bu benim size sözümdür.” Kederli yüzler birden güneş vurmuş gibi aydınlanıverdi.

O ağlayan onbaşı birden Mustafa Kemal Paşa’nın önüne geldi. Topuklarını birbirine öfke ile vurdu. Selam çaktı ve dedi ki:

“Paşam madem ‘harp olacaktır’ dediniz müsaade et, biz gidiyoruz.” Mustafa Kemal Paşa sükûnetle:

“Nereye çocuk?” diye sordu. Onbaşı hazır ol vaziyetinde idi. Başı ile Toros Dağları’nı gösterdi:

“Aha oralara paşam” dedi. On kişi idiler. Mustafa Kemal Paşa emir subayına döndü:

“Bırak gitsinler!” emrini verdi. Toros Dağları ile Mehmetçikler hasret olmadan kavuşacaklardı. İşte tam bu sırada yani o onbaşidan sonra bir başkası gitti Mustafa Kemal Paşa’ya selam çaktı ve dedi ki:

“Paşam gayrı iznin olursa biz şu üç arkadaş Aydın Dağları’na gideriz.” Aydın Dağları Ege’nin dağları idi. Çakırcalı Mehmet Efe’nin adı ile ünlenmişti o dağlar.

Mustafa Kemal Paşa emir subayına döndü:

“Çocuklara bol cephane...” emrini verdi. O gidenler Mustafa Kemal Paşa’nın ilk Kuvvacıları olacaklardı.

Padişah ferman etmişti:

“Harp bitmiştir. Ordular terhis olunacaktır.”

İttihatçı şeflerin kaçışına göz yummakla suçlanan İzzet Paşa kabinesi 25 gün süren iktidardan sonra 8 Kasım 1918’de Sultan Vahdeddin’in tazyiki ile istifa etmek zorunda kaldı. 25 günlük sürenin büyük bir kısmını İzzet Paşa, o günlerde salgın halinde olan İspanyol gribinden hasta olarak yatakta geçirdi.

Mustafa Kemal Paşa da 10 Kasım 1918

günü görevinden ayrılarak İstanbul’a hareket etti. 11 Kasım 1918 günü ise İskenderun’daki Fransız Torpido Kumandanı İskenderun’da bulunan tüm Türk görevlilerin şehri terk etmelerini emretti!

12 Kasım 1918 günü Fransızlar İskenderun’a asker çıkarttılar. İskenderun resmen işgal edilmiş oldu. İzzet Paşa’nın “artçı” kabinesinin istifası üzerine Padişah, diplomat Ahmet Tevfik Paşa’yı 13 Kasım’da sadrazamlığa getirdi.

Mustafa Kemal Paşa’nın 13 Kasım 1918 günü İstanbul’a trenle geleceğini haber alan Yüzbaşı Dayı Maksut, Doktor Fahri ve arkadaşları Haydarpaşa Garında bekliyorlardı. İstanbul İnzibat Komutanı Yüzbaşı Dayı Maksut, Mustafa Kemal Paşa’nın İstanbul’a gelmekte olduğunu arkadaşlarına gizliden bildirmiş emrindeki askerleri dört bir yana dikmişti. Mustafa Kemal Paşa’ya karşı düzenlenebilecek bir suikasta karşı icap eden tertibatı önceden aldırıştı.

Doktor Fahri, Yüzbaşı Eczacı Celal, Tıbbiyeli Sırrı ve arkadaşları Haydarpaşa Garı lokantasında Mustafa Kemal Paşa’nın gelişini beklemekteydiler ve kendi aralarında “ne olacak?” diye konuşuyorlardı. Eczacı Celal şöyle bir doğruldu, bir nefes çekti ve konuşmaya başladı:

“Bu işleri yapabilecek kim var? Kazım Paşa iyidir hoştur da bu işlerin üstesinden gelemiz. Bu iş başka iştir. Ali Fuat Paşa desen iyi cephecidir ama bu iş yalnızca cephecilikle olmaz. Ver ona bir bölük, İstanbul’un altından girsin üstünden çıksın. Lakin o iş ayındır. Fevzi Paşa da var ama o da olmaz. Bu işleri ancak Mustafa Kemal Paşa yapar.” dedi.

Nihayet Adana’dan şanlı Toros Dağları eteklerinin tozunu taşıyan tren Haydarpaşa Garına girdi. Mustafa Kemal Paşa trenden indi ve garda sanki Payitaht üstüne yürür gibiydi. O sırada Haydarpaşa Garı’nda cepheden dönen askerler vardı. Onların önünden geçerken sanki ordusunu teftiş eder gibiydi. Ya o gözle-rindeki mavi kıvılcımlar... Evet, Payitaht üstüne yürüyordu. Sanki son askerlerini peşine takmış cephede yeni vuruşmalara gider gibiydi.

Garda birbirlerine “kaç bayram geçti?” diye soran ve cepheden dönen yaralı Mehmetçikler, genç zabitler vardı. Birden bir çavuş Mustafa Kemal Paşa’nın trenden indiğini gördü ve yüksek ses

tonuyla:

“Dikkat! Gelen Mustafa Kemal Paşamızıdır, selam dur!” diye komut verdi. Yaralı Mehmetçikler sanki yeni bir hücum emri bekler gibi esas duruşa geçtiler. İster istemez buruklukları vardı hayatta. Hayatın arasına sıkıştırdıkları duygularını bazen serbest bırakmak en doğrusuydu. Mustafa Kemal Paşa, selama duran Mehmetçikleri cephede teftiş eder gibi önlerinden selamla geçti. En başa geldi. Çavuş dimdikti. Emri o vermişti. Mustafa Kemal Paşa çavuşa baktı:

“Nerede beraberdik?” diye sordu. Çavuş yüksek ses tonuyla, “Çanakkale’de komutanım” diye gürledi.

Mustafa Kemal Paşa çavuşa emir verdi:

“Emir geçir, köylerine dönecek olanlar silahları ile dönmelidir. Bir çare bulup öyle dönmelidir!” Çavuş iri bakışlarını Mustafa Kemal Paşa’nın üstüne dikti, selam çakıp:

“Emredersiniz komutanım” dedi. Selamını çakıp, arkasını döndü ve askerlere emri geçirdi. Mehmetçikler yanlarındakine sessizce emri geçirdiler.

Mustafa Kemal Paşa, emrindeki Yıldırım Orduları Grubu lağvedilmeden önce Sadrazam Ahmet İzzet Paşa’ya gönderdiği son şifresinde:

“Bu mütareke ahkâmı (şartları) benim karakterime uymuyor. Kendi karakterime uyanı yapacağım.” demişti ya işte onu vakit geçirmeksizin yapmaya başlayacaktı. Kendisini karşılamaya gelen Dayı Maksut ve yanında bulunanlarla tokalaşıp hasret giderdi. 13 Kasım 1918 günü İstanbul’a gelişinin ardından teşkilatlanma çalışmalarına başladı. Gizli karargâhı olarak Suriye’de arkadaşı olan Salih Fansa’nın evini kendine uygun buldu.

İngiltere’nin başını çektiği İtilaf Devletleri ordularına mensup kuvvetler, 1915’te Çanakkale’de uğradıkları ağır yenilgi üzerine giremedikleri İstanbul’u, Mondros Mütarekesi hükümleri uyarınca 13 Kasım 1918’de fiilen işgal etmişlerdi. Ahmet İzzet Paşa’nın istifasından sonra Tevfik Paşa sadarete getirildi. İngiliz, Fransız, İtalyan ve Yunan harp filoları padişahın oturduğu Dolmabahçe Sarayı önünde demirlediler.

Celal CEYLAN
Devrek Açık CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

GÜNEY AFRIKA CUMHURİYETİ

“

Üç başkentiyle dünyanın en ilginç ülkelerinden biridir. Ülkede yürütme başkenti Pretoria, yasama başkenti Cape Town ve yargı başkenti Bloemfontein'dir.

Afrika kelimesinin köken olarak nereden geldiği ve nasıl oluştuğu tam olarak belli olmasa da yerel kabilelerin kullanımından ortaya çıkan bir kelime olduğu ya da Fenike dilinde toz anlamına gelen “afar” kelimesinden türetildiği tahmin edilmektedir. Günümüzde Afrika kıtasının en gelişmiş ekonomilerinden biri olan Güney Afrika Cumhuriyeti, üç başkentiyle dünyanın en ilginç ülkelerinden biridir. Ülkede yürütme başkenti Pretoria, yasama başkenti Cape Town ve yargı başkenti Bloemfontein'dir.

Güney Afrika Cumhuriyeti'nin kurulu olduğu bölgelerde paleoantropolojik olarak en eski fosillerinden bazıları ortaya çıkarılmıştır. Taung'un Çocuğu olarak adlandırılan ve Taung'da bulunan fosil ile birlikte Krugersdorp'ta Sterkfontein mağaralarında bulunan Australopithecus Africanus'a ait kalıntılar 3,5 milyon yıl öncesine dayandırılmaktadır. Bu ön insanların yaşamasından sonra bölgeye göç sonucu gelen Bantu grupları Limpopo nehrini geçerek günümüzde Güney Afrika'nın kurulu olduğu bölgelerde çiftçi ve çoban olarak yerleşmişlerdir. Söz konusu dönemlerde bu bölgelerde yaşayan Buşmanlar ve Koikoinler bölgelerinden uzaklaştırılmıştır.

1797 yılında bölgede Hollanda hâkimiyetinin azalması ile birlikte Büyük Britanya, Ümit Burnu civarındaki bölgeleri işgal etmeye başlamıştır. Koalisyon Savaşı neticesinde Napolyon Bonapart Hollanda'yı işgal etmiş, bu işgal neticesinde 1795 yılında kurulan Batavya Cumhuriyeti de Britanya ile bugüne kadar var olan iş birliğini sonlandırma kararı almıştır. Burun bölgesinin Britanya tarafından arka bahçeden girilerek elde edilmesi bölgenin Fransa'nın kontrolü altına girmesine karşı alınmış önlemin bir göstergesiydi. Britanya bölgeyi her ne kadar 1802 yılında Amiens Antlaşması kapsamında Hollanda'ya geri vermiş olsa da 1806 yılında bölgenin yeniden hâkimi olmuştur. Bu hâ-

kimiyeti sağlamlaştırmak adına bölge tümünden krallığa ait koloni bölgesi olarak ilan edilerek sürekli koloni bölgesi olarak Burun kolonisinin kuruluşu gerçekleştirilmiştir. Bu yıllarda hala devam eden sınır savaşları kapsamında Britanya, Xhosalar'dan elde edilen bölgelere yerleşerek hâkimiyetini Büyük Balık Nehri kıyılarına kadar genişletmiştir. Britanya elde ettiği bölgelerin sınırlarını sağlamlaştırarak içeride kalan kısımlara da yeni yerleşim yeri kurulmasına olanak sağlamıştır.

1860'lardan sonra Güney Afrika'da İslâmiyet'in gelişmesi Hintli Müslümanların buraya gelişiyle yeni bir döneme girmiştir. Natal eyaletinin tarım kesiminde ortaya çıkan işçi sıkıntısı üzerine İngiliz koloni yönetiminin Hindistan'dan getirdiği anlaşmalı işçiler arasında Müslümanlar da bulunuyordu. 1869'da ticaret yapmak amacıyla Kuzey Hindistan'dan büyük bir Müslüman grubu geldi ve bunların çoğu Johannesburg'a yerleşerek ertesi yıl burada yapılan ilk camiye ibadete açtılar. Hint kökenli Müslümanlar zamanla zenginleştiler ve birçok şehre dağıldılar.

Güney Afrika'da İslâm için bir başka dönem 1875'te Doğu Afrika sahillerindeki Zengibar'dan sayıları birkaç yüzü bulan Müslümanların Durban şehrine gelip yerleşmesiyle başladı. Bu Müslümanlar Afrikalı olmalarına rağmen dinî bağlarından dolayı Asyalı telakki edildiler. Hintli Müslümanların oturduğu mahallelere yerleştiler ve çocuklarını onların okullarına gönderdiler.

Müslümanların Güney Afrika'ya ilk ayak basmalarından itibaren karşılaştıkları güçlükler ve çeşitli yasaklamalara rağmen İslâmiyet ülkede gittikçe yayıldı. Bu dönemde Cape Town'da ve çevresinde en az 23 cami ile Arapça ve dinî ilimlerin okutulduğu çeşitli özel okullar bulunuyordu.

Güney Afrika Cumhuriyeti anayasa ile yönetilen bir cumhuriyettir. Günümüzde yürürlükte olan anayasa, dönemin devlet başkanı Nelson Mandela tarafından 10 Aralık 1996 yılında imzalanmış ve 3 Şubat 1997 tarihinde de yürürlüğe girmiştir. Bu anayasanın kabulünden önce ülkede Apartheid döneminin sona erdiği 1994 ile 1996 yılları arasında geçici bir anayasa oluşturulmuş ve bu süreçte de yeni, kalıcı bir anayasanın oluşturulması yönünde çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Güney Afrika Cumhuriyeti 1996 anayasasında belirlendiği haliyle üç idari düzeye ayrılmış konumdadır. Ülke yönetiminin en tepe noktasında devlet başkanı yer alırken ikinci sırada devlet başkanının önderliğinde kurulan ulusal hükümet ile bu hükümete bağlı idari yapılar mevcuttur.

Masa Dağı

Fiziki ve Beşeri Özellikleri

Büyük kısmı geniş bir plato olan Güney Afrika Cumhuriyeti toprakları yüzey şekilleri bakımından üç bölgeye ayrılır. 1200-1800 metre yüksekliğinde “Highveld” denilen ve yer yer daha yüksek otlaklarla kaplı üçgen şeklindeki geniş platolar ve platonun çevresini saran yarım ay biçimindeki dağlık bölgeler ile denize bakan büyük yamaçlar ve dar kıyılarla çevrilidir.

İklim ve Bitki Örtüsü

Ülkede yağış yoğunluğuna bağlı olarak farklılıklar gösteren dört ana iklim hüküm sürer. Geniş bir kesimi etkileyen astropikal iklim, büyük yamaçların güneyinde yarı kurak iklim, yüksek plato ile büyük yamaçlar arasında sıcak Mozambik akıntısının yol açtığı nemli tropikal iklim, Cape bölgesinde kışları yağışlı olan ılıman iklim hâkimdir. İç kesimdeki yüksek plato bölgesi savana tipi bitki örtüsüyle daha yüksek olan Highveld kesimleri ise çayırlarla örtülüdür. Batıya doğru gidildikçe önce çalılıklar daha sonra bozkırlar ortaya çıkar. Doğu kıyısında ise bitki örtüsü daha zengindir. Cape bölgesi kurakçıl ağaçlar, çalılıklar ve yaprağını dökmeyen makillerle kaplıdır. İç kesimlere doğru dikenli çalılıklar ve bozkırlar uzanır.

Ekonomi

Önceleri yalnız bir tarım ve hayvancılık ülkesi olarak bilinen Güney Afrika, XIX. yüzyılın sonlarında zengin elmas ve altın yataklarının bulunmasıyla birlikte madencilik ve endüstri ülkesi olarak gelişmiştir. Ülkenin en önemli yer altı kaynakları altın, elmas, uranyum, fosfat, taş kömürü, demir ve manganezdır. Önemli sanayi ürünleri şeker, çelik, tütün mamulleri, kimyasal maddeler, dokuma, elektrikli makineler ve motorlu araçlardır. Sanayi tesisleri Güney Transvaal, Cape Town, Durban ve Port Elizabeth bölgelerinde toplanmıştır.

Tarihi ve Turistik Yerleri

Masa Dağı

Güney Afrika'nın Johannesburg şehrinden sonra en kalabalık şehri olan Cape Town'da bulunan ve zirve noktası 1.085 metreyi bulan turistik bir dağdır. Bölgenin bir kısmını Masa Dağı Milli Parkı oluşturmaktadır. Dağın en mükemmel özelliği kenarları etkileyici kayalıklarla çevrili bir platoya sahip olmasıdır. Masa ismini almasının nedeni üst kısmının masa gibi düz bir şekilde olmasıdır. Bu dağa ilk tırmanış 1503 yılında Antonio de Saldanha tarafından gerçekleştirilmiştir. Cape Town'a gelen turistlerin daha çok teleferikle gezmeyi tercih etti-

ği doğa harikası Masa Dağı Güney Afrika Cumhuriyeti'nin en turistik yerlerindendir. Masa dağında yürüyüş, dağ bisikleti veya kaya tırmanışı gibi aktiviteler yapmanız mümkündür. Dağın tepesinde yemek yiyebileceğiniz ya da hediyelik eşya alışverişi yapabileceğiniz mekânlar bulunuyor.

Kirstenbosch Ulusal Botanik Bahçesi

Masa Dağı yakınlarında yer alır. 1913 yılında kurulan bahçenin kuruluş amacı ülkenin eşsiz bitki çeşitliliğini korumaktır. Kirstenbosch sakinleri ve ziyaretçilerinden büyük ilgi gören bahçe 528 hektar gibi büyük bir alanı kapsamaktadır. Birçok vadi ve dağa çıkış yolu üzerinde bulunduğundan dağcıların favori geçiş yollarından birine çevrilmiştir. Bahçenin çeşitli yerlerinden Zimbabveli meşhur heykeltıraş Arthur Fata'ya ait taş heykeller bulunmaktadır. Rengârenk bitkiler ve sanat eserleriyle dolu olan Kirstenbosch Ulusal Botanik Bahçesi mutlaka görülmesi gereken yerlerdendir.

Kirstenbosch Ulusal Botanik Bahçesi

Boulders Plajı

İsmi etrafındaki granit oluşumlu kayalardan alan Boulders Plajı başkent Cape Town'un Kleintuin Caddesi üzerinde yer almaktadır. 'Sık Kayalıklar Koyu' olarak da anılan bölge 1982 yılında buraya getirilen şirin penguenlerle dünya çapında üne kavuşmuştur. Son yıllarda Boulders Plajı ve çevresinde yaşam süren penguenlerin sayısı 3 bini bulmuştur. Boulders Plajı penguenlere yakın olmak isteyenlerin yaz tatilinde sık sık tercih ettiği serinleme alanlarından birine çevrilmiştir.

İki Okyanus Akvaryumu

Hint ve Atlantik Okyanuslarında yaşayan canlılara ev sahipliği yaptığı için "İki Okyanus Akvaryumu" adıyla anılmaktadır. 1995 yılında faaliyete başlayan akvaryum Hint ve Atlantik Okyanusu Galerileri, Holcim Aktivite Alanı, Deniz Yosunu Ormanı Sergisi, Sappi Nehri Menderes Sergisi, Yırtıcı Sergisi ve Cape Fur Fok Sergisi gibi 7 farklı salona sahiptir. Özel camekânlar vasıtasıyla çocukların deniz canlılarına daha yakın olmasını sağlayan akvaryumda dalış sertifikası olanlara akvaryumun belirli bölgelerine dalma imkânı sunulmaktadır.

Boulders Plajı

İki Okyanus Akvaryumu

Johannesburg/İnsanlığın Beşiği

Kruger Ulusal Parkı

Afrika'nın en büyük milli parklarından biridir. 19.485 kilometrekarelik alanı kapsayan bölge, 1926 yılında ulusal park olarak ilan edilmiştir. Bir bölümü Zimbabve'de kalan bu parkın kuzeyden güneye uzunluğu 352 kilometre, doğudan batıya genişliği ise yaklaşık 60 kilometredir. Güney Afrika Cumhuriyeti'nin kuzeydoğusunda Limpopo ve Mpumalanga illeri arasında bulunan milli park, UNESCO tarafından 'Biyosfer Rezervi' olarak belirlenmiştir. Aslan, zebra, fil, bufalo, antilop gibi hayvanları barındıran bölge her yıl yüz binlerce safari meraklısını bünyesine çekmektedir. Kruger Ulusal Parkı vahşi yaşama ilgi duyanlar için en ideal adreslerden biridir.

Blyde Nehir Kanyonu

Ülkenin kuzeydoğusunda yer alan, uzunluğu 25 kilometreyi bulan, derinliği ise ortalama 750 metre olan Blyde Nehir Kanyonu çoğunlukla kırmızı kumtaşından meydana gelmiştir. Kanyonun en yüksek noktası Mariepskop olarak bilinen tepedir ve tam 1.944 metre yüksekliğe sahiptir. Blyde Nehir Kanyonu gür subtropikal bitki örtüsü sebebiyle dünyanın en yeşil kanyonlarından biri olarak eşsiz manzaraları ile ziyaretçilerini büyülüyor.

Cango Mağaraları

Western Cape Eyaleti, Oudtshoorn ilçesi yakınlarında bulunan kireçtaşı oluşumlu bir mağara'dır. Yaklaşık 4 kilometre uzunluğundaki Cango Mağaraları tüneller ve odacıklardan meydana gelmektedir. Etkileyici sarkıt, dikit ve sütunlardan oluşan mağaranın içinde yürüyüş ve aydınlatma platformları kuruludur. Cango Mağaraları yalnızca rehberli turlar eşliğinde ziyaret edilebiliyor.

Johannesburg/İnsanlığın Beşiği

Burası 47 bin hektarlık alanı kapsayan kireçtaşı mağaraları kompleksini içeren eski bir bölgedir. Johannesburg'un kuzeybatı bölümünde kente yaklaşık 50 kilometre mesafede bulunmaktadır. Bölgenin 'İnsanlığın Beşiği' ismiyle anılmasının sebebi dünyada en fazla fosile ulaşılan nokta olmasından kaynaklanmaktadır. Yakın zaman önce nesli tükenen 15 hayvanın iskeletlerinin çıkarıldığı bölge 1999 yılından bu yana UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde bulunuyor.

Nelson Mandela'nın Evi

Ülkenin ilk siyahi devlet başkanı Nelson Mandela'nın yaşadığı bu ev, şehirde görülmesi gereken önemli yerlerden biridir. Mandela'nın 1946 yılından 1996 yılına kadar yaşadığı Vilakazi ve Ngakane caddelerinin kesişme noktasında yer alan ve bugün müze olarak kullanılan ev iki odadan ibaret küçük bir yapıdır.

Nizamiye Külliyesi

Güney yarımkürenin en büyük cami kompleksi olan Nizamiye Külliyesi eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler için de hizmet vermektedir. Farklı büyüklükteki toplantı salonları çeşitli amaçlar için kiralanabilmektedir. Ücretsiz olarak ziyaret edilen külliye girerken belli kurallara dikkat edilmelidir.

Camps Koyu

Camps Koyu, Güney Afrika'nın Cape Town şehrinde yer alan ünlü bir koydur. Eşsiz plajları ve orman yürüyüş rotaları ile ünlüdür. Atlantik Okyanusu'nun kıyısında bulunduğundan dolayı soğuk ve berrak bir suya sahiptir.

Cango Mağaraları

Apartheid Müzesi

Apartheid Müzesi, Güney Afrika'nın Johannesburg bölgesinde bulunan çarpıcı bir müzedir. Müze, ırk ayrımının yükselişini ve bitişini sergilemektedir. Aynı zamanda ülke tarihine rağmen birlik ve beraberlikle kaydedilen gelişmeleri de temsil etmektedir. Apartheid Müzesi, Johannesburg ziyaretlerinde mutlaka görülmesi gereken yerlerin başında gelmektedir.

Ümit Kalesi

1652 yılında Cape Town'un kurucusu Jan Van Riebeeck tarafından baharat yolunda hâkimiyet kurmak için yapılmıştır. Fakat 1660'lı yıllarda İngilizlerin saldırıma ihtimaline karşı kale, şehri korumak için güçlendirilmiş ve bir savunma kalesine dönüştürülmüştür. Tarih boyunca pek çok siyasi olay için bu kale kullanılmıştır. Günümüzde ise kale askeri müzeye dönüştürülmüştür.

Ümit Kalesi

Apartheid Müzesi

Carlton Centre'dan şehir manzarası

Carlton Centre

Carlton Centre, Johannesburg'un benzersiz manzarasının izlenebileceği panoramik açılı görüş açısı sayesinde fotoğrafçıların sık sık tercih ettiği bir mekândır. Aynı zamanda 50 katlı binası ile bir zamanlar "Afrika'nın en yüksek binası" sıfatının sahibi olan Carlton Centre turistlerin uğrak noktası olan muhteşem bir yapıdır.

Gandi Meydanı

Merkezinde Gandhi'nin heykeli bulunan Gandhi Square, önemli ticaret merkezi Johannesburg'da

yer almaktadır. Perakende satış mağazaları ve iş merkezleri ile canlı bir bölgede bulunan meydan, geniş ve ferah havası ile ziyaretçileri kendine çekmektedir.

Fourways Çiftçi Pazarı

Güney Afrika'nın zengin kültürünü yansıtan her türden yerli ürünün alıcılara sunulduğu bir pazardır. Çocuklu ailelerin hafta sonları hem alışveriş yapmak hem de güzel vakit geçirmek için tercih ettiği bir mekândır. Özel kutlamalar için de alanlar bulunmaktadır.

Yöresel Lezzetleri

Bobotie

Bobotie; kuzu eti, çeşitli baharatlar ve bol köri baharatı ile hazırlanan bir güveçtir. İçerisine hoş bir tat vermesi için kuru üzüm ve kremalı yumurta da eklenmektedir. İsteğe göre üzerine tarçın ve Hindistan cevizi de serpilmiştir. Muz dilimleri ve sarı pirinç eşliğinde servis edilmektedir.

Bunny Chow

Bunny Chow, yuvarlak somun ekmeğinin içinin oyularak köri ve çeşitli soslar doldurulmasıyla elde edilen bir yemek çeşitidir. Bu lezzetli tarifte ekmeğin içi işçilere verilecek köriyi tutması için çıkarılmış ancak sonralarda çok sevilmiş ve geleneksel bir tarife dönüşmüştür.

Cape Malay Köri Soslu Tavuk

Cape Malay köri soslu tavuk Güney Afrika'da çok sevilen bir yemektir. Cape Malay yemeğinin değil köri sosunun adıdır. Hindistan ve Endonezya'dan Cape Town'a getirilen kölelerin yanlarında getirdiği bu baharatın içinde kayısı, tarçın ve zencefil bulunmaktadır. Körinin kardeşi olarak tanımlanan Cape Malay'ın tadı köriden daha aromatiktir. Cape Malay ile pişirilen tavuk ise genellikle pilav ya da makarna ile servis edilmektedir.

Bunny Chow

Koeksister

Gatsby

Gatsby; içine patates kızartması, yumurta ve isteğe göre biftek, balık veya kalamar konularak hazırlanan bir sandviçtir. Oldukça lezzetli olan sandviğin yanında farklı salata ve soslar servis edilmektedir. Yerel şehir lezzetlerinden biri olan gatsby denenmesi gerekenler arasında çoktan yerini almış durumdadır.

Koeksister

Koeksister; yağ içerisinde kızartılarak hazırlanan isteğe göre tarçın, kakule, karışık baharat ve anason ile tatlandırılan bir hamur işidir. Kızgın ateşte kızartıldıktan sonra sıcak şeker şurubuna batırılmakta ve sonrasında üstüne Hindistan cevizi serpilerek servis edilmektedir.

Atchar

Atchar, Johannesburg'da olgunlaşmamış yeşil mango ve biberin tuzlu suda salamurla edilmesiyle yapılan bir turşudur. İngilizler'in Güney Afrika'ya çalışmak üzere getirdikleri Hintli işçiler tarafından bulunduğu için Hintçesi "turşu" olan "atchar" adını almıştır. Genellikle braai, güveç, köri ve çeşitli yemeklere çeşni olarak servis edilmektedir.

Malva Pudingi

Malva pudingi Güney Afrika kökenli bir tatlıdır. Bu tatlı süngerimsi ve karamelize dokuya sahip keke kayısı reçelinin eklenmesi ile hazırlanmaktadır. Üzerine genellikle sıcakken bir krema sosu dökülmekte ve muhallebi ya da dondurma ile sıcak olarak servis edilmektedir.

Melkert

Melkert, süt, un, şeker ve yumurta ile yapılan Güney Afrika'ya özgü krema dolgu bir tatlıdır. Adı İngilizcedeki "milk" ve "tart" kelimelerinin birleşiminden gelmektedir. Genellikle üzerine tarçın dökülerek servis edilmektedir.

Pap

Pap, mısır unuyla yapılan lapa kıvamında bir yemektir. Oldukça sevilen mısır lapası, Johannesburg'da çok sık tüketilmektedir. Pap, etli yahnilerden kremalı ıspanağa kadar her şeyin yanında servis edilmektedir. Orta ateşte demir tencerelerde pişirilme ve geniş tabaklarda servis edilmektedir.

Slap Chips

Slap Chips, patates kızartmasının Güney Afrika versiyonudur. Bu patates kızartmasının özelliği bol sirkede kızartılması ve bol tuz eklenmesi sayesinde dışının çıtır çıtır içinin ise yumuşak olmasıdır. Üstüne kırmızıbiber dökülerek servis edilmektedir. Bölge restoranlarında sosa batırılarak da tüketilen bu atıştırmalıklar turistlerin oldukça hoşuna gitmektedir.

Ferhat ÇELİKER
Van T Tipi Kapalı ÇİK,
Öğretmen

Spor

İdmancılar

Çanakkale Savaşı, tarihimizin en önemli dönüm noktalarından biridir. Çanakkale Savaşı, yediden yetmişe herkesin elinden geldiğince mücadele ettiği, varını yoğunu ortaya koyduğu bir destandır. İtilaf Devletleri; Çanakkale'ye 410.000 İngiliz, 79.000 Fransız olmak üzere yarım milyona yakın asker göndermiş ve sadece İngiliz kuvvetlerinin bu savaşta toplam kaybı 213.980 kişiyi bulmuştur. Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığının resmî kayıtlara dayanarak tesbit ettiği şehit sayımız ise 213.882'dir. İtilâf Devletleri'nin başarısızlığı ile sonuçlanan Çanakkale Savaşı I. Dünya Savaşı'nın seyrini değiştirip uzamasına sebep olduğu gibi Çarlık Rusyası'nın çöküşüne zemin hazırlamış ve İngiltere'de hükümet değişikliğine yol açmıştır.

Çanakkale Savaşı birçok şair ve yazara ilham kaynağı olduğu gibi çok sayıda kahramanlıkların yazıldığı bir savaş olmuştur. Vatanın kurtuluşu, müdafası için bedenini hiç düşünmeden siper eden her meslek erbabından her yaştan vatan evladını bu kahramanlık hikâyelerinde görmek-
teyiz.

Çanakkale Cephesi'nde görev alan sporcuların mücadelesi dönemin "Donanma" dergisinin 64-66 sayılarında takım savunmasından vatan savunmasına giden sporcuların Çanakkale Savaşı'ndaki kahramanlıklarını işlemiştir. Futbol sahasında birbirlerine karşı vermiş oldukları mücadeleyi Çanakkale Savaşı'nda siperlerde omuz omuza düşmana karşı vermişlerdir.

Her Yerde En Önde

Mekteb-i Sultaniye (Galatasaray Lisesi) öğrencisi Celal İbrahim hukuk öğrencisiydi. Galatasaray futbol takımının 4 numarası her zaman ilk 11'de yer alırdı. Kaptanı Celal İbrahim, en önde cep-
hede de yerini almak için seferberliğin ilanıyla geceyi askerlik şubesi önünde tamamlamıştı. Önce Çanakkale Cephesi'nde savaşacak sonra Irak Cephesi'ne gidecekti. Çanakkale Savaşı'nda şehit olunca lakabı Şehit Celal olarak değiştirildi.

Galatasaray sporcusu ve spor alemi içinde çok sevilen Hasnûn Gâlib Bey'in Çanakkale Savaşı'nda şehit olması Donanma dergisinde: "Avdeti daima ümit ettik fakat seneler geçti herkes döndü, o dönmedi." sözüyle duyulan üzüntüyü aktarmıştır.

Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaşlı futbolcular savaş meydanında bu defa yan yana, omuz omuza vatanına göz dikenlere karşı mücadele verip çoğu da vatan uğruna şehadete ulaşmışlardır.

Celal İbrahim

Hasnûn Gâlib Bey

Çanakkale Savaşı'nda resmi kayıtlara göre Galatasaray 23, Beşiktaş 2, Fenerbahçe de 5 futbolcusunu şehit vermiştir.

Şair Kazım'ın Beşiktaş'a Mirası

Beşiktaş taraftarının “Biz 11 arkadaşız lakin arkamız daha var!” tezahüratı aslında Çanakkale Savaşı'nda şehit olan Şair Kazım'a aittir. Beşiktaş takımının kaptanı olan Kazım, futbol sevgisinin yanında edebiyata olan merakı ve şiir tutkusu sebebiyle yakın çevresi ve takım arkadaşları tarafından “şair” olarak anılıyordu. Futboldaki maharetinin yanında dostlarına ve takımına olan sevgisiyle de biliniyor, tüm bu hislerini satırlara döküyordu.

Beşiktaş'ın kaptanı Kazım, Anzakları karşılayan 27. Alay'ın askeri idi. Çanakkale'de sırtından aldığı yarayla şehit düşen Kaptan Kazım, vurulduğu yerde yatarken birliğindeki arkadaşları ceketinde bir kağıt parçası bulurlar. Bu kağıt parçası 100 yılı aşkın süre boyunca hatırlanan ve Beşiktaş'a miras bırakılan “Biz 11 arkadaşız!” dizesiyle hafızalara kazınan o sözleri taşıyordu:

“

**Vatanın kurtuluşu,
müdafası için bedenini
hiç düşünmeden
siper eden her meslek
erbabından her yaştan
vatan evladını bu
kahramanlık hikâyelerinde
görmekteyiz.**

“Hayatı süsledik izharı ittihatla bugün
Yolunda gençliğin ulvi değil miydi birleşmek
Sebatı bayrağımız yaptık, İtilamiz için
Neticesiz ve boş olmaz sebatla hiçbir emek
Dakikalar bize bir nağbe nişad olsun
Kulübümüzde müceddet nücumu mevc
vursun
Bu kainat, bize hep gıpta ediyor isar
Biz 11 arkadaşız lakin arkamız daha var
Bu zevk alemi dar zannedip de aldanalım
Vekar, hak gibi sakın, nezih ve saf olalım
Fakat bu hal ile kuvvet gibi cesur olalım.”

Mülazım-ı evvel Arif, Fenerbahçe'nin sağ beki. Fenerbahçe defansının olmazsa olmazı. Önceliği tabii ki de vatan savunması. Fenerbahçe'yi yalnız bırakmamak için kumandanlarından izin alarak Fenerbahçe'nin Cuma ligi maçlarına yetişiyor, maç sonrası tekrar vatan savunmasına koşuyordu. 1919-1920 sezonunun ilk maçı İdman Yurdu mücadelesinde takımdaki yerini alması beklenen Mülazım-ı evvel Arif Bey, 19 Kasım 1919 günü Toros demiryolu inşaatında, Bor Ovası'nda bir Rum çetesinin saldırısına uğramış ve kalbine isabet eden kurşun sonucu şehit olmuştur.

Çanakkale Savaşı'nda Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaş takımları dışında diğer spor kulüplerinin de sporcuları bu destanda yerlerini almışlardır.

Gamze ÇALIŞKAN
Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı
Memur

Festival

Kültür Yolu Festivallerinin Başkent Ayağı Başkent Kültür Yolu Festivali

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın başlatmış olduğu, dünyanın sayılı kültür sanat organizasyonlarından biri olan "Türkiye Kültür Yolu Festivalleri", Türkiye'nin farklı illerinde sanat ve kültür severleri bir araya getirmektedir. Kültür yolu festivalleri şehrin kültürel dokusunu, mimarisini, sanatını, tarihini, gastronomisini, mekânların ruhunu ziyaretçilere yeniden hatırlatmakta ve yaşatmaktadır. Kültür Yolu Festivalleri adı altında dönemsel olarak gerçekleştirilen festivallerle Türkiye'nin farklı şehirlerinde belirlenen lokasyonlarda sanatın pek çok dalı hem yerli hem yabancı kültürlerden insanların kaynaşmasını ve ortak bir çatı altında toplanmasını sağlamaktadır.

Başkent Kültür Yolu Festivalinde 72 farklı mekânda, 160 açık hava etkinliği, 12 bale-opera-dans, 107 çocuk etkinliği, 125 konser, 49 sergi, 68 söyleşi, 47 tiyatrodan oluşan 568 etkinlik sanatseverlerle buluştu.

Projenin ilk ayağı 2021 yılının ekim ayında İstanbul Beyoğlu Kültür Yolu Festivali ile gerçekleştirildi. Türkiye geneline yayılması planlanan “Türkiye Kültür Yolu Festivalleri” 2022 eylül ayından itibaren İstanbul’da Beyoğlu Kültür Yolu, Ankara’da Başkent Kültür Yolu, Çanakkale’de Troya Kültür Yolu, Diyarbakır’da Sur Kültür Yolu ve Konya Mistik Müzik Festivali olarak kapsamı genişletilmiştir. Festivaller toplamda 150’nin üzerinde mekânda, 10 binin üzerinde sanatçıyı, 2000’den fazla etkinliği sanatseverlerle “Türkiye Kültür Yolu Festivalleri” çatısı altında bir araya getirmiştir. Ayrıca 2023 yılında İzmir ve Adana ili de “Kültür Yolu” Festivalleri grubuna dahil edilerek organizasyonun zenginleştirilmesi ve daha fazla kitleye ulaşılması hedeflenmektedir.

Geçtiğimiz mayıs ayında İstanbul Atatürk Kültür Merkezi’nde düzenlenen “Kültür Yolu Festivalleri” tanıtım toplantısında konuşan Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy; “Turizmin ülke çapında gelişmesine, şehirlerimizi marka şehirler yapmaya, eşsiz kültür mirasımızın yaşatılması ve tanıtılmasına, sanatta özgün ekollere sahip bir ülke konumuna gelmemize dair hedeflerimize kararlılıkla ilerliyoruz.” şeklinde açıklama yapmasının yanı sıra Kültür Yolu Festivallerinin ev sahibi şehirlerin ve yakın bölgelerin sosyal hayatını zenginleştireceğini, kültürel mirasın korunmasını ve ulusal çapta tanıtımın gerçekleşebileceğini ve ülke turizminin gelişmesine katkısının olacağını dile getirdi.

Festival serisinin Ankara durağı 1 Ekim ve 23 Ekim tarihleri arasında gerçekleştirildi. Başkent Kültür Yolu Cumhuriyet öncesi, Cumhuriyet Dönemi ve günümüz çağdaş Ankarası olarak farklı dönemlerin tarihi ve kültürel mekânlarının bulunduğu 5,7 kilometrelik bir güzergâhta, 70 farklı yerde gerçekleştirildi. Ankara’nın en önemli simgelerinden biri olan Ankara Kalesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, 4 asırlık geçmişi bulunan kentin önemli dini yapısı olan Hacı Bayram Veli Cami, Hamamönü, Roma medeniyetinin mirası Augustus Tapınağı ve Roma Hamamı gibi tarihi zenginliklerin yanı sıra Kültür ve Turizm Bakanlığınca restorasyonu yaptırılan Ankara Resim ve Heykel Müzesi, Etnografya Müzesi gibi önemli noktalar, Başkent Kültür Yolu Festivali rotasında yer aldı. Festival geneli 72 farklı mekânda, 160 açık hava etkinliği, 12 bale-opera-dans, 107 çocuk etkinliği, 125 konser, 49 sergi, 68 söyleşi, 47 tiyatrodan oluşan 568 etkinlik sanatseverlerle buluştu. Ayrıca Başkent Kültür Yolu Festivali, 5 bine yakın sanatçının katılımıyla gerçekleştirildi ve 500’den fazla etkinlik düzenlendi. Etkinlik kapsamında; senfoni konserleri, dans ve opera gösterileri, heykel yapım atölyeleri, tiyatro temsilleri, edebiyat söyleşileri, çocuk etkinlikleri, değerli sanatçılar ve küratörlerce tasarlanmış sergiler, film gösterimleri festival katılımcılarının beğenisine sunuldu. Konser etkinlikleri CSO Ada Ankara Ana Salon, Ankara Kale Kapısı, Kurtuluş Savaşı Müzesi, Cermodern Ankara Mevlevihanesi gibi mekânlarda gerçekleştirildi.

Etkinlik kapsamında, senfoni konserleri, dans ve opera gösterileri, heykel yapım atölyeleri, tiyatro temsilleri, edebiyat söyleşileri, çocuk etkinlikleri ve sergiler, film gösterimleri katılımcılarının beğenisine sunuldu.

Bu yıl yapılan festivalde 13 Ekim günü Cumhuriyet Müzesi önünde Ankara’nın Başkent oluşu 1.000 kişilik bir Seymen grubuyla kutlandı. 1-23 Ekim tarihlerinde Türk Tarih Kurumu’nda Ankara sohbetleri gerçekleştirildi. Ankara Resim ve Heykel Müzesi’nde 1 Ekim-4 Aralık tarihlerinde yönetmenliği Beste Gürsu’nun üstlendiği ‘100’e 1 Kala’ sergisiyle çağdaş Türk sanatının farklı disiplin ve jenerasyonlarından akademik kariyere sahip 99 sanatçının eserleri ziyaretçilerini ağırladı.

Derleyen: Mustafa Recep KOLCU
İyileştirme ve Topluma Kazandırma
Daire Başkanlığı Memur

Sinema

Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak

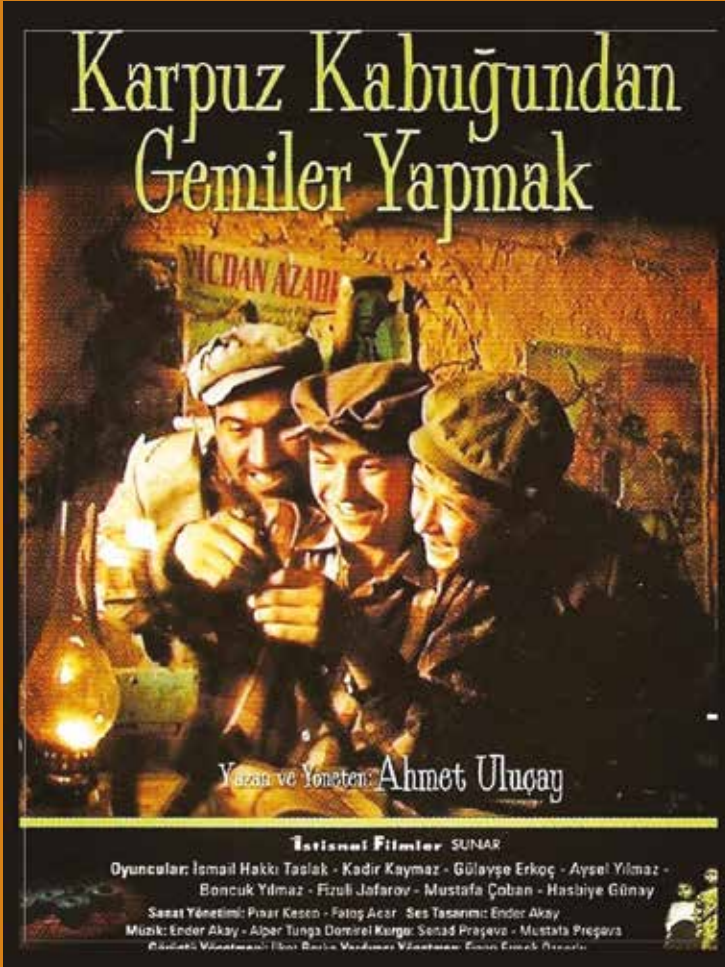

Karpuz kabuğundan gemiler yapmak filmi küçük bir Anadolu kasabasında geçmektedir. Recep ile Mehmet ergenlik çağında, sinemayı çok seven iki arkadaştır. Recep, Karpuzcu Kemal'in, Mehmet ise berberin yanında çıraklık yapmaktadır. İki arkadaş yeterli parayı biriktirdiklerinde sinema salonu açmayı hayal etmektedirler. Ancak asıl amaçları yönetmen olmaktır. Boş vakitlerinde Recep'in evinin yakınındaki bir ahırda projeksiyon makinesi yapmaya çalışırlar. Buldukları eski film şeritlerinden görüntü elde etmeyi deneyen arkadaşların hayallerine Recep'in annesi karşı çıkarken tek destekçileri köyün delisi Ömer'dir.

Karpuz kabuğundan gemiler yapmak filminde genelden özele yönelen ve zıtlıklar üzerine oturtulmuş bir anlatı yapısı kurulmuştur. Filmde ana karakterler Recep ile Mehmet'in sinema yapma çabaları yanında; ait olma, sınıf atlama, toplumsal cinsiyet ve aşk olgularının işlendiği görülmektedir.

“

Kemal ve Recep karakterlerinin hayalperestliği yönetmen Ahmet Uluçay'ın yokluklar içinde sinema yapma çabasına benzemektedir. Ahmet Uluçay da karpuz kabuğundan gemiye binmeye cesaret etmiş, yarattığı karakter Kemal'in tersine başarılı olmuştur.

Recep ve Mehmet, kasabalı/köylü zıtlığına dayanan “öteki” olma durumunu tüm film boyunca izleyiciye hissettirir. Kasabada çalışmaları köyde sınırlı kalmış olduklarının keskinliğini vurgularken ön yargılar altında kalmadan yaşayabilecekleri tek yerin büyükşehir olduğunu düşünmelerine sebep olur. Bu nedenle geleceğe dair kurtuluşlarının tek yolunu kasabadan geçip giden trenlerle oradan kaçmak olarak görmektedirler.

Köyden ve öteki olarak görüldükleri kasabadan daha açık bir ifadeyle küçük yaşamlarından kaçmak için sinema yapmaları gerektiğini düşünerek rejisör olmayı hayal etmektedirler. Şimdiki durumlarında kaldıkça âşık olmak bile onların hadlerine değildir. Örneğin; Recep’in kendinden yaşça büyük Nihal’e âşık olması, Mehmet’in ise daha gerçekçi bir çocuk olarak bu aşka karşı çıkması sadece Recep ile kızın arasındaki yaş farkından kaynaklanmamaktadır. Burada söz konusu olan Mehmet’in arkadaşını aşagılanmaktan korumak istemesidir. “Kasabalı Nihal”, onları küçük görmektedir ve “Köylü Recep” onun seviyesine ulaşamayacaktır. Mehmet arkadaşına bu sevdadan vazgeçmesi için telkinde bulunur. Ama aradaki sınıf farkını vurgulamaktan kaçınır ve Türk kültüründe kendisinden yaşça büyük bir kadınla beraber olmanın hoş karşılanmayacağını söyleyerek asıl nedeni bunun ardına gizler. Bu doğrultuda Recep’e kasabadan köye dönerken “O kızı alıp kendine ana mı yapacaksın?” der. Mehmet’in ise bu durum umurunda bile değildir. Ona göre aşkın gözü kördür; sınıf, statü, gelir farkı tanımaz. Nitekim Nihal’in annesi Nezihe, Recep’in saçlarını çok beğendiğini söylediğinde Recep Nihal tarafından da sadece kendisi olarak beğenilebileceğini umut eder. Nezihe’nin saçlarına olan ilgisi, onun kendine olan güvenini arttırmaktadır. Ancak saçlarını, Nihal’in annesi gibi beğenip beğenmediğini bile anlamadan kestirmek zorunda kalır.

Filmin yan öykülerinden biri olan Nezihe ve kızlarının durumu ise toplumsal cinsiyet alanında okumalar yapmaya olanak sağlayan bir yapıdır. Eşi ölmüş bir kadın olan Nezihe, erkek çocuğu olmadığı için Recep’e yakınlık gösterirken büyük kızı Nihal eve çocuk da olsa sürekli bir erkeğin gelmesine sinirlenmektedir. Yirmili yaşlarında güzel bir kız olan Nihal, annesinin dul olmasından dolayı çevreye karşı korumacı ve kapalı bir tutum içerisine girmiştir. Aslında hırçınlığının bir nedeni de henüz gelişmekte olan kadınlık duygularıdır. Bu duyguları bastırmak zorunda hissetmesi, onun çevresine karşı sert bir tutum içine girmesine yol açmaktadır. İlk önceleri küçük görüp terslediği Recep’in ona olan ilgisinden daha sonra hoşlanmaya başlaması, ceviz gibi sert bir kabuğunun altında yatan ve beğenilmekten duyulan hoşnutluğa yer veren bir yanının olduğunun göstergesidir.

Nihal, annesi Recep’i çaya çağırdığında ona kötü davranır. Sırf onun gönlünü kazanmak için ceviz getirdiğinde ilgilenmez gözükür. Recep’in mektubunu getiren Mehmet’i cüreti nedeniyle tokatlar. Ancak bütün bunlara rağmen ilgiden hoşlanmıştı. Recep’ten Recep olduğu için hoşlanmamaktadır. Bu bir aşk da değildir, sadece içinde yaşadığı ortamın dışında olan bir ilgi ona kendini iyi hissettirmektedir. Böylelikle Recep -kendisinden kaynaklanmayan nedenlerle- ona ilk kez kadın olduğunu fark ettirmiştir. Recep’in onun için getirdiği cevizlerden birini kardeşi düşürünce gizlice cebine atar. Gece herkes uyuduktan sonra cevizi kırarak yatağına döner. Yönetmen burada büyümekte olan bir genç kızın kadınlığını fark etmesini zarif bir şekilde verirken ceviz aynı zamanda Recep’in kırmayı başardığı sert kabuğunun da metaforu haline dönüşmüştür. Çocuk saflığını taşımaya devam eden Nihal’in kar-

deşi Güler ise henüz cevizleri kırmakta başarısızdır. Taş üzerinde kırmak istediği cevizler sağa-sola kaçar. Güler filmde bir aracı rolündedir. Recep ile Nihal arasında geçici süreyle kurulan bir köprü işlevi görür.

Recep'in Nihal ile ilişkisinin bir sonunun olamayacağı, annenin beğendiği saçların zamansızca kesilmesiyle kendini göstermektedir. Berber çırağı Mehmet, ustasının zorlaması üzerine Recep'in saçlarını üç numaraya vurur. Mehmet'i sürekli döven ustasına karşı gelemeyen ve saçlarının kesilmesine engel olamayan Recep için bu kayıp Nihal tarafından asla beğenilemeyeceği anlamına gelmektedir. Recep saçları kesildikten sonra söylediği "Keloğlan olduk!" ifadesiyle de Nihal'in sadece yaşça değil, statü olarak da ondan ne kadar yukarıda olduğunu dile getirir. Çünkü tıpkı padişahın kızına âşık olan köylü Keloğlan gibi o da bulunduğu toplumsal yapı içerisinde imkânsız aşka tutulmuştur. Kendisi bu aşkın ümitsiz olduğunu kabul etmek istemese de gerçek ortadadır ve masallardan daha güzel olmayan bir dünyada yaşamaktadır. İçindeki çelişkileri hareketlerine yansıttığında ustası Karpuzcu Kemal'in dikkatini çeker. Karpuzcu Kemal, Recep ona bir şey anlatmasa da konunun Nezihe ve kızları ile ilgili olduğunu anlamıştır.

Karpuzcu Kemal, ağzı iyi laf yapan mert bir kasabalıdır. Geçmişte pehlivanlık yapmıştır. Ticaret hayatında ise başarılı olamamaktadır. Zaten ticaretten de anlamamaktadır. Geçmişin yağız pehlivanı, bugünün başarısız karpuzcusu Kemal, ticaretteki yetersizliğini şanssızlığa bağlamaktadır.

Kemal'in ve Recep'in hayalperestliği aslında yönetmen Ahmet Uluçay'ın yokluklar içinde sinema yapma çabasına benzemektedir. Ahmet Uluçay da karpuz kabuğundan gemiye binmeye cesaret etmiş, yarattığı karakter Kemal'in tersine başarılı olmuştur.

Herkesin karşı çıktığı bir ortamda da olsa hayallerini gerçekleştirerek film çekmeyi başarmıştır.

Örneğin; Kemal karakteri, yönetmenin hayalperestliğini simgelediği gibi onun, sinemanın devinim üzerine kurulu olduğunu filmde anlatmasının da bir aracı haline gelmiştir. Kemal, filmin başlarında evlerin birinden çıkan cenazeyi seyrederek. Siyah bir kefeni sarılmış olan cenaze kapının önüne konur. Bir kedi cenazenin etrafında dolaşmaya başlar. Küçük bir oğlan çocuğu gelip tabutun önünde durur. Yetişkin bir erkek de evin hanımı olduğu tahmin edilen cenazenin başında ağlamaktadır. Erkeğin bacaklarına sürtünerek dikkat çekmeye çalışan kedi, kadının ruhunun ona geçmiş olduğu izlenimini yaratır. Kesmelerle geçiş yapılan bu çekimler Kemal'i izleyici konumuna yerleştirir.

“

**Köyün delisi
haricinde kimse,
Recep ile Mehmet'in
sinema yapma
konusundaki
ilgisine destek
vermemektedir.
Çünkü sinema yapma
çabası çevrelerindeki
kişilere göre deliliktir.**

Cenazeyi seyreden Karpuzcu Kemal, mevtanın nefes aldığını ve hareket ettiğini görür gibi olur. Buna rağmen hiçbir şey olmamış gibi karpuzlarının başında kalır. Kemal'in hareketsizliği, taşranın durağanlığına bir gönderme olduğu kadar hayal gücünü de vurgulamakta aynı zamanda yönetmenin ölümünün ardında bile hareket ve umut bulduğuna işaret etmektedir. Durağanı hareket ettirme isteği sinemanın doğasında vardır. Resimlerin hareket ettirilmesi insanoglunun eski düşlerinden biridir. Recep ile Mehmet'in hayalleri de buna benzer, onlar da ellerine geçirdikleri kopuk kareleri hareket ettirmeye çalışırlar. Devinim ögesi film boyunca birçok yerde vurgulanmıştır. Hatta köyde sinemaya "hareket eden" anlamına gelen "gımıldak" ismi takılmıştır. Deli Ömer'in geçirdiği sara krizinden önce dünyayı kare kare görmesi, arka arkaya sıralanan fotoğrafların hareketine örnek teşkil etmektedir. Sinemada izleyiciye genel olarak saniyede 24 sabit fotoğraf gösterilirken bu sayı, hareketi gerçek yaşamdaki gibi algılamayı sağlamaktadır. Sayının azaltılıp çoğaltılmasıyla yani kameranın saniyedeki çekim hızının değiştirilmesiyle hareket yavaşlatılıp hızlandırılabilir. Bu durumun farkında olan iki arkadaşın en büyük amaçlarından biri saniyede 24 kareyi tutturup hareketsiz, cansız duran fotoğraflara hareket yani can katabilmektir. Deli Ömer bile hareketin ardında can olacağını anlamış, ölen nişanlısının fotoğrafının da sinema aracılığıyla canlanacağına ve ölümsüzleşeceğine inanmıştır.

Yönetmen Ahmet Uluçay, Recep ve arkadaşlarının yürüdüğü sahnede Platon'un alegorisini yeniden canlandırmıştır. Evlerin pencerelerinden kandiller ve gaz lambaları aracılığıyla sızan ışık, köy yolunda

iplerle asılmış kuklaların gölgesini taş duvarlara yansıtmaktadır. Sinemanın hareketle beraber ikinci önemli unsuru olan ışık da böylece filmde vurgulanmaktadır. Bu yanıltıcı ışık oyunları yönetmen tarafından köylerde gelişen mitolojiyi besleyen bir unsur olarak da görülmüştür.

Egemen ve geleneksel yapının dışında olduğu için köyün delisi haricinde kimse Recep ile Mehmet'in sinema yapma konusundaki ilgisine destek vermemektedir. Çünkü sinema yapma çabası çevrelerindeki kişilere göre deliliktir. Toplumda özellikle köy gibi daha içine kapanık, gelenekçi bir ortamda kolektif yapının dışında yer almak olumsuz karşılanmaktadır. Kasabanın fotoğrafçısı ya da sinema salon işletmecisi gibi aslında bu sanata yakın olanlar bile Recep ve Mehmet'e bu sevdadan vazgeçmelerini telkin eder.

İlk uzun metrajlı filmi "Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak" ile yurt içinde ve dışında birçok ödül kazanan kısa süre önce yitirdiğimiz Ahmet Uluçay, tıpkı filmdeki Recep ile Mehmet gibi hayallerinin peşinden gitmekten vazgeçmeyerek karpuz kabuğundan yaptığı gemiyi yüzdürmeyi başarmıştır. Ahmet Uluçay, ünlü şair Yahya Kemal Beyatlı'nın "Deniz Türküsü" şiirinde "İnsan, âlemde hayal ettiği müddetçe yaşar." deyişi gibi kendi hayalini gerçekleştirecek Türk sinema tarihinde yerini alan bu film ile sinema sanatına gönül veren herkesi yüreklen-dirmiştir.

Ahmet Uluçay Kimdir?

Kütahya'nın Tavşanlı ilçesine bağlı Tepecik beldesinde doğdu. Çocukluk yıllarında sinematografin icadından haberi olmadan önce bile fotoğrafın hareket edebileceğini düşündü. Sinema ile 1960 yılında ilkököl sıralarındayken köyüne gelen seyyar bir sinemacı sayesinde tanıştı. Bu olayı "Lumière Kardeşler sinemayı etmeselerdi bunu Tavşanlı'da İsmail Mutlu ile biz yapacaktık." sözleriyle dile getirdi. Daha 12 yaşındayken arkadaşı İsmail Mutlu ile film makinesi yapmak için işe koyuldu. Tam üç yıl uğraştı ve yönetmenliğini üstlendiği karpuz kabuğundan gemiler yapmak filminde de anlatıldığı gibi bir ahırda köy halkına film göstermeye başladı. Sinemaların çöpe atıldığı filmlerden kareleri birbirine ekledi ve insanlarla paylaştı.

Köyde kümes hayvancılığı ile uğraşan arkadaşı İsmail Mutlu ve maden işçisi arkadaşı Şerif Akarsu ile "Tepecik Köyü Arkadaş Sinema Grubu"nu kurdu. Sinemaya yaşamını adayan sanatçı yıllarca geçim derdiyle uğraştı. Kamyon şoförlüğü, inşaat işçiliği ve tavukçuluk gibi pek çok işte çalıştı.

Ahmet Uluçay'ın "Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak" filmi 26. Montpellier Akdeniz Filmleri Festivali'nin büyük ödülünü kazandı. İstanbul Film Festivali'nde "En iyi film" seçilen "Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak" San Sebastian Film Festivali'nde en iyi ikinci ödül olan Altın Deniz Kabuğunu aldı.

“

Kısa süre önce yitirdiğimiz Ahmet Uluçay, tıpkı filmdeki Recep ile Mehmet gibi hayallerinin peşinden gitmekten vazgeçmeyerek karpuz kabuğundan yaptığı gemiyi yüzdürmeyi başarmıştır.

Şirin Ceren GÖMLEKSİZ
Eskipazar Açık ÇİK,
Öğretmen

Değişimi ve Gelişimi Yükseklere Taşıyacak Bir Kanat Gücü: Ana Dil Eğitimi

“

Dünyaya gelen bütün çocuklar 2 ile 5 yaş arasında ana dilini öğreniyor ve dil doğuştan gelen kapasite ile öğrenilirken çevre ve uyarıcı etkisiyle gelişiyor.

Hepimiz lisanını bilmediğimiz bir dünyaya açarız gözlerimizi. Ağlamanın ve bilinçsizce çıkarttığımız bir iki sesin haricinde ilk seslerimiz bir tepkidir. Kanından ve canından doğarız annemizin ve ne üzücü ki bize ilk seslenişlerini anlamayız. Öyle yabancı ve öyle savunmasız ki anlamak ve anlatmak imkânsıza yakın, o dilini bilmediğimiz dünyada.

“İnsanlar arasındaki anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir.” diyor Muharrem Ergin dilin tanımını yaparken. Ne güzel ifade edilmiştir; anlamak, anlamlandırmak, anlatmak için en doğal yeteneğimizdir dilimiz. Kanadını güçlendirip uçar bir kuş, bir balık yüzer suda, bir kaplumbağa alır evini sırtına, bir horoz bağırır güneşi bize hatırlatmak için. İşte bir insan da konuşur böyle. Her ne için donatıldıysak onu yaşarız evrende. İnsanı diğer canlılardan ayıran bir özelliktir konuşabilmek, düşünebilmek, dil aracılığı ile öğrenebilmek. Biz insanlar kendi çevremizi ve kültürümüzü oluşturur ve daha önemlisi dilimiz ile aktırırız o lisanımızı bilmeden dünyaya gelen yavrularımıza.

Duygularımızı, istek ve ihtiyaçlarımızı anlatırız dilimizle. İç dünyamız, ilk doğduğumuz andan son nefesimize kadar sadece bize ayandır. İç dünyamız, iletişim kurmaya muhtaçtır dışarıyla. An-nemiz ağlama sesimizle anlar ilk rahatsızlığımızı ve gidermeye yönelir hemen. İlerleyen tüm zamanlarda içimizle dışımız arasında bağ kurar dilimiz. O bağ ne kadar kuvvetliyse o kadar gü-vende hisseder, o kadar çok gelişir, geliştiririz kendimizi.

Ana Dil Öğrenme Serüveni

Her toplum kendi ihtiyaç ve özelliklerine göre oluşturur dilini. Sesler yaşadığı coğrafyaya, kelimeler maruz kaldıkları doğaya, cümleler toplumun ihtiyaçlarına göre şekil alır. Gelişir, çeşitlenir ve zenginleşir. Kültürümüz dışımız olur, içimizi yansıtır. Suda durduğumuzda buruşuyorsa parmaklarımız, üzüldüğümüzde akıyorsa gözyaşımız, mutlu olduğumuzda kıvrılıyorsa dudaklarımız gülümseme adı verilen bir açıyla. İşte öyle doğal bizim de doğduğumuz kültürün sesini bilmemiz ve konuşmamız.

Alan yazın incelendiğinde görürüz ki iki farklı dil vardır. Alıcı dil ve ifade edici dil. Dil eğitimi gerçek anlamda bir macera, bir gelişim alanıdır. Alıcı dil çevremizin konuştuklarını anlamamız, ifade edici dil ise kendi iç dünyamızı dış dünyamıza açan dildir.

Bir Başka Macera: Ben Doğduğum Dünyayı Nasıl Anladım, Nasıl Anlatmaya Başladım İç Dünyamı?

Dil gelişiminde dikkat çeken bir doğallık göze çarpar. Hangi dil, hangi toplum, hangi kültür olursa olsun dil gelişiminin ilk evreleri evrenseldir. Sıcak veya soğuk iklim, kuzey yarım küre veya güney yarım küre, gelişmiş bir toplum veya ilkel kabile fark etmeksizin dünyaya geldiğimiz ilk anlar ve dil gelişiminde ilk evreler aynı özelliklere sahiptir. Evrensel bir mucize, mucizevi bir doğallık. Doğal bir gelişim. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde görülüyor ki dünyaya gelen bütün çocuklar 2 ile 5 yaş arasında ana dilini öğreniyor ve dil doğuştan gelen kapasite ile öğrenilirken çevre ve uyarıcı etkisiyle gelişiyor.

Dil Gelişiminde Evrensel Evreler

Konuşma öncesi dönem olarak bilinen evrensel evreler; yeni doğan dönemi (ağlama), gıgıldama, mırıldanma, mırıldanmanın tekrarı dönemlerinden oluşur. Kısaca açıklamak gerekirse;

Yeni Doğan Dönemi (ağlama): İlk 6 haftalık dönemi kapsar. Yeni doğan ilk üç haftada rastgele sesler çıkarır ve bunu bir tür seslenme aracı olarak kullanır. Bu arada dil, dudak ve ses, konuşma öncesi hazırlıktadır. İkinci üç haftalık dönemde farklılaşan ve bir amaca hizmet eden sesler çıkar. Artık çevremiz sesimizi ayırt ederek neye ihtiyacımız olduğunu tahmin etmeye başlar.

Gıgıldaama Dönemi: 6 haftayla 3 ay arası zamanı kapsar. Çıkarılan sesler evrenseldir. Çocuk ses çıkardığının farkındadır.

Mırıldanma Dönemi: 3-6 ay arası kapsar. Artık çocuk kendi kendine konuşmaya, sesini denemeye, basit heceler çıkartmaya başlar. 6-9 ay arası mırıldanmanın tekrarı olur. Bebek ses üretimi ile işitmeyi birleştirir. Bu gerçekleşmiyorsa konuşma veya işitme bozukluğu araştırılmalıdır.

Görüyoruz ki konuşma öncesi dönem büyük bir hazırlığın, parlayacak kıpır kıpır bir anlatı malzemesinin olduğu dönemdir. İç benliğimizin bir aynası olarak tabir edilen dil, öğrenme ve bilişsel gelişim, düşünsel genişlik ile bağlantılı kabul edilir. Alan yazında metaforik olarak şu benzetme dikkat çeker. Kelimeler, düşünceleri üzerinde taşıyan askılar gibidir. Bir düşünce ancak dil ile çıkar ortaya ve bir dil düşünce oranınca gelişir. Birbirlerini destekleyen muazzam bir alandır dil ve düşünme.

Bir sonraki sayımızda konuşma öncesi dönemin birikintileri ve şeffaf bir doğrallıkla kulaklarımıza iletilen seslerin, anlamlı kullanıma dönüşen konuşma döneminden bahsedeceğiz. Keyifli okumalar dileriz.

Gamze BOLATCAN
Akdağmadeni Açık Cık,
İnfaz ve Koruma Memuru

Algı Dünyasında Seçimlerin Paradoksu

Seçimin açık ve güçlü bir araçsal değeri vardır. İnsanların ihtiyaç duydukları ve istedikleri şeyleri elde etmelerine imkân verir. Adam Smith, günümüzden yaklaşık iki asır önce bireysel seçim özgürlüğünün, toplum içinde malların en verimli üretim ve dağıtımını temin ettiğini gözlemlemiştir. Seçme özgürlüğü aynı zamanda ifade edici bir değere de sahiptir. Yani seçimlerimiz dünyaya kim olduğumuzu ve nelere değer verdiğimizi göstermenin bir aracıdır. Yaptığımız her seçim özerkliğimizin ve kendi kendimizi belirleme duygumuzun bir ifadesidir. Seçim alanına dair her genişleme bize özerkliğimizi gösterme ve

Yaygın kanıya göre özerklik seçimlerle ve seçimleri yaparken kontrolün bizde olduğu düşüncesiyle anlam kazanmaktadır. Fazla seçeneğe sahip olmak, kimi zaman felç etkisine neden olmaktadır. Çünkü almak istediğimiz şeyin hangisi olması gerektiğine karar vermeye çalışırken esas hedefin bize vereceği hazzı es geçiyoruz.

dolayısıyla karakterimizi ortaya koyma imkânı verir. Yasal ve ahlaki sistemimiz özerkliğe verilen değere dayanır. Özerklik, davranışlarımızdan ahlaki ve yasal olarak sorumlu oluşumuzun meşruiyetini sağlar. Özerklik fikrinin siyasal, ahlaki ve sosyal bağımlılığımızın yanında psikolojik iyi olma halimiz üzerinde de çok önemli bir etkisi vardır.

Yaygın kaniya göre özerklik seçimlerle ve seçimleri yaparken kontrolün bizde olduğu düşüncesiyle anlam kazanmaktadır. Fazla seçeneğe sahip olmak, kimi zaman felç etkisine neden olmaktadır. Çünkü almak istediğimiz şeyin hangisi olması gerektiğine karar vermeye çalışırken esas hedefin bize vereceği hazzı es geçiyoruz. Aklımız elde edemediklerimizde kalırken ya hiç tercih yapamıyoruz ya da yaptığımız tercihten memnun olmayıp sıkıntılı ve rahatsız hissediyoruz. Hatta bununla kalmayıp düşünmenin ağır sorumluluğu altında ezilmek istemediğimiz için kararları bizim adımıza başkalarının vermelerini kolaylaştırıyoruz. Gelişen teknoloji, gelişen ekonomi, artan üretim

güçleri ve bilgilerin eskiye oranla daha fazla ve daha hızlı değişebilir olduğu günümüzde hayatımızla ilgili en ufak detaylarda bile tercih edebileceğimiz dolayısıyla düşünmemiz, karar vermemiz, belki pişman olacağımız, o kadar çok seçenek var ki bütün bu seçim süreçlerine ayırdığımız zamandan daha önemli işlere zaman kalmıyor. Bunun yanı sıra seçeneklerin artması kaçınılmaz biçimde beklentilerin de artmasına ve kıyaslamanın oluşmasına neden olmaktadır. Bu yüzden hızlı karar verip bir an önce başka meselelere geçmek için etkiye daha açık hale geliyoruz. Talebimizin karşılanması ve seçeneklerin çokluğu ilk bakıldığında avantaj gibi görünse de yapılan araştırma ve deneyler bunun pazarlama konusunda bir hata olduğunu ortaya çıkarıyor.

Seçimlerin Paradoksuna Bir Örnek: Reçel Deneyi

Deney için çok fazla çeşit ürünün bulunduğu bir süpermarket seçiliyor. Süpermarketin girişine bir tadım standı koyuluyor. Deneyin ilk parçasında, stantta 24 çeşit reçel koyuluyor. Müşteriler istedikleri kadar ürün tadabiliyor. Sonuç; mağazaya girenlerin %60'ı 24 çeşit reçeli tadıyorlar. Deneyin ikinci kısmında aynı stanttaki reçel sayısı 6'ya indiriliyor. Bu durumda ise mağazaya girenlerin %40'ı tadım yapıyor ama 24 çeşit reçelin tadına bakanların sadece %3'ü satın alıyor. 6 farklı çeşit olan reçel standından satın alanların oranı ise %30. Yani daha çok seçenek karar vermeyi güçleştiriyor ve akabinde tüketici karar vermemeyi seçebiliyor. Bu durumun tam tersi olduğunda yani seçenekler sınırlı olduğunda satışlar artabiliyor. İnsanlara ne kadar fazla seçenek sunarsanız kararsızlığı o kadar tetiklemiş oluyorsunuz ve etkiye açık hale getiriyorsunuz.

Yaşamımız boyunca karşımıza çok fazla seçenek çıkar. Haliyle seçim paradoksu içinde kalmamak için doğru karar vermek önemlidir. Bunun için devreye bilgi ve zaman kavramı girmektedir. Doğru zamanda doğru karar vermek sorumluluk gerektirir. Bu sorumluluk içerisinde pişmanlık korkusunu barındırdığı için seçenekleri kafada büyütme ve bu durumun mental ve fiziksel yorgunluğu ile harekete geçmemeye neden olabilir. Bunun yanında kişi sıra bekledikçe kendine güvenmemesi ve konfor alanından çıkmamak için kararları başkasına bırakması gibi geçici çarelere başvurulabilir. Bu kaçışın rahatlığıyla kişi en hızlı ve en doğru kararı verdiğine inanacak ve algı yöneticilerinin ağına düşmeyi kolaylaştıracaktır.

Yasin YILMAZ
Beşikdüzü T Tipi Kapalı Çık,
Kâtip

Teknoloji

"Fotogerçekçi bir tarzda ata binen bir astronot..."

"Yünden örülmüş bir canavara benzeyen bir kase çorba..."

Cümlelerle Sanat Eseri

A klınıza gelen cümleleri görsele dökebileceğinizi düşünün çünkü bu artık mümkün. Hayal gücüne güvenen milyonlarca kullanıcı artık bu platformu kullanıyor. Teknoloji devriminin güçlü sembollerinden biri olan yapay zekâ, derin öğrenme alanındaki güncel gelişmeler doğrultusunda hızla ilerlemeye devam ediyor ve günümüzde görsel yetenek konusunda eğitimini alamamış kişiler için harika bir platform geliştirildi. DALL-E ismiyle ortaya çıkan uygulama erişime açılmasıyla birlikte milyonlarca kullanıcıya ulaştı. Birçok insan aklına gelen fikirleri görsele dönüştürmek ister. Bu konuda artık yapay zekâlar devreye girerek yazdığınız yazıya istinaden birçok görseli birleştirip size sunuyor. Ayrıca bu görsellerde revize imkânı da mümkün. Bu çalışmalar profesyonellere sunulduğunda dijital bir ürün mü yoksa gerçek bir sanatçıdan mı çıktığı konusunda şüpheye düşüyorlar. Yapabildikleriniz sizin hayal gücünüze kalmış.

Çalışma mantığı ise şu şekilde işliyor:

Uygulama oluşturdukları veri tabanına inerek sizin arama yaptığınız kelimelere dair tarama yapıyor. Öne çıkan ve en çok tercih edilen kelimeleri alıp görselleştiriyor. Sistem ilk olarak size bir demo çıktısı veriyor ve siz bu çıktıya göre eklemeler yapabiliyorsunuz. Bu sistem üzerinde neler yapabilirsiniz? Aslında ne hayal ediyorsanız onu yaparsınız. Görüntünüzün belirli bir sanat akımına uygun olmasını ya da bir sanatçının eserlerine benzemesini istiyorsanız bunu da açıklama kısmında belirtebilirsiniz. İnsanlar evlerini, logolarını bile tasarlıyorlar. Bazıları öyle ileriye gidiyor ki gelecek dünyanın nasıl olacağını yapay zekâyla görselleştiriyor. Unutmayın, dilediğiniz her ayrıntı DALL-E'nin ortaya çıkardığı görüntüyü etkileyecektir. İstek kutunuza koyu renk gibi belirteçler eklemeniz bile değişkenleri tamamen değiştirecektir. Eğer yapmak istediğiniz şeyler çok belirgin değil ise daha ilginç sonuçlar elde etmeniz de mümkündür. Gelecekteki sanat eserleri artık fırçamızdan değil klavyemizden çıkacak. Kısacası artık hepimiz birer sanatçı adayız.

Kaynaklar: 1. <https://www.matematiksel.org/dall-e-nasil-kullanilir/> 2. <https://www.webtekno.com/dall-e-nasil-kullanilir-h128372.html>

Ayşe ÇOLAKOĞLU
Erciş A Tipi Kapalı CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Bunları Biliyor Musunuz?

Kabak Tadı Vermek

Su kabağı bostan cinsinden olup dalında uzun bir süre bekletildiğinde içinin koflaşması ve hafiflemesi özelliğiyle bilinir. Dış yüzeyi pürüzsüz olduğu için araba lastikleri de bu yüzden 'kabak' kelimesiyle tabir edilir.

Su kabağı olgunlaştığı zaman boyun kısmıyla birlikte uzunluğu 80 cm'yi bulur. İnsanlar, su kabağını sıvı maddelerin taşınması için testi niyetine kullanırmış. Su kabağı tarlada olgunlaştıktan sonra güneşte fazla kurutulmazsa ve içindeki lifleri iyice temizlenmezse içine koyacağımız sıvı zamanla kabak tadı verecektir. İşte kinayeli olarak uzun zaman ısrarcı olan işlerin zamanla yozlaşması ve bıkkınlık vermesini anlatır bu deyim.

Ölür Müsün, Öldürür Müsün?

Vakti zamanında köylü bir vatandaş hacca gitmiş. Hacdan dönüşte eşe dosta hediye alayım diyerek ufak tefek bir şeyler almış. Ne var ki aklına köyün ağası gelmiş ve ağaya alacağım hediye en az kendime aldığım kadar kıymetli olmalı yoksa ayıp olur diye düşünmüş. Köylü gidip hacılar arasında adet olan bir şişe zemzemi doldurmuş ve bir kişiye yetecek kadar da kefenlik bez kestirmiş. Memlekete döndüğünde yol yordamlarını dağıtmış. Sıra ağanın hediyesine gelmiş. Kâhya hediye almak için gelmiş fakat gelin görün ki bu hediye den kâhya hoşlanmamış ve hediye adamın suratına fırlatmış.

- 'Bre adam! Böyle hediye mi olur? Bunları ağaya nasıl veririm.' demiş.

Köylü ısrar ederek:

- 'Kâhya Bey, elçiye zeval olmaz. Sen bunları götür ver ağaya. Ben bunları ta Hicaz'dan getirdim.' demiş.

Biraz tartıştıktan sonra kâhya hediyeleri ağaya vermiş.

- 'Ağam, densizin biri Hicaz'dan size kefenlik bez ile zemzem suyu getirmiş. Şimdi ölür müsünüz, öldürür müsünüz?' demiş.

Hüseyin ÖZTÜRK
Trabzon E Tipi Kapalı CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Pratik Bilgiler

HAYATINIZI KOLAYLAŞTIRACAK PRATİK BİLGİLER

Güllerin çok çabuk solmaması için vazodaki suyun içine aspirin atınız.

Banyo aynalarının buğulanmasını önlemek için diş macununu sulandırarak yüzeye sürünüz.

Çatlayan, çizilen seramikleri, kaynattığınız süt dolu bir tencerede bekleterek tamir edebilirsiniz.

Bulgur, un gibi malzemelerin böceklenmemesi için kabın içerisine birkaç adet defne yaprağı bırakınız.

Pencere ya da kapıların yakınına bırakacağınız çubuk tarçınlarla karıncaları evden uzaklaştırabilirsiniz.

Su ısıtıcılarının dibinde oluşan kireci temizlemenin kolay yöntemleri var. Bir limonun suyunu ısıtıcının içine sıkıp 15-20 dakika beklettikten sonra biraz su ekleyerek ısıtıcıyı çalıştırarak kirecin temizlendiğini görebilirsiniz.

Muzu daha uzun süre saklamak için dalından ayırıp ucunu plastik poşetle sarabilirsiniz.

Yemeğinizin tuzunu fazla kaçırınca tencereye birkaç parça soyulmuş çiğ patates atın, fazla tuzu alacaktır.

Kaynak: 1. <https://yemek.com/hayat-kolaylastiracak-muthis-pratik-bilgiler> 2. <https://mutfaksirlari.com/pratik-bilgiler/yemek-yapaparken-pratik-bilgiler>

ÇANAKKALE

1915'den beri unutulmayan şanlı zafer
15 yaşında çocuklarımız da asker
Seferberlik çıkınca hiç düşünmeden geldiler
Vatanıma göz diken düşmanı korkusuzca yendiler

15 yaşında bir elinde silah diğer elinde kına
Daha o yaşta iken sahip çıkar vatanına
Hiç korkuları yoktur düşmandan yana
Helal olsun vatan uğruna şehit düşen evlatlara

Binlerce şehidimizin yerdeki kanıyla
Ay yıldızlı bayrağımızın yüce şanıyla
Dillerde tekbir şanlı ordumuz ileri
Hiç aklımızdan çıkmayacak Çanakkale zaferi

Şehadet şerbetini içmek sizlere nasip oldu
Her 18 Mart günü içimiz acıyla doldu
Çanakkale zaferini her yere yazıyoruz
108. yılında sevgi, saygı ve rahmetle anıyoruz

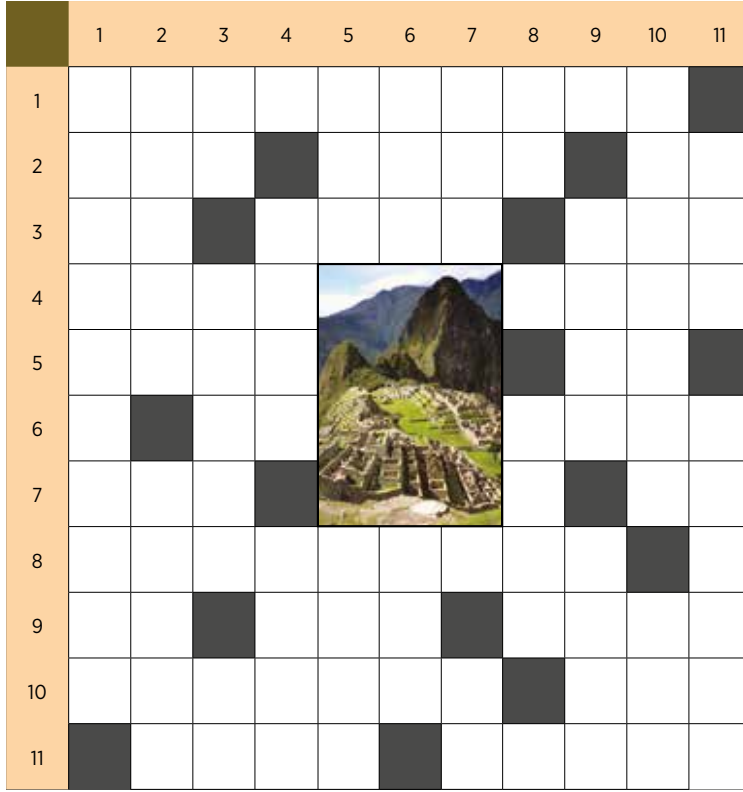

Mehmet VARNALI
Silifke M Tipi Kapalı CİK,
Uzman Öğretmen

Bulmaca

kare bulmaca

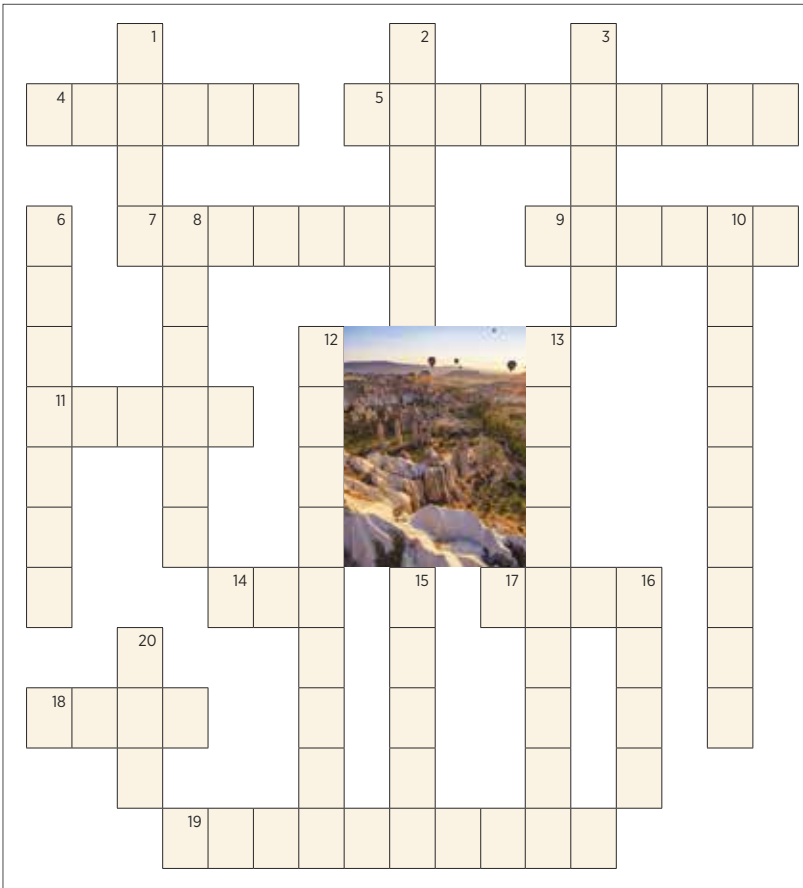
SOLDAN SAĞA

1. Bir kıta
2. Eda, işve - İsviçre'de bir nehir - Bir soru eki
3. Ülkemizin plaka simgesi - Bir kıta - Er kişi, erkekler için kullanılan bir seslenme sözcüğü
4. Birkaç kez yavru vermiş ya da yavru verecek duruma gelmiş olan - Organları koruyan vücudun dış kısmı
5. Kabul eden, rıza göstermiş olan - Endonezya'nın plaka simgesi
6. İlave - Eski bir medeniyet
7. Deri üzerinden vücuttan atılan tuzlu sıvı - Şıkar
8. Çakma, orijinal olmayan
9. İlgı eki - Bir diş - Katı kural, yasak
10. Kıta - Pantolon ve gömleklerin bir bölümü
11. Boyut - İspanya kıyılarında bir ada

YUKARIDAN AŞAĞI

1. Bir kıta
2. Bulgaristan'da bir şehir - Bir kadın adı
3. Elverişli, uygun, yerinde - Kardeş ülke vatandaşları - Eski dilde su
4. Kapalı olmayan - Küçük balıkçı teknesi
5. Küçük yayvan kap - Özgür bırakma
6. Tren yolu - Giz
7. Mola, dinlenme zamanı - Eşek sesi
8. Bir harfin okunuşu - Şanlıurfa'ya özgü biber
9. İsviçre'de bir şehir - Bir erkek ismi
10. Bir kıta - Pamuk ya da keten ipliğinden yapılmış dokuma
11. Kötünün zıttı - Bir kıta

sarmal bulmaca

1. Karadeniz'de bir ilimiz
2. Simgesi "fe" olan element
3. Kültürel, kavimlerle ilgili, budunsal
4. Nevşehir'deki kültürel miras
5. Adıyaman'da yer alan kültürel miras
6. İzmir'de yer alan kültürel miras
7. Sivas'ta yer alan kültürel miras
8. Göçebe bir kuş
9. Antalya'nın bir ilçesi
10. Nevşehir'de yer alan kültürel miras
11. Top mermisi
12. Hastane
13. Burdur'da yer alan kültürel miras
14. Antalya'nın bir ilçesi
15. Medeniyetler eşiği bir şehrimiz (tersi)
16. İzmir'de yer alan kültürel miras
17. Denizli'nin bir ilçesi
18. Yansıma sağlayan ev eşyası
19. Konya'da yer alan kültürel miras
20. Diyarbakır'da yer alan kültürel miras

18 MART ÇANAKKALE ZAFERİ

Kutlu Olsun

Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
Gömelim gel seni tarihe desem, sığmazsın!

—
Mehmet Akif ERSOY

DEĞER

www.cte.adalet.gov.tr